

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

LETNO POROČILO 2019

Poročilo pripravile: **Ilinka Todorovski, Anja Nab Huš, Eva Semič**

Delovodnik in statistika: Eva Semič, Mateja Jerman Šitum

Jezikovni pregled: Andreja Denko

Ljubljana, februar 2020

KAZALO

I. UVOD IN POGLED NAZAJ	3
II. ODZIVI: ŠTEVILO, TRENDI IN POSEBNOSTI	4
III. KRONOLOŠKI PREGLED	7
IV. PREGLED PO ENOTAH	12
1. TV SLOVENIJA	14
1.1. INFORMATIVNI PROGRAM	15
1.2. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	15
1.3. ŠPORTNI PROGRAM	16
1.4. RAZVEDRILNI PROGRAM	19
1.5. PROGRAM PLUS	21
1.6. TV KOPER IN TV MARIBOR	21
1.7. TELEVIZIJA SPLOŠNO	22
2. RADIO SLOVENIJA	23
2.1. PRVI	24
2.2. VAL 202	28
2.3. RADIO KOPER, RADIO MARIBOR, RSI	29
2.4. RADIO SPLOŠNO	29
3. MMC	30
3.1. VSEBINE	31
3.2. STORITVE	34
4. RTV SLOVENIJA	39
4.1. JEZIKOVNA IN GOVORNA KULTURA	40
4.2. PROGRAMSKA SHEMA, PONOVIŠE, UKINITVE, SPORED	43
4.3. DOSTOPNOST	48
4.4. TEHNIČNE ZADEVE	49
4.5. FINANCIRANJE RTV SLO: RTV-PRISPEVEK IN OGLAŠEVANJE	54
4.6. POHVALE	59
V. PREGLED PO VSEBINI	61
5.1. NATANČNOST, VERODOSTOJNOST VIROV, NAPAKE	61
5.2. CELOVITOST, NEPRISTRANSKOST, OBSEG MNENJ	66
5.3. POGOVORNE ODDAJE (VODENJE, IZBOR GOSTOV)	80
5.4. PRAVILA ŽANROV: KOMENTAR, KOLUMNA, SATIRA, PARODIJA	85
5.5. IZBOR TEM, SPREGLED, PREVEČ ALI PREMALO	89
5.6. PAZLJIVA OBRAVNAVA DRUŽBENIH SKUPIN	94
5.7. DOBER OKUS, VREDNOTE OBČINSTVA, PRIZORI NASILJA	97
5.8. PROMOCIJA ALI INFORMACIJA?	99
5.9. SPOŠTOVANJE ZASEBNOSTI	102
5.10. VOLILNE VSEBINE	103
5.11. JAVNO DELOVANJE PROGRAMSKIH USTVARJALCEV	105
VI. VODNIK PO PRIPOROČILIH	108
VII. DELOVANJE VARUHNJE	113
7.1. DIALOG Z USTVARJALCI RTV VSEBIN	113

7.2.	ODNOSI Z VODSTVOM RTV-ja.....	114
7.3.	POROČANJE PROGRAMSKEMU SVETU RTV-ja.....	115
7.4.	PROGRAMSKI ODBORI	116
7.5.	SODELOVANJE S SVETOM DELAVCEV	116
7.6.	NEPOSREDNI STIKI Z OBČINSTVOM	116
7.7.	JAVNO DELOVANJE	117
7.8.	PISARNA VARUHINJE, STATUS IN DELOVNI POGOJI	119
VIII.	ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ.....	121

LEGENDA GRAFIČNIH OZNAK:

- MNENJE varuhinje
- PRIPOROČILO varuhinje
- naslov večje zadeve, kot je zapisan v mesečnem poročilu
- napotilo k podrobnejšem branju
- podatek o odzivu

I. UVOD IN POGLED NAZAJ

Pritožbe, mnenja, predlogi, vprašanja, pohvale ... Tudi v letu 2019 je občinstvo pozorno spremljalo programske vsebine in storitve javnega medija ter se nanje odzivalo tako s prijaznimi predlogi kot tudi z uničujočimi kritikami. Telefon v varuhinjeni pisarni je zvonil vsak dan, odzivnik se je polnil tudi ob koncih tedna in praznikih, prihajala so pisma in dopisnice, v elektronski nabiralnik je prispelo tudi po več sto sporočil na mesec. Poslušalci, gledalci in bralci so od »svojega« radia, televizije in spleta pričakovali največ in najboljše.

Novinarji, uredniki, tonski mojstri, oblikovalci, programski sodelavci v različnih službah in enotah RTV Slovenija so odgovarjali na vprašanja in pojasnjevali svoje odločitve, tu in tam tudi pritrdili pritožnikom in se opravičili, veliko polemizirali, se občasno razveselili kakšne pohvale in zanimivega predloga, zavračali kritike in trditve o kršitvah, prebirali varuhinjina mnenja in priporočila, se z njimi strinjali ali ne, predvsem pa strastno razpravljali o tem, kaj je prav in kaj narobe v javnem mediju. Iz vsakega odziva smo se kaj naučili, če smo se želeli – ustvarjalci, občinstvo in varuhinja.

Če kaj, potem je prav živahna razprava o kakovostnem programu tisto, kar me kot varuhinjo navdaja z optimizmom. To nenehno (samo)izpraševanje o tem, kaj je dobro novinarstvo, kaj je dober program, kaj je nepogrešljivo v javnem mediju, kako razumeti in uporabiti programske standarde ter poklicna merila in načela novinarske etike, kako razumeti javni interes in se mu čim bolj prilagoditi ...

Spodrseljavev ni bilo malo, nekatere napake so se ponavljale, za številne težave se še ne kažejo rešitve. Ob tem so se že nakazovali novi problemi, tudi zaradi varčevanja s časom in ljudmi, racionalizacije in krčenja ter neskladja med željami in denarjem. Površna razprava o RTV-prispevku je letu vtisnila močan pečat. Tudi v odzivih. Škoda, ker je odprla več vprašanj, kot pa ponudila odgovorov.

»Transparentnost je nova objektivnost,« je bilo pred časom slišati na posvetu o kakovostnih medijih in demokraciji. Geslo povzame točno to, za kar si kot varuhinja posebej prizadevam: za odprt in spoštljiv dialog, poslušanje in pojasnjevanje. Danes ni nič samoumevno, še najmanj zaupanje, brez katerega ni zaveznitva med medijem in javnostjo.

Ilinka Todorovski

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

Ljubljana, 16. 2. 2020

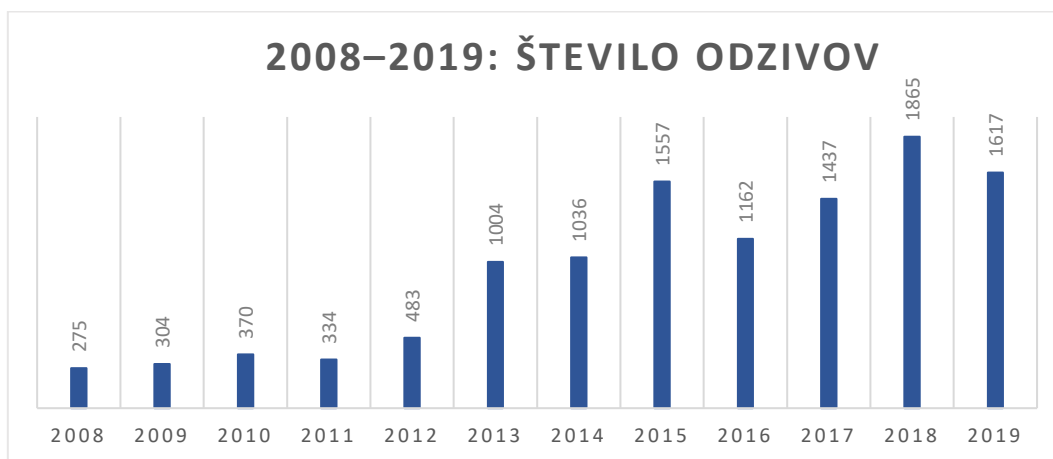
II. ODZIVI: ŠTEVILO, TRENDI IN POSEBNOSTI

Leta 2019 je prispelo **1617** odzivov. To je drugo največje število po letu 2008, ko je nastal inštitut Varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
275	304	370	334	483	1004	1036	1557	1162	1437	1865	1617

Po tematikah in vsebini so bili odzivi razpršeni ter vsekakor manj zgoščeni okoli posameznih zadev kot v rekordnem letu 2018, ki sta ga zaznamovala živahno volilno-referendumsko dogajanje in intervju z zgodovinarjem.

Takšna zgoščenost je vplivala tudi na število odzivov leta 2015, ko je občinstvo množično komentiralo referendumsko kampanjo o družinskih razmerjih.

Splošni trend postopnega naraščanja števila odzivov se nadaljuje.

Kaj je odziv in koliko jih je bilo?

Za odziv varuhinja šteje vsako posamično pismo, e-sporočilo ali klic v novi zadevi, ne pa tudi dopolnitve odziva, odgovora na odgovor ali nadaljnega dopisovanja v isti zadevi; ti v seštevku nekajkrat presegajo število odzivov.

Občinstvo v podajanju odzivov velikokrat omeni več tematik. Konkretna pritožba na konkretno vsebino pogosto vsebuje tudi omembo programov ali oddaj, ki so po mnenju pritožnika vredni pohvale. Mnenje o neki vsebini je velikokrat opremljeno tudi s komentarjem glede RTV-prispevka ali delovanja Zavoda. To je bilo v letu 2019 posebej izrazito v obdobju, ko se je začela javna razprava o uskladitvi RTV-prispevka.

Tudi odzivi z omembo različnih vsebin se upoštevajo kot posamičen odziv, statistično pa razporedijo glede na to, kaj je osrednji povod za pritožbo, kritiko, mnenje, pobudo ali pohvalo.

Izjema so primeri, kjer je že odziv sestavljen iz več vsebinskih delov in zahteva ločeno obravnavo vsakega dela posebej.

Obravnavani in zavrženi odzivi

Varuhinja je obravnavala **1416** odzivov, preostale pa je zavrгла, ker so bili žaljivi, vulgarni, nerazumljivi ali anonimni.

Če iz odziva ni bilo popolnoma jasno, na kaj se nanaša ali kdo je naslovnik, če je bil poslan na več naslovov, je prosila za dopolnitev ali razjasnitev. Zavrгла je verižna pisma (ista vsebina, poslana z več naslovov). Prav tako ni želela sodelovati v skupinskem dopisovanju. Večkrat je opozorila, da nepodpisanih, nespoštljivih ali ponavljajočih se pritožb ne more obravnavati.

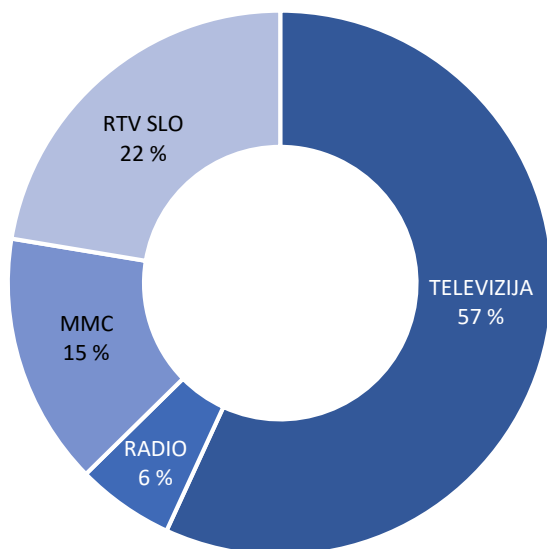
Skupaj je varuhinja zavrгла **201** odziv.

Od teh jih je 69 prispelo z istega naslova; povprečno enkrat na teden je pritožnik pošiljal splošna in ponavljajoča se mnenja, pod sporočila se ni podpisal.

Obravnava pomeni, da je varuhinja na odziv odgovorila, da je s tem namenom pridobila pojasnilo, odgovor, analizo ali druge podatke od programskih ustvarjalcev in drugih pristojnih za konkretno zadevo, v primeru pritožb, odmevnejših zadev ali zagotovljenih kršitev in napak pa je zapisala tudi mnenje in priporočilo.

Odzivi po enotah

Med **1416** obravnavanimi odzivi so jih tudi v letu 2019 največ prispevali gledalci javne televizije, in sicer **805**. Glede jezika, dostopnosti, tehničnih zadev, RTV-prispevka in nasploh tematik, ki zadevajo javni medijski servis v celoti, je prispelo **317** odzivov. Sledijo odzivi na vsebine in storitve Multimedijskega centra (MMC), ki jih je bilo **212**, poslušalci Radia Slovenija so prispevali **82** odzivov.

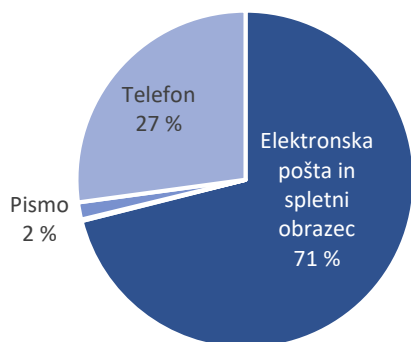

TELEVIZIJA	805
RTV SLO	317
MMC	212
RADIO	82
SKUPAJ	1416

Način oddaje odziva

Največ odzivov prispe po elektronski poti: po spletnem obrazcu ali na e-naslov varuh@rtvslo.si. Uporaba klasične pošte je izjema.

Statistika načina odzivanja se vodi od pomladi 2019 in upošteva le 1400 podanih odzivov, vendar je uporabna kot ilustracija razmerij. Dve zadevi v tem času je varuhinja obravnavala na svojo pobudo.

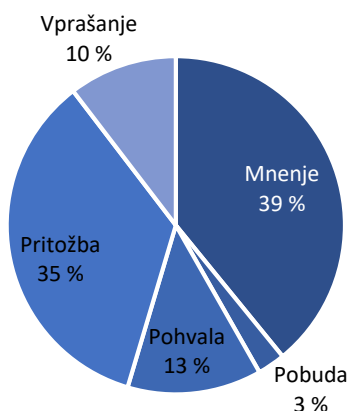

EL. POŠTA IN SPLETNI OBRAZEC	995
TELEFON	380
PISMO	23
NA POBUDO VARUHNJE	2

Pritožbe in kritike, kaj pa pohvale?

Podrobna statistika vrste odziva se vodi od aprila 2019. Prikaz upošteva skupaj 1020 odzivov in je torej le ilustracija razmerij.

Tudi pri tej statistiki se upošteva primarna vsebina odziva.

KRITIČNO MNENJE	399
PRITOŽBA	357
POHVALA	131
VPRAŠANJE	106
POBUDA	27

Pri Televiziji Slovenija je bilo največ pritožb glede informativnih vsebin. Največkrat so bile pohvaljene oddaje Informativnega programa in Kulturno-umetniškega programa.

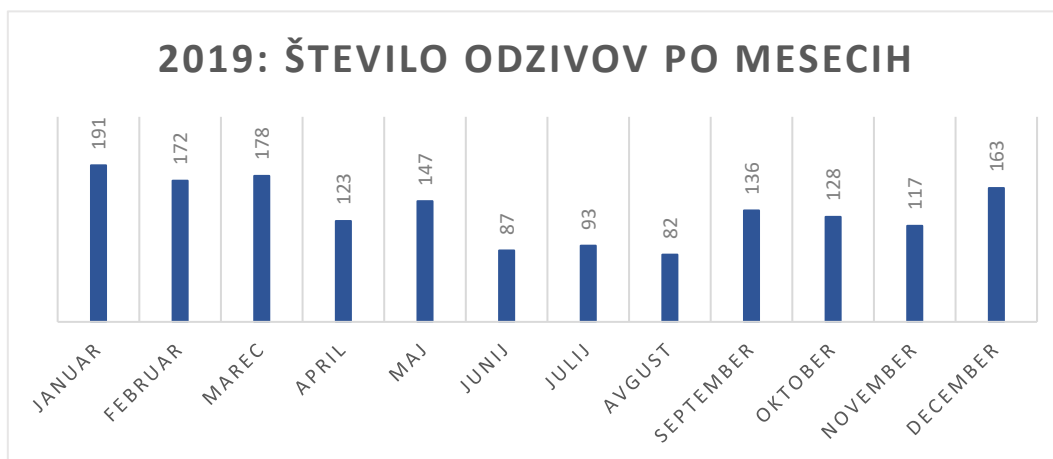
Pri Radiu Slovenija se je največ odzivov nanašalo na Prvi program; največ je bilo kritičnih mnenj, nekaj je bilo tudi pritožb.

Med odzivi na vsebino portala www.rtvsllo.si je največ pritožb in kritičnih mnenj, med odzivi na delovanje MMC-ja in spletne storitve pa poleg pritožb tudi veliko vprašanj.

III. KRONOLOŠKI PREGLED

Največ odzivov je prispelo **januarja**, in sicer **191**, k čemur je prispeval plaz protestov zaradi ukinitve jutranjih risank. Varuhinja je najmanj odzivov prejela v poletnih mesecih, največ pa v zimskih, ko televizijo spremlja največ gledalcev.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Januar

JANUAR	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Veliko odzivov je bilo na televizijski intervju z dr. Perkom in oddajo Tarča o razmerah na ministrstvu za kulturo; varuhinja je napisala mnenja in priporočila glede pravil žanra ter vodenja pogovornih oddaj.

Gledalci so protestirali, ker je jutranje risanke nadomestil infokanal, veliko je bilo mnenj o novi nadaljevanki Ekipa Bled, napakah v sporedih, ponovitvah, oglasih.

Februar

JAN	FEBRUAR	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Največ pritožb je bilo zaradi oddaje Utrip; v tej zadevi je varuhinja vnovič opozorila na dolžnost komentatorjev, da navajajo dejstva, mnenje/komentar pa argumentirajo in pojasnijo.

Pogovor o Magni v Odmevih je sprožil vprašanja o nepristranski držbi, oddaja Politično s Tanjo Gobec pa o uporabi poklicnih meril glede vabila opoziciji po daljšem nastopu premierja.

Nekaj več odzivov je bilo glede Eme in komentiranja športnih dogodkov na televiziji.

Marec

JAN	FEB	MAREC	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Neprimeren govor gosta v Tarči, navajanje številčnih podatkov v novinarskih prispevkih, preverjanje verodostojnosti virov in vodenje polemičnih oddaj so bile izstopajoče vsebine pritožb. Veliko je bilo odzivov na prenose športnih dogodkov.

Po gostovanju bioenergetika v TV-studiu je varuhinja zapisala priporočilo glede podajanja zdravstvenih nasvetov.

Varuhinja je večkrat pojasnjevala vlogo moderatorjev pri objavi uporabniških komentarjev na spletu, uredniki pa zasnovo novih TV-oddaj Kaj dogaja in Zadnja beseda. Spet je bilo več pritožb zaradi nerazumljivosti oz. prekrivanja govora in glasbe v televizijskih programih ter mnenj o govorni kulturi v javnem mediju.

April

JAN	FEB	MAR	APRIL	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Aprilski odzivi so bili izrazito razpršeni. Odprli so dileme poročanja o izrednih dogodkih, sosledja novic v posameznih oddajah, zasnove pogovornih oddaj in programske sheme. Spet je bilo aktualno vprašanje, kdo lahko ali ne sme nastopati v programih javne televizije.

Varuhinja je uredništvom RTV Slovenija priporočila, da sledijo dogovoru glede statusa Levice po podpisu sporazuma o sodelovanju z vladno koalicijo.

Znova je bilo več vprašanj o RTV-prispevku in naročnini pri operaterjih; pritožniki so prejeli pojasnila, da za spremljanje vsebin RTV Slovenija NE plačujejo dvakrat.

Ob začetku razprav o programsko-produkcijskem načrtu za leto 2020 je varuhinja iz odzivov občinstva izluščila osem priporočil snovalcem letnega načrta.

Maj

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Po številu so izstopali odzivi na volilne oddaje, izbor pesmi Evrovizije, ukinitve možnosti komentiranja pod članki na starem portalu rtvslo.si.

Varuhinja je v obravnavi odzivov na majski oddaji Odkrito in Intervju o primeru Novič uredništvu Informativnega programa priporočila takšno načrtovanje programskih vsebin, da bodo osvetljene vse plati te kompleksne, kontroverzne, več let trajajoče in pravno še nedokončane zadeve.

Služba za programski kontroling je pripravila pregled predvajanih evropskih in ameriških filmov, v TV-produkciji so opravili meritve glede križanja govora in glasbe, vodstvo Radia Slovenija je pojasnjevalo vprašanja glede objave sporedov v časopisih.

Junij

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUNIJ	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Odzivov je bilo bistveno manj, kot je mesečno povprečje, in manj, kot jih je bilo junija 2018 in 2017. Nadpovprečno veliko pa je bilo dolgotrajnih korespondenc, med njimi glede poročanja o poslanskih vprašanjih in maši za domovino, obravnavi tematike glifosatov in uporabi hrvaščine v televizijski pogovorni oddaji.

Poslušalec Radia Koper je vprašal, ali v javnem mediju sme nastopati gost, obsojen kaznivih dejanj. Glede humorne točke v Slovenskem pozdravu je varuhinja poudarila pomen konteksta in žanra.

Julij

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JULIJ	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Odzivi so bili zelo razpršeni in so se nanašali na praktično vse medije in programe RTV Slovenija: poročanje o financiranju zasebnega šolstva, komentiranje ženskega nogometa, označevanje števila ogledov arhivskih oddaj v spletnem arhivu, spremljanje športnih uspehov v disciplinah, ki niso v središču pozornosti najširše javnosti.

Veliko je bilo pripomb na poletno televizijsko ponudbo, ponovitve, oglase, zamude in napake v programih.

Varuhinja je preverila označitev oglasnega sporočila na Radiu Slovenija ter napisala mnenje in priporočilo glede oglasov, ki posnemajo novinarske prispevke.

Avgust

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVGUST	SEPT	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Največ nejevolje je bilo zaradi poletne programske sheme na TV Slovenija z malo izvirnega programa in številnimi ponovitvami, oglasi in infokanali. Več protestov je prispelo po prekinitvi televizijskega filma zaradi tehničnih težav: gledalci so menili, da so morali na pojasnila čakati predolgo.

Več kot običajno je bilo odzivov na uporabniške komentarje na spletu, predvsem glede objave neprimernih zapisov ob posameznih člankih.

Ali se RTV Slovenija izogiba tematiki tobačne zakonodaje? Obsežno in pavšalno pritožbo je varuhinja zavrnila kot neupravičeno in neutemeljeno.

September

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPTEMBER	OKT	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Septembra je prispelo več pohval kot običajno, največ zaradi TV-prenosa papeževega srečanja s Pedrom Opeko.

Varuhinja je posredovala številna pojasnila ter zapisala več mnenj in priporočil, med drugimi glede podajanja številčnih podatkov, sklicevanja na neuradne vire, celovitosti, podpisovanja avtorjev pod spletnimi članki, ustreznih opisov vsebin oddaj, objavljenih na spletu, upoštevanja načela dobrega okusa v satiri in tudi glede izbire oblačil.

Ali lahko novinar RTV-ja piše za drug medij? Na podlagi konkretne pritožbe je varuhinja predlagala široko notranjo razpravo o različnih oblikah javnega delovanja programskih ustvarjalcev, zaposlenih in zunanjih sodelavcev RTV Slovenija. Nanizala je več dilem, napisala mnenje in priporočilo ter se zavzela za ustrezno ureditev.

Oktober

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKTOBER	NOV	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Ali je prav, da javni medij glede sodne zadeve in postopka, ki še nista končana, osvetljuje le eno plat? To vprašanje je bilo v ospredju pritožb v zvezi z oddajo Intervju s sodnikom v zadevi Novič. Varuhinja je napisala mnenje in priporočilo.

Pravilno označevanje informacij in plačane vsebine, spoštovanje ločnice med duhovitim in žaljivim ter upoštevanje raznolikosti vrednot poslušalstva – pritožbe o tem so bile povod, da je varuhinja programskim ustvarjalcem vnovič predlagala skrbno in poglobljeno branje Poklicnih meril in načel novinarske etike, zlasti v točkah o nepristranskosti, verodostojnosti, pravičnosti, uravnoteženosti, dobrem okusu, pravilih žanra (intervju, satira) ter oglaševanju oz. promociji v programih RTV-ja.

Varuhinja je pritrdila pritožniku, da se je vodstvo MMC-ja neustrezno odzvalo na opozorilo glede nedelujočega programa v spletni anketi.

November

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOVEMBER	DEC
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Z začetkom zimske sezone so se ponovile pritožbe gledalcev zaradi oglasnih prekinitev v športnih prenosih. Varuhinja je pristojne pozvala k vnovični analizi, tehtanju med finančno in moralno škodo ter iskanju rešitev.

Glede oddaje z gostom psihoterapevtom je zapisala mnenje, da je k razpravi o vzgoji otrok treba vabiti kompetentne sogovornike, ki lahko vzgojne nasvete utemeljijo z vidika stroke in znanosti.

Ob kolumni o cepljenju (Studio City, MMC) je varuhinja ponovila, da je treba tudi v komentarju argumentirati mnenja in da niti v tem žanru ni dovoljeno uporabljati žaljivk.

December

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DECEMBER
191	172	178	123	147	87	93	82	136	128	117	163

Največ odzivov se je nanašalo na medijsko obravnavo cepljenja. Pritožniki so tudi z verižnimi pismi zahtevali uravnoteženo obravnavo zagovornikov in nasprotnikov. Varuhinja je ponovila, da je pri vsebinah, povezanih z javnim zdravjem, treba slediti argumentom stroke.

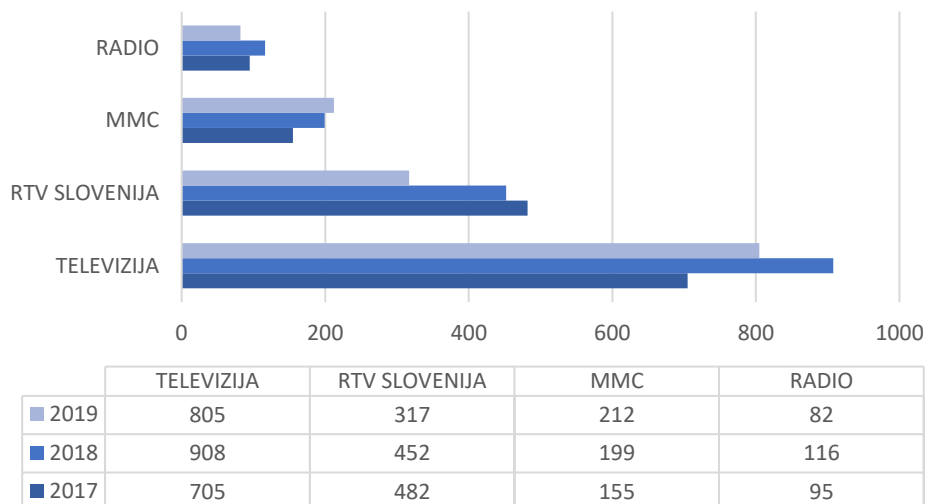
Na vprašanja o radijskem komentarju, ki ni bil objavljen, je varuhinja odgovorila s podrobnim pojasnilom vloge urednikov ter pričakovanega ravnanja novinarjev ob morebitnem navzkrižju osebnih in poklicnih interesov.

Ob pritožbi glede radijske svetovalne oddaje je uredništvom priporočila pozornejše razločevanje med predstavitvijo in promocijo.

Veliko je bilo odzivov na televizijsko nadaljevanko Jezero. Gledalci so pohvalili novost, poudarjali pa slabo razumljivost govora.

IV. PREGLED PO ENOTAH

Razmerje med odzivi po enotah je že več let nespremenjeno. V ospredju je televizija, najmanj odzivov je na radijske vsebine.

Veliko število odzivov na vsebine javne televizije znova kaže, da je TV Slovenija med mediji javne radiotelevizije deležna največ pozornosti občinstva.

Po drugi strani so nekateri programi, dejavnosti ali storitve RTV Slovenija, denimo programi za narodnostni skupnosti ali glasbena produkcija, v odzivih praktično nevidni. Občinstvo se le izjemoma odzove na regionalne programe in radijski program za obveščanje tuje javnosti ter prilagojene programe za občinstvo z okvaro vida in sluha.

Potrjuje se ugotovitev iz poročila za leto 2018, da velik del javnosti RTV Slovenija enači s TV Slovenija.

Da so nekateri segmenti javnega medijskega servisa manj znani, opazni in prepoznavni ali da jih javnost ne doživlja kot del RTV Slovenija, se bolj kot v številkah odraža v vsebini odzivov.

Pojasnjevanje vloge javnega medijskega servisa, predstavljanje ustroja javne radiotelevizije v Sloveniji, razčiščevanje zmešnjav o financiranju, poslovanju in kadrovanju, razlaganje javnega interesa v medijski krajini ter razbijanje mitov o plačljivih/brezplačnih televizijah so postali sestavni del varuhinjinega delovanja.

Zlasti ob spomladanskem predlogu vodstva RTV Slovenija po uskladitvi RTV-prispevka in jesenski spremembi glede zavezancev oz. razširitvi obveznosti za plačevanje prispevka je bilo vprašanjem, povezanim s financiranjem javnega RTV-ja, treba namenjati še več časa in pozornosti.

Občinstvo ne razume, kaj plačuje in zakaj. Veliko pritožnikov je prepričanih, da RTV-prispevek plačujejo zgolj za gledanje enega od nacionalnih televizijskih programov. Razočarani so, ker za »svoj denar« ne dobijo več. Mnogi ne razumejo, zakaj morajo »prisilno« plačevati nekaj, »česar ne gledajo«.

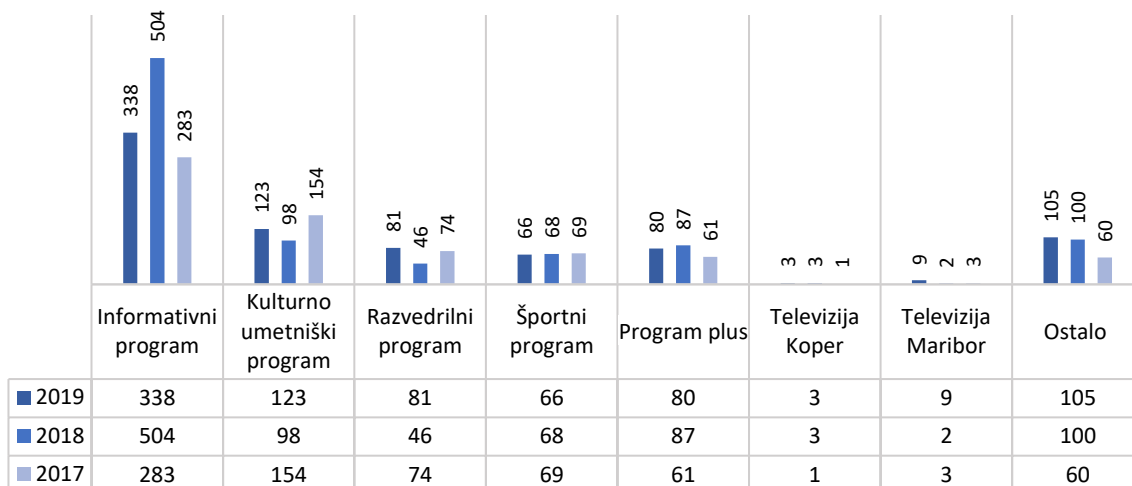
Številni so prepričani, da RTV-prispevek ni povezan z ničemer drugim kot s televizijo, da so tudi javni radijski programi »zastonj«, da zanje nič ne prispevajo, kot tudi ne za domače komercialne ali tuje televizije, ki jih spremljajo prek operaterjev in »gledajo brezplačno«.

To se je v odzivih občinstva izražalo še bolj kot leto prej.

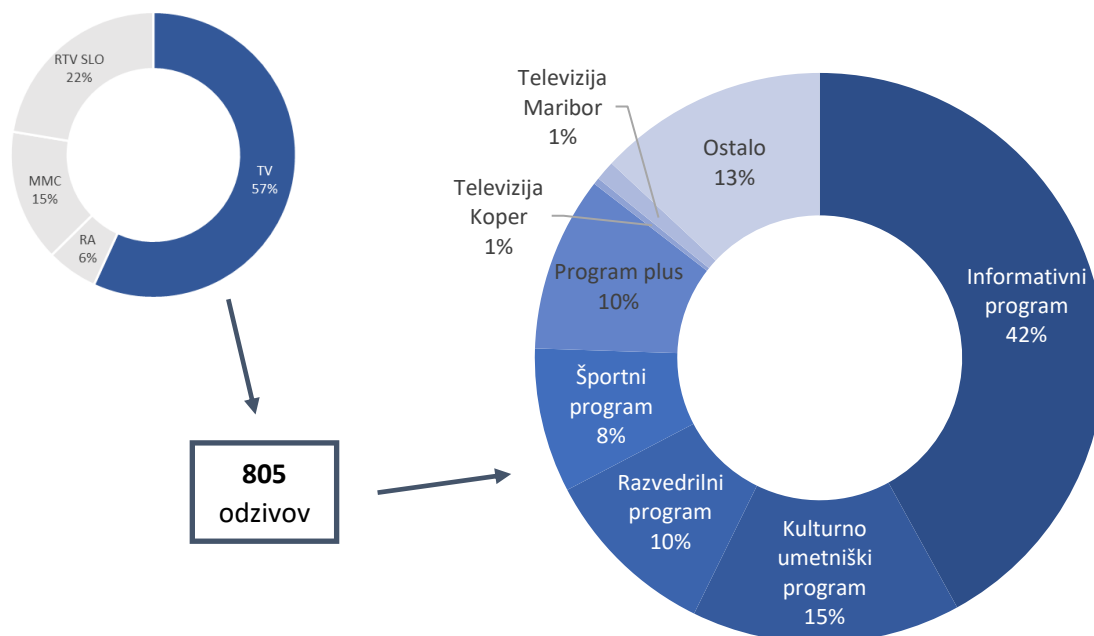
Iz pritožb je mogoče razbrati nerazumevanje poslanstva in primerjalnih prednosti javnega medija ter samoumevnost domače produkcije in ustvarjanja kulturnih, izobraževalnih, dokumentarnih in drugih vsebin v slovenščini.

1. TV SLOVENIJA

Vsebine javne televizije še vedno sprožajo največ pritožb, mnenj, predlogov in pohval občinstva.

Med **805** odzivi jih je bilo **338** namenjenih vsebinam Informativnega programa. Sledijo vsebine Kulturnega in umetniškega programa, Programa plus, Razvedrilnega programa in Športnega programa. Vsebinam regionalnih televizijskih programov je bila namenjena peščica odzivov; v vseh primerih je šlo za oddaje, predvajane na prvem ali drugem nacionalnem programu.

Odzivov, ki so se nanašali na različne vidike televizijske produkcije (oblikovne zasnove oddaj, grafike, podnapise, shemo, spored) ali pa na televizijsko ponudbo nasploh, je bilo 105. Predstavljeni so v poglavju o RTV Slovenija – tehnične zadeve ter (ne)berljivo in (ne)razumljivo.

1.1. INFORMATIVNI PROGRAM

Vsebine Informativnega programa sprožajo med gledalci največ odzivov. Leta 2019 je varuhinja obravnavala **338** tovrstnih odzivov, kar je manj kot leto prej, ko jih je bilo 504, predvsem zaradi volilno-referendumskih oddaj in poletnega Intervjuja.

Tudi leta 2019 so posamezne oddaje sprožale več odzivov, in sicer januarski Utrip, oddaje o sodnem procesu Novič, kolumna o cepljenju v Studiu City, sovražni govor gosta v Tarči ter pogovorne oddaje o družbeno kontroverznih temah (npr. Intervju s psihoterapevtom, Tarča o razmerah na kulturnem ministrstvu, Odmevi o okoljevarstvenem dovoljenju za Magno).

Pritožbe so se po vsebini nanašale predvsem na naslednje tematike:

- natančnost, nepristranskost in celovitost v posameznem prispevku in oddaji,
- navajanje virov,
- vodenje pogovornih oddaj in sestava pogovornih omizij,
- spregled vsebin (preveč, premalo),
- nespoštovanje pravil žanra (komentar, intervju).

Poudarki iz odzivov so v poglavju Pregled po vsebini.

1.2. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Število odzivov se je povečalo, in sicer z 98 v letu 2018 na **123** v letu 2019. Pritožb na vsebine oddaj o kulturi praktično ni bilo, odzivi so se nanašali predvsem na dokumentarne, izobraževalne, igrane in verske oddaje. Gledalci so pohvalili izbor tujih filmov in nadaljevank, med domačo produkcijo pa predvsem dokumentarne in izobraževalne vsebine. Po številu so izstopale pohvale prenosa papeževega obiska pri misijonarju Pedru Opeki.

Veliko je bilo odzivov na umestitev vsebin v programsko shemo.

V grobem bi lahko odzive razdelili v naslednje kategorije:

- mnenja, kritike in pohvale glede filmov oz. nadaljevank,
- odzivi glede umestitve filmov, nadaljevank in dokumentarcev v programsko shemo oz. pritožbe zaradi prepoznih terminov,
- protesti zaradi ukinitve risank na TV SLO 2,
- pritožbe zaradi križanja govora in glasbe v dokumentarcih in nadaljevankah.

Odzivi, povezani s programsko shemo in razumljivostjo govora v oddajah, so prikazani v poglavju RTV Slovenija. V nadaljevanju je nekaj primerov odzivov na izbor filmov in nadaljevank.

O filmih in nadaljevankah

»Prosim, da me zavarujete pred ameriškimi kriminalkami in podobnim šundom. Obstajajo tudi novejši filmi in ne samo najmanj 10 let stare monade.« (V. R.)

Podatke programskega kontrolinga, ki demantirajo gledalčev zapis, je povzela vodja službe **Barbara Zemljič**:

»V prvih štirih mesecih leta 2019 smo na TV Slovenija predvajali 117 filmov, od tega jih je nastalo v ZDA ali v koprodukciji z ZDA 27 oz. 23 %. Iz držav EU-ja in Evrope pa je bilo predvajanih 81 filmov oz. skoraj 70 %. Po zvrsti je bilo od 117 predvajanih filmov še največji delež dram (40) ter komedij in družinskih filmov (22), kriminalk pa smo predvajali 10. Od teh 10 kriminalk so nastali v ZDA oz. v koprodukciji z ZDA samo trije kriminalni kinematografski filmi.«

»Na TV Slovenija je preveč filmov in nadaljevank z mračnimi tematikami, predvsem ob petkih, zakaj ne predvajate več razvedrilnih in komičnih vsebin.? (P. N.)

»Čestitke za tak izbor filmov ob petkih in upam, da se še odločite zanje. Zanima me, ali nameravate na TV SLO še predvajati take filme, namreč nivo televizije močno dvignete, in kdaj jih nameravate predvajati - upam, da ne v poznih večernih urah, ampak ob 20. uri ali 21. uri.« (M. S. J.)

Urednica Uredništva tujega programa TV Slovenija **Neli Aberšek Vozelj**:

»Gre za komunikativen termin, namenjen širokemu občinstvu, zato tu pogosto predvajamo filme s prepoznavno ekipo in z atraktivno zgodbo. Nagovarjamo raznoliko občinstvo, zato se žanrsko gibljemo med tršimi dramami in polnokrvnimi kriminalkami, včasih predvajamo tudi kakšno črno komedijo. Temeljno izhodišče pa je kakovosten in gledljiv film za petkov večer.«

1.3. ŠPORTNI PROGRAM

Število odzivov je ostalo približno enako: varuhinja je obravnavala **66** odzivov, leto prej **68**. Odzive lahko razdelimo na:

- pritožbe glede komentiranja športov (govorna in jezikovna kultura, odnos do žensk, mnenja o komentatorskem slogu itd.),
- pritožbe glede oglasnih prekinitev športnih prenosov,
- pritožbe glede spregleda športnih dogodkov, disciplin, dosežkov, športnikov.

Gledalci so posebej nezadovoljni, če javna televizija prezre pomembne dosežke v manj izpostavljenih ali množičnih športih, prav tako so kritični, če športne dogodke, na katerih dosegajo velike uspehe domači športniki, gledajo na komercialnih televizijah (npr. evropsko odbojgarsko prvenstvo). Takšne kritike običajno izražajo kot del splošnega nezadovoljstva nad delovanjem javnega medija in plačevanjem RTV-prispevka.

Odzivi, povezani s spregledom posameznih uspehov oz. izgubo pravic za prenose, so vključeni v poglavje Pregled po vsebini.

Komentiranje športov

»Ne vem zakaj, je komentator v finalu skokov pri vsakem skoku navedel, poleg trenutnega dosežka, tudi končno uvrstitev. S takim komentarjem izgubi tekma ves smisel, ker tak način prenosa izniči vso draž in napetost, ki jo prinese ogled tovrstnih dogodkov.« (M. M.)

Odgovorni urednik **Gregor Peternel** je pojasnil, da je reporter »komentiral ob prevajanju in je že imel končne rezultate. Bom rekel, da je šlo za obrtno nespretnost, na katero ga bom opozoril.«

»Gledam skoke, ne dvomim v komentarojeve sposobnosti, njegovi komentarji so dostikrat duhoviti in zanimivi, AMPAK....njegovo pokašljevanje ... « (L. J.)

»Danes me je motilo pri prenašanju nogometne tekme Krško - Olimpija, neprestano otroško govorenje petletnega otroka in povrh navijanje pristransko za Olimpijo. Pričakoval bi nepristransko. Podariti moram, da nisem navijač ene in ne druge ekipe.« (M. K.)

»Protestiram, ker moram ob spremljanju prenosov smučarskih tekmovanj za moške, ne le danes 11.2 2019 ampak vedno, poslušati njegovo neartikulirano kričanje. (...) Da je lahko komentiranje vsebinsko polno, uglajeno, napeto pa primerno brez ustvarjanja nepotrebne nervoze, lahko celo z občasnim humornim vložkom, pozitivno tudi ko naši tekmovalci ne dosežajo rezultatov prav pri vrhu dokazujeta res odlična komentatorja TVS - ženskega smučanja, skokov in še kje. (Ž. R.)

Primer odgovora **varuhinje**:

»Odgovornega urednika Gregorja Peternela sem prosila, da opravi analizo in ugotovitve upošteva pri nadaljnjem snovanju televizijskih programov. RTV Slovenija v svojih številnih radijskih in televizijskih oddajah ne more upoštevati okusov vseh gledalcev in poslušalcev. Vsekakor pa je dolžnost pristojnih, da poskrbijo za strokovnost, nepristranskost, vsebinsko in medijsko podkovanost ter govorno primernost javnih govorcev v svojih programih.«

O križanju programa in oglasov

»Ne bom veliko pisala, ker sem se na to temo že pritožila, samo povem, da se dobesedno norčujete iz gledalcev, same reklame to je noro in to tudi v momentu, ko bi bilo potrebno preklopiti iz ženskih na moške skoke. Vem, da se nima smisla pritoževati, ker vaša poslovna politika je mimo želja gledalcev.« (S. K.)

Odgovorni urednik Športnega programa **Gregor Peternel** je potrdil, da so imeli pri usklajevanju televizijskih prenosov težave: »Da, zaradi vremenskih težav se je tekma na Ljubnem zavlekla. Zamudili smo, mislim, manj kot polovico prve serije moške tekme v Lahtiju, res pa je, da smo med prehodom iz enega prizorišča na drugega predvajali tudi reklame. A zaradi reklam nismo zamudili skoka slovenskega skakalca.«

»Gledam prenos iz Levija, Finska, smucanje (sobota). In ceprav imajo "okna" za drobljenje programa z reklamami, vasi mojstri mirno tega uvrstijo svoj blok in jih ne zanimajo tekmovalci, ki se vedno vozijo nizdol. Ne, na Eurosportu si takih neprijaznosti ne privoscijo, ker imajo odnos do sportnikov. Res bedno.« (J. Z.)

Gregor Peternel, odgovorni urednik Športnega programa, je pojasnil, kako Mednarodna smučarska zveza (FIS) definira program tekem, kaj preostane uredništvu, ko se tekmovanja prekrivajo, ter kako programski ustvarjalci vidijo oglasne prekinitve.

»V nedeljo je bilo v naprej jasno, da se bosta konec skokov in začetek 2. vožnje slaloma časovno prekrivala cca 10 minut, potem pa je bil ta čas zaradi počasnega poteka tekmovanja v skokih, vreme, še nekoliko daljši. Odločitev je bila, da skoke spremljamo do konca. Razlogov za tako odločitev je bilo več kot dovolj. Zaključek finalne serije : začetek 2. vožnje, Slovenec v boju za zmago v skokih, ob štirih tekmovalcih med 20 po prvi seriji : 19. in 22. mesto slovenskih slalomistov po 1. vožnji, ... tudi sicer dosejajo skoki najvišjo gledanost in je med gledalci zanje večje zanimanje kot za alpsko smučanje. Tudi tokrat je bilo tako. Takoj, ko je skočil zadnji skakalec in je bilo potrjeno, da je Anže Lanišek osvojil 2. mesto, smo se vključili na slalom v Leviju. Na progi je bil že Štefan Hadalin, zamudili pa smo manj kot 10 sekund njegove vožnje. A drugače ni šlo. Imamo en program, a nič bistvenega nismo zamudili. Zadovoljen sem kako se je izšlo. V bistvu smo od slovenskih nastopov zamudili vsega skupaj 7 sekund druge vožnje Hadalina.

Oglasi. Televizijske pravice za športne dogodke mora TV Slovenija plačati, prav tako tehnične stroške, ... zato si prenosov brez prodaje oglasnega prostora ne moremo privoščiti. Skrbno pripravljamo oglasne bloke in se trudimo, da ob tem ne bi posegali v vsebino. Se pa zgodi ob primerih kot je bil slednji, a zaradi tega nikoli gledalci niso bili prikrajšani za nastop Slovencev ali razplet katere koli tekme. Ker so izpadli oglasi predvideni med prenosoma obeh tekem, smo jih nadomestili po vožnji obeh Slovencev, da so bili dolgi 7 minut, pa je razlog v tem, da smo jih predvajali tudi v času, med 16-im in 15-im tekmovalcem, ko je v programu predviden premor za oglase. Vsebinsko pa nismo zamudili nič bistvenega.«

Varuhinja je ob tem primeru v pismu direktorici TV Slovenija **Nataliji Gorščak** zapisala, da se s programi, v katerih je toliko oglasnih prekinitvev, občinstvu lahko pošilja napačen signal, da je javnemu mediju denar pomembnejši od gledalcev – kar ne more biti res.

 MNENJE IN PRIPOROČILO: »Menim, da odločevalcem na vseh ravneh, tudi v vodstvu RTV-ja, ne bi smelo biti škoda časa za vnovično tehtanje med finančnimi koristmi in moralno škodo, do katere lahko pride v takih primerih.

Priporočam vnovično analizo možnih praks v drugih javnih medijih in iskanje vsaj kompromisne rešitve – npr. opustitev oglasnega bloka v takšnem zapletenem primeru, kot je bil v nedeljo, ali predvajanje športnega dogodka v pomanjšani sliki v času predvajanja oglasov.«

1.4. RAZVEDRILNI PROGRAM

Varuhinja je obravnavala **81** odzivov gledalcev na vsebine Razvedrilnega programa, kar je več kot leto prej (45). Razdeliti jih je mogoče v naslednje skupine:

- mnenja in pričakovanja glede glasbene in razvedrilne ponudbe javne televizije,
- odzivi na velike televizijske dogodke, kot sta Ema in Evrosong,
- vprašanja glede gesel in nagradnih iger v kvizu Vem.

Veliko odzivov se je navezovalo na žanrska pravila satire v oddaji Kaj dogaja z Jonasom in humorističnih vložkov v Slovenskem pozdravu. Ti odzivi so vključeni v poglavje Pregled po vsebini.

Kaj je razvedrilo?

»Po večini imamo pozitivno mnenje o oddaji in prispevkih, ki so v njej, vendar se nam vedno zastavlja vprašanje kakšne vrline ima » humoristka « Urška, da ste jo uvrstili v Slovenski pozdrav. V kolikor imate kakšne raziskave o gledanosti oddaje sem skoraj prepričan, da vam je gledanost padla zaradi njenega humorja. Med svojimi prijatelji, znanci, sodelavci nisem dobil pozitivnega mnenja na njo in njen humor.« (I. B.)

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa **Vanja Vardjan** je zapisal:

»Njena vloga in pojavnost v oddaji sta dobronamerni, v duhu interpretacije razlik med spoloma, odnosov v družbi, o katerih kroži veliko stereotipov, in se jih ustvarjalci oddaje na subtilen način dotikamo.«

»K pisanju sta me napeljali dve oddaji našim južnih sosedov, Luda noč (RTS) in A strana HRT. Ker sem ljubitelj dobre zabavne glasbe, gledam slednjo vsako soboto zvečer, če sem le doma. In pomislim, koliko kakovostnih izvajalcev imam v Sloveniji. Mi pa jih moramo v glavnem poslušati govoriti, namesto, da bi nam peli. Razumem, da morate zaposliti vaše voditelje, ki prejemajo redno plačo, zadnji čas pa je, da nam nacionalna TV ponudi tudi kakšen dober show in da ti naši pevci in pevke, ki jih ni malo, končno zapojejo ob spremljavi orkestra, back vokalov...tako kot to delajo v Zagrebu.« (J. T.)

Iz odgovora **Vanje Vardjana**, odgovornega urednika Razvedrilnega programa:

»Oddajo Luda noč na RTS-u sem si ogledal na snemanju skupaj z ustvarjalci oddaje, od njih pridobil vse potrebne podatke o načinu produkcije in jih skupaj s posnetkom treh oddaj posređoval našemu producentu. Izračun kaže, da je taka oddaja dva krat dražja kot naše sedanje sobotne prime time oddaje, in tri krat dražja od naše petkove prime time oddaje Slovenski pozdrav. Obe naši vikend prime time oddaji sta sicer poleg osrednjega dnevnika in oddaje Vem najbolj gledani redni oddaji TVS. Pri možni produkciji oddaje kot je Luda noč, obstaja še ena težava. Največji studio TVS, Studio 1, zaradi premajhnih gabaritov, ne omogoča produkcije takšne oddaje, vsaj ne v obsegu kot jo lahko gledate na RTS-u. Druga oddaja, ki ste

jo omenili, A strana na HRT, je tudi v našem fokusu. Problemi so podobni kot pri oddaji Luda noč (finance, studio,) , a še nisem vrgel puške v koruzo in si bomo skupaj s producentom in režiserjem ogledali produkcijo oddaje A strana ko se ta ponovno vrne na spored HRT. PO ogledu in pogovoru z ustvarjalci na HRT, bo mogoče ugotoviti ali je sodelovanje mogoče in v kakšni obliki.«

O glasovanju na Emi

»EMA 2019 bo potekala na identičen način, kot v letih 2011, 2015 in 2016... Na podlagi ocen oz. točk strokovne žirije se v superfinale EME 2019 uvrstita dve tekmovalni skladbi, med katerima bo o končnem zmagovalcu in potniku v Tel Aviv odločalo telefonsko glasovanje.... Resnično upam in si iskreno želim, da je napočil že skrajni čas, da RTV Slovenija ponovno omogoči in zagotovi vsem sodelujočim izvajalcem na EMI 2019 kar se da enakovredne in demokratične pogoje za zmago... Prosim uvedite omejeno telefonsko glasovanje na EMI 2019, ali pa ukinite televoting in naj o zmagovalcu odloči zgolj in samo strokovna žirija !!!« (J. J.)

Urednik Razvedrilnega programa **Vanja Vardjan** je podrobno pojasnjeval pravila izbora in glasovanja:

»Pravila Zveze evropskih radiotelevizij (EBU) za Pesem Evrovizije dovoljujejo vsaki sodelujoči radioteleviziji, da izvajalca izbere na poljuben način. V veljavi so tako televizijski izbori, kot je razen ene izjeme navada tudi na RTV Slovenija, kot tudi interni izbori, kjer radiotelevizije same izberejo avtorje in izvajalce pesmi brez sodelovanja javnosti. V letu 2018 je približno tretjina radiotelevizij na tak način izbrala svojega predstavnika na Pesmi Evrovizije.

Na RTV Slovenija smo že nekajkrat spremenili način izbora; imeli smo več predizborov, pa tudi samo eno oddajo, tako kot letos. Uporabili smo tudi različne sisteme glasovanja, največkrat pa smo uporabili kombinacijo glasovanja glasbenih strokovnjakov in poznavalcev ter glasovanja javnosti prek telefonov, in tako bo tudi v letu 2019, namreč uporabili bomo sistem, ki je bil v veljavi že trikrat (2011, 2015 in 2016).

Predstavniki RTV Slovenija so se od uvedbe predizborov na Pesmi Evrovizije petkrat uvrstili v veliki finale. V letih 2007 in 2014 sta bili zmagovalni pesmi izbora EMA izbrani izključno s telefonskim glasovanjem, leta 2018 v kombinaciji glasovanja žirij in javnosti, dvakrat pa po sistemu, ki ga bomo uporabili tudi letos. To je bilo v letih 2011, ko nas je zastopala Maja Keuc, in leta 2015, ko sta nas zastopala Maraaya. Prav slednji izvajalki sta od leta 2004 (ko je EBU na Pesmi Evrovizije uvedla predizbore) pa do 2018 najboljše uvrščeni slovenski izvajalki na Pesmi Evrovizije.

Za letos smo torej izbrali sistem glasovanja, s katerim smo na Pesmi Evrovizije imeli največ uspeha, hkrati pa ne gre pozabiti, da bo imela prav javnost zadnjo besedo. Sistem glasovanja smo javno objavili hkrati z objavo Vabila za sodelovanje na izboru EMA 2019, tako da so vsi zainteresirani avtorji in izvajalci sistem glasovanja na izboru EMA poznali še preden so se

odzvali vabilu. V uredništvu Razvedrilnega programa nismo prejeli nobene pripombe na sistem glasovanja s strani zainteresiranih avtorjev in izvajalcev.«

Kviz Vem!

»Zakaj v spletnem kvizu ne moremo sodelovati vsi ki imamo predpono omrežja 069 saj na strani ni možnosti izbire omrežja oz. operaterja.« (S. J.)

Urednica kviza Vem! **Dajana Makovec** je pripravila sledeče pojasnilo: »Nagradno igro za gledalce izvajamo v sodelovanju s zunanjim partnerjem, ki ima za to storitev pogodbe s slovenskimi telekomunikacijskimi podjetji. Ponudnik HOT (Hofer telekom) žal še ni razvil aplikacije za kratke številke, s katero bi lahko sodelovali v naši in podobnih nagradnih igrah. Nam pa partner obljublja, da bodo s ponudnikom omrežja, ki ga uporablja HOT (Hofer telekom), še bolj intenzivno pritiskali na HOT in da bo vaš ponudnik čimprej razvil aplikacijo, s katero vam bo omogočeno sodelovanje v naši nagradni igri.«

1.5. PROGRAM PLUS

Na vsebine Programa plus se je odzvalo **80** gledalcev, kar je manj kot leto prej (87). Še vedno največ odzivov sproža oddaja Dobro jutro; gledalce je tudi zmotilo, ker oddaje čez poletje ni na sporedu. Posebnost odzivov na Program plus je, da se pogosteje kot pri drugih programih nanašajo na slog vodenja, kulturo govora in nastopanja ter jezikovne napake.

Odzive bi lahko razdelili na:

- mnenja o vodenju oddaje in primernosti voditeljev ter njihovem slogu,
- odzivi na moderiranje telefonskih klicev v oddaji Dobro jutro,
- pripombe glede zasnove oddaje Zadnja beseda,
- pritožbe, povezane s kakovostjo obravnave posameznih tem ter ločnico med promocijo in informacijo.

Nekaj vsebinskih dilem je vključenih v poglavje o odzivih po vsebini.

1.6. TV KOPER IN TV MARIBOR

Odzivov na programe obeh regionalnih studiev je bilo malo in približno enako kot lani: TV Koper 3 odzivi, TV Maribor 9 odzivov. Vsi so se nanašali na oddaje, ki jih gledalci spremljajo na nacionalnem televizijskem programu: Ljudje in zemlja (oddajo izmenjaje pripravljajo v Kopru in Mariboru) ter Dobro jutro, ki ob torkih in četrtek poteka tudi iz koprskega oz. mariborskega studia.

Mnenja in priporočila v povezavi z obema oddajama so vključena v poglavje o odzivih po vsebini.

V obeh uredništvih je potekel mandat odgovornima urednikoma, **Zoranu Medvedu** v Mariboru in **Mateju Sukiču** v Kopru. Nova odgovorna urednica regionalnega TV-programa

Koper je postala **Mojca Petrič Bužan**, odgovorni urednik programa TV Maribor pa **Tomaž Karat**.

1.7. TELEVIZIJA SPLOŠNO

Pritožniki so velikokrat grajali RTV Slovenija, pri čemer so imeli v mislih TV Slovenija. Oba naziva so uporabljali kot sopomenki, saj so bili prepričani, da RTV-prispevek plačujejo za gledanje televizije in da imajo v zameno za plačevanje tega prispevka pravico do takšnega televizijskega programa, kot si ga želijo. Pojasnil, da je TV Slovenija le del sistema in da prejme le del denarja od RTV-prispevka, niso sprejemali.

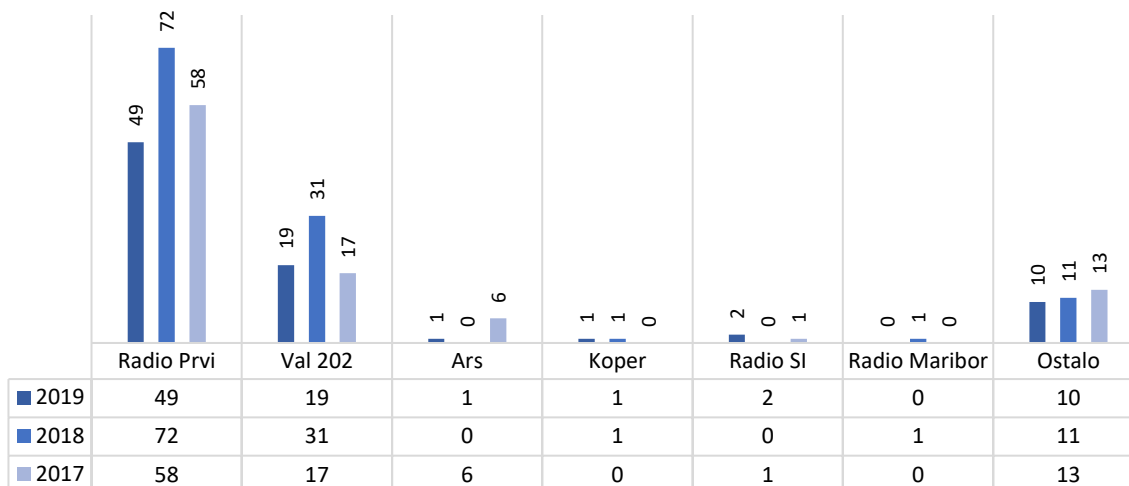
Poleg odzivov na posamezne oddaje in konkretne programske vsebine so bile stalnice odzivov še: obseg oglasov, število oglasnih prekinitev, TV-prodaja, ponovitve, infokanal (namesto risank),oletni premor v produkciji številnih oddaj, križanje govora in glasbe, programska shema, napake v sporedih.

Pritožnikom je odgovarjala **Natalija Gorščak**, najprej v. d. direktorice, od marca pa direktorica TV Slovenija.

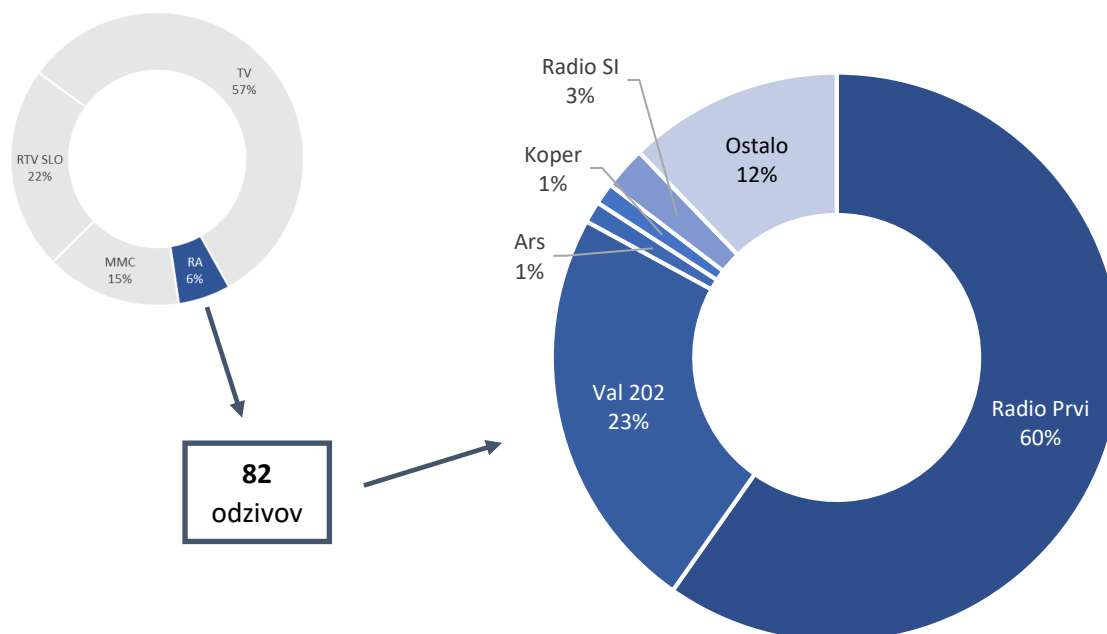
Ti odzivi so tematsko združeni in uvrščeni v poglavje RTV Slovenija.

2. RADIO SLOVENIJA

Na vsebine javnega radia je v letu 2019 varuhinja prejela **82** odzivov, kar je manj kot leto prej (116).

Največ poslušalcev je pisalo oz. klicalo zaradi vsebin Prvega, sledi Val 202. Program Ars, Radio Koper in Radio Si so skupaj prejeli peščico odzivov, Radio Maribor pa nobenega.

Poslušalci se najpogosteje pritožujejo zaradi glasbene ponudbe, bodisi zvrsti ali besedila, ki jim ne ustreza. Pritožbe glede zadev, povezanih s poklicnimi merili in programskimi standardi, so vključene v poglavje Pregled po vsebini.

2.1. PRVI

Poslušalci Prvega so prispevali **49 odzivov**, pogosto povezanih z glasbo, ki jo pogrešajo v programih (narodnozabavna, slovenska, zborovska itd.). Preostali odzivi so bili različni in so se nanašali na vodenje oddaj, celovitost informacij, raznolikost avtorjev, spoštovanje poslušalskih navad in objave radijskih vsebin na spletu.

Posamezne vsebinske zadeve so vključene v poglavje o odzivih po vsebini.

V povezavi s Prvim programom je varuhinja napisala načelno mnenje glede pristojnosti in dolžnosti urednikov in novinarjev, povod pa so bila vprašanja poslušalcev o komentarju, ki ni bil objavljen, o čemer je javnost izvedela prek avtorjevega zapisa na družbenem omrežju.

Do konca junija je bil odgovorni urednik programa **Andrej Stopar**, 1. julija pa je to dolžnost prevzel **Danijel Poslek**.

O glasbeni ponudbi

»Mislimo, da so vaši radijski uredniki v tem primeru pozabili ali zanemarili starejšo populacijo poslušalcev, ki še vedno najraje prisluhne izvirni slovenski pesmi in narodno zabavni glasbi. Imamo številne svetovne znane ansamble kot so: Avsenik, Slak, Mihelič, Modrijani, Zajc, Poljanšek, Žlindra in še in še. Imamo tudi številne zборе, oktete in soliste, ki prepevajo naše domače pesmi.« (P. B.)

»Predlagam, da uvedete v program tudi naše pevske zборе in snovalce narodno zabavne glasbe. Mislim, da si zaslužijo javno predstavitev, v njihovo delo oz "izdelka" je vložena veliko truda in prostega časa. Včasih je bila na programu lestvica najboljših ansamblov, tudi pevski zbori so imeli več mesta v programu.« (I. H.)

»Po kakšnem ključu se zaposluje glasbene urednike na 1.programu? O vseh in vsakemu posebej imam zelo negativno mnenje. Pravijo, da mora biti glasba uravnotežena, žal ni. Iz dneva v dan bolj se širi amerikanizacija, iz ure v ure, podnevi in ponoči glasba z angleškim besedilom.« (H. L.)

Odgovorni urednik **Andrej Stopar** je dal več pojasnil. Primer odgovora:

»Na Prvem vrtimo predvsem starejšo glasbo, več kot polovica glasbe je slovenske, slišite lahko od ljudske, etno glasbe, do popevk, zimzelenih melodij, popa, rocka, narodno zabavne glasbe in tako naprej. Če vas zanima predvsem narodno zabavna, je ta izpostavljena predvsem zjutraj in ob nedeljah ter v oddaji Četrtek večer, s katero skušamo ne le opozoriti na naš arhiv, ampak tudi na sodobne tokove te zvrsti in mlade ustvarjalce. Kljub izjemno veliki produkciji kakovosti v tej zvrsti ni toliko, kot bi si želeli, saj se večina spreminja v t. i. turbo folk, za katerega pa, o tem smo prepričani, ni prostora na nacionalnem radiu. (...) In na koncu spet bolj osebna nota: narodno zabavno glasbo povezujete z domoljubjem in slovenstvom. Veste, katera zvrst meni zveni najbolj »slovensko?« Poleg ljudske glasbe (kar narodno zabavna ni, še več, ljudje pogosto

ne ločijo več med narodno zabavno in ljudsko glasbo) in njenih etno izpeljav, mi neprimerno bolj slovensko zvenijo Ipavčevi samospevi. Nekaj, kar je nastalo približno 60 do 70 let, preden je sploh nastal koncept narodno zabavne glasbe. Slovenskega duha je v svoji Slovenski suiti odlično ujel tudi skladatelj Aldo Kumar. Suito smo naročili na Prvem, ob 50-letnici oddaje Slovenska zemlja v pesmi in besedi (oddaja neguje ljudsko izročilo slovenske glasbe). Ampak tovrstne zvrsti sodijo bolj med klasično glasbo, zato jih na Prvem slišite zelo redko.«

Glasbeni izbor na Prvem je pojasnjevala tudi urednica uredništva glasbenih oddaj **Simona Moličnik**. Primer odgovora:

»Glasbo na našem programu izbirajo kolegi glasbeni uredniki, ki so vsi visoko izobraženi muzikologi in glasbeni pedagogi. Nekateri so starejši, drugi mlajši in njihov izbor je seveda plod lastnih glasbenih izkušenj, poznavanja in predvsem prav tako doživljanja sveta okoli sebe. Na našem programu se predvaja okoli 70 % slovenske glasbe – po zakonu smo dolžni, da je večina te glasbe mlajša od dveh let. Glasba se zelo spreminja, džezovska glasba ima zelo velik vpliv tudi na sodobno slovensko tvornost, kar pomeni, da jo seveda poslušalci zelo dobro občutite, četudi je nastala na slovenskih tleh.

Strinjam se z vami, da imamo preveč anglo-ameriške glasbene produkcije in se ravno zdaj intenzivno posvečamo spreminjanju glasbenega programa ter uvajamo več evropske glasbe in glasbe drugih narodov, čeravno ostaja v ospredju slovenska ustvarjalnost. Glasba otroških zborov ima zelo veliko prostora v naših programih, vsak dan jo lahko slišite ob pravljici, zelo veliko pa ob sobotnih in nedeljskih jutrih. Druga zborovska glasba je zajeta v nedeljskem programu, imamo oddajo Prvi poje, ki je namenjena le zborovski glasbi.«

O vsebinah Prvega na spletu

Poslušalec **M. M.** je opazil, da na spletni strani Prvega (<https://radioprvi.rtvlo.si/>) ni navedena oddaja Morje in mi, ki jo ob nedeljah popoldne posluša na tem radiu. Menil je, da gre za napako, ki bi jo bilo treba popraviti.

Na pojasnilo, da gre za oddajo, ki nastaja v produkciji Radia Koper, in da jo je treba poiskati na spletni strani Radia Koper (<https://www.rtvlo.si/radiokoper/>), je poslušalec odgovoril:

»Mi poslušalci nismo VSEVEDI ali "DETEKTIVI", da bi poznali ZGODOVINO nastajanja oddaje v tem ali drugem ali tretjem ali xy-tem studiu (KP, MB....) Če je bila oddaja na RA SLO (1, 2, 3 oz.ARS), potem naj jo uvrstijo v seznam "Oddaje od A do Ž" !!!«

Varuhinja je pritožniku pritrdila in na zadevo opozorila odgovornega urednika **Andreja Stoparja**, vodjo Službe za komuniciranje **Polonco Komar** in direktorja Radia Slovenija **Mirka Štularja**, ki je čez nekaj dni sporočil, da je seznam na spletni strani Prvega dopolnjen:

 »Ob kliku na naslov se obiskovalcu odpre RTV 4D avdio arhiv dotične oddaje.«

Raznolikost avtorjev Duhovne misli (in njihova navedba v arhivu)

Poslušalko **M. K.** na Prvem programu Radia Slovenija so zmotile jutranje duhovne oddaje; ustvarila si je vtis, da Duhovno misel pripravlja le malo avtorjev in da jih je večina iz RKC.

Urednik uredništva verskih oddaj **Tomaž Gerden** je zapisal:

»Nabor avtorjev je zelo pester (tudi glede njihovih osebnih prepričanj) in se trudimo, da bi bil še bolj, da so Duhovne misli namenjene vsem. Dodajam, da so katoličanke in katoličani v tej državi večina, tudi zato bo v prihodnje več Duhovnih misli obarvanih katoliško ali na splošno krščansko, nikakor pa ne ozko, fanatično katoliško.«

Varuhinja je dodala, da je Duhovno misel pripravilo že več kot 130 avtoric in avtorjev, med njimi več ateistov, muslimanov, Judov, evangeličanov, tudi budistov, ter da takšna raznolikost odlikuje tudi petnajst rednih piscev Duhovnih misli:

Dodajam še, da poslušalci, gledalci in bralci ob spremljanju istih RTV-vsebin pogosto zapišejo popolnoma nasprotna mnenja, tako je tudi v primeru verskih vsebin: kar je za nekatere preveč, je za druge premalo. Kot varuhinja ne morem presojati, kaj je edino možno ali pravo razmerje. Vsekakor pa menim, da mora biti v javnem mediju prostor za najrazličnejše vsebine in pristope, ki v največji meri odražajo pluralnost družbe. Duhovno in versko življenje sta zagotovo pomembni sestavini te pluralnosti. Ni mi znano, da bi kateri koli javni medij v Evropi pri snovanju programskih vsebin izključeval verujoče oz. tovrstne vsebine. Seveda pa so razlike v obsegu, formatih, pristopih; različne medijske hiše imajo različne uredniške politike – glede na tradicijo, kulturno okolje ter zgodovinski in družbeni kontekst. Tako je tudi v medijih RTV Slovenija.«

 Varuhinja je ob robu korespondence uredništvu predlagala, da objavo Duhovnih misli na spletu (na portalu Prvega in RTV 4D) opremi z navedbo avtorja posamezne oddaje, saj se tako spletna informacija ustrezno vsebinsko zaokroži in je dostopnejša poslušalcem.

 Urednik **Tomaž Gerden** je pojasnil, da besedilno opremo avdioobjav postopno že dopolnjujejo.

O neobjavljenem komentarju in dolžnostih odgovornih urednikov in novinarjev

»Ali je običajna praksa, da pri različnih aktualnih vsebinah urednik najprej naroči komentar pri novinarju - sodelavcu, potem pa ga brez utemeljitve noče objaviti oz. ga cenzurira? (**M. Š.**)«

»... ali je urednik v tem primeru ravnal prav ali narobe, oziroma ali bi moral novinar v tem primeru odkloniti pisanje komentarja, ali celo zamolčati, da je med podpisniki peticije.« (**D. P.**)

Konkretno uredniško odločitev je pojasnil odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek**:

»Najprej želim opozoriti na nujno previdnost pri uporabi besede cenzura, za katero v našem mediju ni nikakršnega prostora. Pri pojasnjevanju konkretne odločitve pa poudarjam, da ni šlo za prepoved objave, ampak je šlo za opozorilo, da komentar zaradi določenih segmentov ni primeren za objavo. Uredniški kolegij Informativnega programa ob naročilu komentarja ni bil seznanjen z dejstvom, da je avtor komentarja tudi podpisnik peticije, ki problematizira dodelitev Nobelove nagrade. Zavoljo poklicnih meril in novinarskih standardov od avtorjev komentarjev pričakujemo, da nas s takšno neposredno vpletenostjo v zgodbo, ki jo komentirajo, tudi seznanijo. V komentarju je bilo prav tako nekaj ocen, ki s temo komentarja niso imele povezave oziroma so bile premalo določne. Zaradi vsega tega je uredniški kolegij, ki je edini pristojen za sodbo o (ne)primernosti programskih vsebin, sprejel odločitev, da komentar ni primeren za objavo.«

 MNENJE VARUHINJE: Varuhinja je na **načelni ravni odgovorila na vprašanja o tem, kakšno je dolžno ravnanje urednikov in novinarjev** pri pripravi medijskih vsebin v javnem mediju.

»Glede vloge urednikov lahko zapišem, da **uredniki ne le smejo, ampak tudi morajo urejati programske vsebine**. Urejanje je njihovo delo in poklicna naloga. Največjo odgovornost v medijski obdelavi informacij (v njihovem odbiranju, razvrščanju in umeščanju ter v odločanju o fokusu, kontekstu in žanru vsakokratne obravnave) imajo **odgovorni uredniki, ki po zakonu odgovarjajo za sleherno objavljeno informacijo** (in seveda tudi za popravke objav ali odškodnine zaradi spornih objav). Odgovorni uredniki so vsebinsko najmočnejše figure v uredništvih, zato medijska zakonodaja določa, da je pred njihovim imenovanjem treba pridobiti mnenje uredništva (Zmed, čl. 18), v javnem mediju pa je postopek še strožji (ZRTV, čl. 21).

Če me torej sprašujete, ali lahko odgovorni urednik zavrne objavo nekega članka ali prispevka, je odgovor pritrdilen. Urednik ne sme sam posegati v novinarjev izdelek, lahko pa od novinarja zahteva, da ga popravi, spremeni, predrugači, dopolni, izboljša ... , pri čemer mora imeti za to poklicne, etične ali programske argumente. Prav tako **urednik upravičeno pričakuje, da ga novinar obvešča o svojem delu in da se posvetuje o dilemah ali morebitnih navzkrižjih osebnih in poklicnih interesov**. O tem podrobno govorijo Poklicna merila in načela novinarske etike v točki o obveznem posvetovanju z uredniki.

Glede novinarskega dela poudarjam načeli nepristranskosti in verodostojnosti, ki sta med najvišjimi vrednotami v javnem mediju. Poklicna merila in načela novinarske etike **od novinarjev RTV Slovenija zahtevajo, da do obravnavane tematike vselej vzpostavijo kritično distanco**. Tudi v komentarju, ki dopušča subjektiven pogled, npr. ni dovoljeno navijaštvo, zaradi osebnega mnenja ne smejo biti zanemarjena dejstva, teze morajo biti argumentirane (načeli nepristranskosti in verodostojnosti).

Novinarjem in drugim programskim ustvarjalcem javnega medija se torej odsvetuje ravnanje, s katerim bi lahko pri občinstvu ustvarili občutek, da so pristranski oziroma da je njihova profesionalna integriteta okrnjena.

Če me torej sprašujete glede novinarjeve osebne vpletenosti v neko družbeno akcijo, o kateri piše (o njej poroča ali jo komentira), lahko odgovorim, da bi novinar moral o morebitnih navzkrižjih seznaniti urednike ter se z njimi posvetovati o poklicnih in etičnih dilemah, denimo o tem, kako uporabiti različna načela v različnih žanrih. **Predvsem pa je potreben nenehen dialog, saj na medijske dileme ni univerzalnih odgovorov, ampak sta potrebna vsakokratna profesionalna presoja in tehtanje, kaj je prav in kaj narobe – od primera do primera, glede na fokus, kontekst in žanr.**«

Varuhinja je zapisala tudi, da bi od programskih ustvarjalcev pričakovala odkrito razpravo o nesoglasjih, predvsem in najprej v svojem profesionalnem okolju:

 MNENJE: »Vedno znova me preseneti, če si kdo za razčiščevanje nesoglasij izbere družbeno omrežje namesto uredništva. Večkrat me osupnejo obsodbe in obsojanja, ki jih sprožijo takšne objave. Večkrat me tudi vprašajo, kaj menim o posameznih objavah, ki so žaljive in nespoštljive do kolegov, profesije, institucije in občinstva. Konkretnih primerov ne komentiram, vsakič pa opozorim na 21. točko Poklicnih meril in načel novinarske etike, ki **programskim ustvarjalcem RTV Slovenija odsvetujejo javna ravnanja, ki lahko škodijo tako njihovi lastni verodostojnosti kakor tudi ugledu njihovih sodelavcev ter javnega medija v celoti.** Obžalujem, ker nekateri menijo, da jim tega načela ni treba spoštovati.«

2.2. VAL 202

Poslušalci Vala 202 so prispevali **19** odzivov, kar je manj kot leto prej (31). Večina se jih je nanašala na glasbo – njeno raznolikost in tudi besedila skladb. Glede vsebine je bilo nekaj odzivov na športne oddaje.

Odgovorni urednik programa je 1. marca postal **Nejc Jemec**.

O glasbenem izboru in dobrem okusu

»Prosim vas, vzemite si kdaj čas za poslušanje tega izbora glasbe in pogostosti predvajanja. Toliko dobrih, nagrajenih, starih popevk imamo, ki so pozabljene. Neverjetno je, da na nacionalnem radiu lahko poslušamo (na predvečer kulturnega praznika,) "pizdarije vsepovsod", in celo za popevko tedna je bila "čista jeba", da ne govorim o besedilih, ki ne uporabljajo osnovnih pravil slovnice; " pohlep mu ni požrl možgane", i.t.d. Ob vsem tem pa naganjajo vik in krik ob neki neprimerni izjavi na Emi. Je to licemerstvo? Res bi si želeli, poslušalci, boljšo izbiro glasbe, saj imamo tako bogato zakladnico (Sepe, Budau, Velkavrh, Robežnik, Strniša, ...
S tem, da sem se odločila napisati vam to mnenje, ni samo zaradi mojega opažanja. Ker nekaj znancev in prijateljev imam, ki enostavno ne poslušajo več vašega radia.. Samo malokdo bi si vzel čas za pisanje. Saj ima radio tudi gumb za menjavo postaj.« (A. Z.)

Odgovor **Žige Klančarja**, glasbenega urednika Vala 202:

»Vsak od glasbenih urednikov ima zagotovo glasbeno polje, ki mu je bližje in ga bolje pozna, vsak pa pri svojem delu upošteva več parametrov, lastni okus zagotovo ni na prvem mestu.

Poleg popevke tedna se redko kakšna pesem zavrti dvakrat ali celo večkrat na dan, morda se to zgodi s kakšnim izvajalcem z različnimi skladbami, pa še to sila redko. Na Valu 202 zagovarjamo raznolikost, skozi leto zavrtimo približno 20.000 skladb, le nekaj teh pa preseže številko 100. Najbolj predvajane so torej v povprečju na našem programu vsak tretji dan ali še redkeje.

Poleg raznolikosti z glasbeno politiko zasledujemo tudi poslanstvo pretežno novejšje produkcije. To je predvsem pomembno zato, ker drugih postaj s tako glasbo praktično ni, torej je določen segment - predvsem domačih izvajalcev, predstavljen samo pri nas. Razumemo nostalgijo po zimzelenih slovenskih popevkah, a te boste našli na Prvem programu našega radia.

Med kletvicami in sočnim jezikom je pogosto tanka meja. Po eni strani se trudimo, da ne bi poslušalcev prizadeli z neprimernim jezikom, po drugi strani pa smo sami tudi ogledalo ustvarjanja. Tudi nas občasno zabolijo ušesa ob neupoštevanju slovničnih pravil, o čemer se z izvajalci pogovarjamo. Jim pa tudi namignemo, naj ustvarjajo v slovenščini in ne v angleščini, saj se bodo tako lažje dotaknili poslušalcev. Pogosto nas pri tem tudi upoštevajo.«

2.3. RADIO KOPER, RADIO MARIBOR, RSI

Na vsebine Radia Koper je prispel en odziv, dva odziva sta se nanašala na program za obveščanje tuje javnosti, Radio SI. Posebnost v primerjavi z nacionalnima programoma Prvi in Val 202 je, da ti odzivi niso bili povezani z glasbeno ponudbo, ampak govornim programom. Primeri so vključeni v poglavje o odzivih po vsebini.

Glede Radia Maribor je prispel odziv v zvezi s križanjem glasbe in govora (vključen v poglavje o tej tematiki na ravni RTV-ja).

2.4. RADIO SPLOŠNO

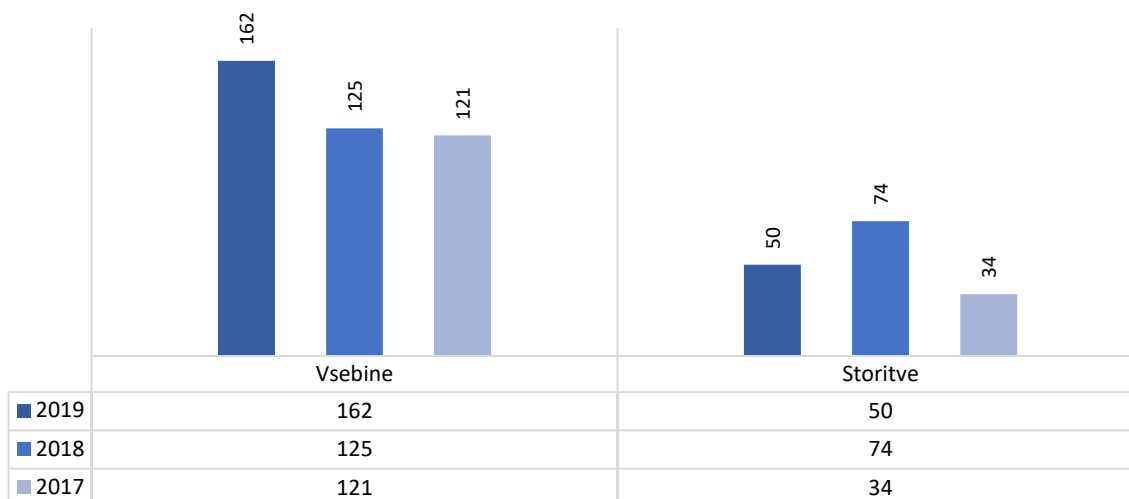
Splošnih odzivov na radijsko ponudbo je bilo malo, nanašali pa so se na posege v ustaljene poslušalske navade, kakovost zvoka, govorno kulturo in radijske sporede. Zlasti starejša publika pogreša sporede v dnevnem časopisju, saj ne uporablja spleta in pametnih telefonov.

Na odzive je odgovarjal direktor Radia Slovenija **Mirko Štular**, ki je spomladi nasledil **Miho Lamprehta**.

Ti odzivi so tematsko združeni in uvrščeni v poglavje RTV Slovenija.

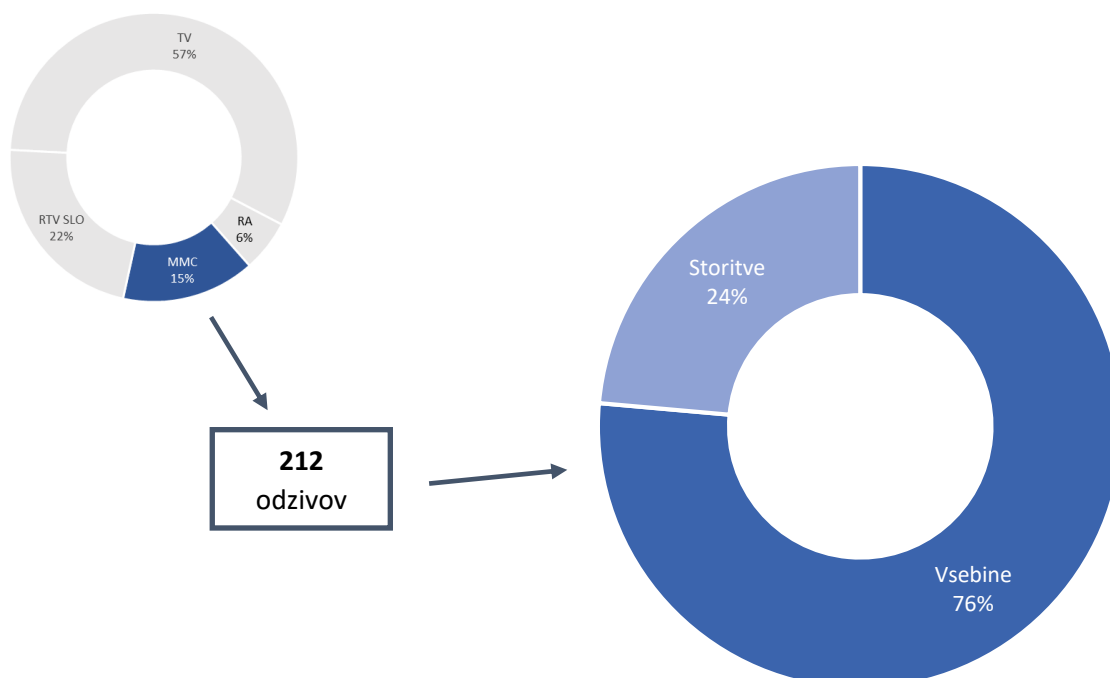
3. MMC

Varuhinja je obravnavala **212 odzivov** na vsebine in storitve Multimedijskega centra (MMC), kar je nekoliko več kot v letu 2018 (199).

Glede MMC-ja še vedno močno prednjačijo odzivi na vsebine – leta 2018 je bilo takih odzivov 125, lani **162**. Po večini je šlo za pritožbe na novinarske članke ter uporabniške komentarje in vsebine na www.rtv slo.si. Število odzivov na teletekst je bilo zanemarljivo.

Na storitve MMC-ja je prispelo **50 odzivov**, kar je manj kot leto prej (74), ko je bilo veliko pritožb in vprašanj glede obvezne registracije za ogled televizijskih vsebin prek spletnega predvajalnika oz. arhiva RTV 4D. Tudi lani je bilo več vprašanj in pritožb zaradi registracije.

3.1. VSEBINE

162 odzivov na vsebine Multimedijskega centra bi lahko razdelili na:

- pritožbe zaradi uporabniških komentarjev,
- na posamezne članke z vidika poklicnih standardov (ti so vključeni v Pregled po vsebini).

Odzivov glede teleteksta je bilo zanemarljivo malo.

Uporabniški komentarji so znova sprožali tako odzive tistih, ki so bili nejevoljni zaradi odstranjenih objav, kot tistih, ki so menili, da bi morali biti moderatorji strožji. Pri tem so izpostavljali komentiranje črne kronike ter člankov, povezanih z migranti in drugimi temami, ki so sprožali množične odzive. Več uporabnikov je bilo nezadovoljnih, ker je bila ukinjena možnost komentiranja na stari spletni strani.

O prenovi spletne strani in ukinitvi komentiranja na stari strani

»Prosim vas, da uredite nazaj komentiranje preko starega portala (stari.rtv slo.si), od danes namreč ni mogoče niti brati(!), niti puščati komentarje.« (B. I.)

»Bili ste na vrhu, izstopali ste (v pozitivnem smislu), sedaj pa ste ustvarili samo še enega izmed pifl-pofl podpovprečnih portalov, kar smo vam uporabniki več kot jasno izrazili.« (D. S.)

»Do zdaj so uporabniki tega MMC-jevega portala v svojih komentarjih dali jasno vedeti, da s prenovo nis(m)o zadovoljni, vendar teh protestov vaša hiša pač ne upošteva.« (E. S.)

Vodja MMC-ja **Luka Zebec** je sporočil, da so na starem portalu dodali neposredno povezavo za ogled komentarjev na novem portalu. Zagotovil je, da so pri razvijanju in nadgrajevanju nove podobe upoštevali več predlogov in pripomb uporabnikov.

O uporabniških komentarjih

»Prisotni oziroma pripuščeni v objavo so pod skoraj izključno komentarji, ki so izrazito nasprotni, tudi sovražni do ljudi, ki so prisiljeni bežati iz svoje domovine (t.i. migranti).« (T. Z.)

»Prosim pogledjte komentarje, pod prispevek o pogrebu Ivana Omana, ki si jih dovoljujejo dnevni anonimni smetilci, ki javno RTV zlorablajo za svoje bolne frustracije. Kje mi to živimo, ko v »imenu svobode govora« se ti nestrpneži, strahopetci in moralni izprijenci ob najbolj etičnem dejanju, ko se ljudje v skladu z verskim prepričanjem Človeka poslavljajo od njega, da pač tem pisunom ni nič sveto.« (D. V.)

»Pod člankom z naslovom: "Po sestanku o zvereh: Vsi moramo delovati z roko v roki" se je pojavilo več neprimernih komentarjev, še posebej pa me je zbodel komentar enega komentatorja, ki predlaga odstrel kmetov... Kaj res ni mogoče enkrat za vselej onemogočiti in ukiniti komentiranja za vesti iz črne kronike? Zelo me tudi zanima vaš pogled na to, oziroma razlogi za vaše soglasje, oziroma dopuščanje, odobravanje.« (K. T.)

Kaja Jakopič, urednica Uredništva za nove medije, je prispevala več pojasnil. Iz odgovorov:

(o nepietetnih komentarjih) »Glede omogočanja oz. onemogočanja komentiranja ob smrti posameznikov nimamo dvojnih meril, ampak je odločitev vezana na osebo, ki je preminula. Pod novicami o smrti oseb, ki v javnosti veljajo za bolj »kontroverzne« osebe in bi posledično komentiranje pod novico lahko predstavljalo neprimerne odzive, se odločamo za onemogočenje komentiranja. Pri smrtih oseb, ki ne sodijo v takšen kontekst, pa komentiranje omogočamo, saj želimo našim uporabnikom omogočiti, da izrazijo svoje mnenje.«

(glede komentiranja novic iz črne kronike) »Pod nekaterimi novicami na ČK omogočamo komentiranje kadar gre za novice, ki se ne navezujejo na smrtne žrtve, otroke ali, kadar ne gre za t.i. občutljive teme (goljufije, ropi, kaz. dejanja javnih oseb,...). V primeru, ko gre za poročanje s sodnih procesov, ki se navezujejo na kazniva dejanja s posledicami smrti, pa članke dajemo na predmoderacijo. Ostale novice v tej sekciji pa nimajo omogočenega komentiranja in so zaklenjene.«

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHINJE:

»Menim, da mora medij, sploh javni, ki se odloči objavljati uporabniške komentarje, nad temi objavami tudi pozorno bdeti – z moderiranjem in drugimi ukrepi.

Menim, da je uredništvo MMC-ja že sprejelo več dobrih ukrepov za zajezitev neprimerne (diskriminatorne, nestrpne, hujskaškega, sovražnega, seksističnega itd.) govora, od nočnega zaklepanja člankov in omejitve obdobja, v katerem je mogoče objavljati komentar, na 5 dni, do predmoderacije ali onemogočanja komentiranja pod nekaterimi članki.

Menim, da bi moralo uredništvo omogočiti takšen obseg komentiranja in takšno število moderatorjev, ki zagotavljata spoštovanje formalnih in etičnih zavez, predvsem Standardov in pravil komuniciranja na spletnem mestu rtslo.si.

Menim, da je uredništvo dolžno posebej skrbno premisliti o uporabniškem komentiranju vsebin, ki lahko prizadenejo dostojanstvo posameznikov in skupin. To velja predvsem za novice o smrti izpostavljenih posameznikov, novice iz t. i. črne kronike ali iz sodnih dvoran, kjer se upravičeno pričakuje pieteta do pokojnikov oz. spoštljivost in uvidevnost do žrtev in ranljivih skupin, posebej otrok.

Priporočam, da uredništvo opravi razpravo o morebitnih dodatnih ukrepih za zagotavljanje spoštovanja standardov in kodeksov – tudi na podlagi primerov iz avgustovskega poročila, ter do konca oktobra pripravi odzivno poročilo.«

← Urednica uredništva novih medijev **Kaja Jakopič** je poslala **odzivno poročilo**: »V uredništvu se s kolegi pogosto pogovarjamo in analiziramo učinkovitost administracije komentarjev pod članki na spletni strani rtslo.si. Tudi po tem priporočilu smo v uredništvu opravili pogovor, menim pa, da dodatni ukrepi niso potrebni, saj smo na tem področju uvedli že precej novih ukrepov, ki se morajo samo dosledno izvajati.«

Glede novih ukrepov za nadzor komentarjev, ki so v veljavi od 18. 2. 2019, je urednica **Kaja Jakopič** varuhinjo obvestila v začetku leta. Iz sporočila: »V nočnem času od 23.00 do 6.00, ko moderatorji ne pregledujejo objavljenih komentarjev, komentiranje pod novicami ni mogoče. Prav tako komentiranje novic 5 dni po objavi ni več mogoče, saj po tem času novica več ne »živi« in komentiranje vsebine ni več smiselno.«

»Komentarja, ki sta še posebej izstopala, sem prijavil zaradi neprimerne (po mojem mnenju) vsebine. Cenzor je v enem – eklatantnem – primeru reagiral, drugi pa se mu očitno zdi povsem v redu. Vljudno Vas prosim, da mi pomagate s svojo oceno.« (A. D.)

»Želim pojasnilo, zakaj moj komentar ni bil objavljen, saj ne krši nobene od točk že omenjenih Standardov in pravil, oziroma če jih, katere (konkretno: ta-in-ta izjava krši to-into točko).« (R. M.)

Uporabnikom je **varuhinja** posredovala klasično pojasnilo o nalogah moderatorjev in pravicah uporabnikov:

»Konkretna vprašanja o konkretnem ravnanju moderatorjev prosim naslovite na za to predviden naslov mmc-forum@rtslo.si ali jih pošljite prek obrazca »Zahtevaj pojasnilo«. Pogosto zastavljena vprašanja in odgovori glede komentiranja in moderiranja so sicer dostopni na tej [povezavi](#). Tam boste lahko prebrali tudi, da objava komentarja v spletnem mediju ni človekova pravica in ni vsebina svobode izražanja. Vsak spletni medij komentarje objavlja in briše v skladu s svojimi pravili oziroma pogoji komentiranja ter za to prevzema odgovornost. Takšno stališče je zapisal tudi varuh človekovih pravic.«

Na trditve, da je vsak poseg v komentarje že cenzura, je odgovarjala:

»Menim, da se z neustrezno uporabo besed, kakršna je beseda cenzura, zmanjšuje pravi pomen te besede, ki označuje skrajno zavržno ravnanje z namenom političnega omejevanja svobode javne besede. Dvomim, da ste imeli pri uporabi te besede v mislih takšno ravnanje, saj bi bil takšen očitek ne le pavšalen, ampak tudi neupravičen. Kot uporabnik portala javnega medija z zapisom komentarja vstopate v prostor javne besede, z odgovornostjo do drugih uporabnikov. Če imate ob moderaciji (ali izbrisu) uporabniškega komentarja vprašanje, imate vso pravico, da zahtevate in prejmete pojasnilo, na kateri člen kodeksa se je skliceval moderator, ko je posegel v razpravo.«

O podpisovanju novic

»Zakaj so novice, čeprav so povsem avtorske, podpisane samo z inicialkami.« (M. K.)

Urednica Uredništva novih medijev **Kaja Jakopič** je pojasnila:

»Seznam imen novinarjev ter kratice, ki jih uporabljajo, je naveden v celoti na podstrani impresuma MMC. Kot smo že pred časom napisali, se naši novinarji podpisujejo pod članke s polnim imenom tudi pri vsebinah, ki so povzete po drugih virih/medijih, ki pa so bolj poglobljene, daljše in novinarsko/avtorsko že bolj obdelane.«

 MNENJE: varuhinja se z razlago urednice ni strinjala:

»Ko gre zgolj za tehnično in oblikovno predrugačeno agencijsko novico oz. novico iz zunanjega vira (drugega medija, javnega ali tiskovnega sporočila itd.), podpis z začetnicami imena in priimka zadošča. To pa ne more veljati za novinarske izdelke, ki so več kot skopa novica z navedbo osnovnih dejstev, torej za poročila, analize, reportaže, povzetke in sploh poglobljene članke, za katere novinar izbere vire, nato iz virov izbere poudarke, iz poudarkov pa ustvari novo vsebino z novim poudarkom, novo strukturo, novim naslovom in podnaslovom ter opremo. Če ob tem v zapis doda osebni jezikovni in poročevalski pristop (izbira ekspresivnih besed, čustven naboj in odnos do tematike), pa sploh ni mogoče govoriti o nevtralni faktografski vsebini, pri kateri avtorstvo ni pomembno.«

O (ne)podpisovanju s polnim imenom in priimkom je varuhinja vprašala odgovorne urednike, pristojne za vsebine na novičarskem portalu MMC; ti so soglašali z naslednjo opredelitvijo: **avtorski članki, reportaže in tudi članki, ki so povzeti po drugih virih/medijih, a so bolj poglobljeni, daljši in novinarsko/avtorsko obdelani, morajo biti podpisani.**

 PRIPOROČILO varuhinje: »Uredništvu priporočam vnovično razpravo in analizo podajanja vsebin oz. avtorskega vložka v nepodpisanih člankih. Ugotovitve in predloge možnih izboljšav dozdajšnjih pravil pričakujem v enem mesecu.«

3.2. STORITVE

50 odzivov glede storitev Multimedijskega centra je bilo večinoma povezanih s spletnim arhivom in predvajalnikom RTV 4D. Uporabniki so imeli še vedno težave z registracijo, še vedno jih je zanimalo, zakaj se je treba za ogled vsebin prek RTV 4D registrirati. Zadeve, povezane z registracijo in dostopnostjo vsebin, so sprožale tudi nekatera druga vprašanja, denimo, katere vsebine so dostopne komu in koliko časa.

O registraciji na RTV 4D

»Rada bi vedela, zakaj se je to spremenilo oz. je bila uvedena obvezna prijava.« (S. Z.)

»Ob registraciji je praksa, da se na vpisan e-naslov dobi povezavo za aktivacijo ustvarjenega računa v obliki elektronskega sporočila. Sporočila ne dobim.« (B. K.)

»Zanima me, zakaj se za ogled oddaj iz Rtv arhiva - 4d (npr.: oddaj Interviju), zahteva t.i. " prijavo" v spletni portal Rtv?« (M. M.)

»Včasih si brez problema pogledal sedaj pa zahteva prijavo zakaj saj plačujemo rtv naročnino,ki ni tako poceni in še primoran si jo plačevati če ti je všeč ali ne nakar se moraš sedej pa še prijavit zakaj?« (M. T.)

MNENJE VARUHINJE:

»Pojasnjujem, da je obvezna registracija v veljavi od 1. aprila 2018, z njo pa smo uporabniki pridobili možnost, da si za 7 dni nazaj na RTV 4D lahko ogledamo tudi tuje igrane, dokumentarne in druge TV-vsebine. Odgovorni so ob uvedbi napovedali, da je obvezna registracija tudi uvod v postopno odpravljanje geoblokade pri spremljanju RTV-vsebin po spletu iz tujine. Podrobnejša pojasnila so dostopna na spletu.

Čeprav je možnost ogleda tuje produkcije s tedenskim zamikom hvale vredna in čeprav obvezna registracija za uporabnike ne pomeni nobenih dodatnih materialnih obveznosti, pa tudi sama menim, da je šlo za pretiran poseg v uporabniške navade. **Zlasti je problematično, ker je obvezna registracija potrebna tudi za dostop do vsebin, ki so bile pred tem prosto dostopne. Ob tem so imeli uporabniki raznovrstne težave z registracijo in dostopanjem, nekateri jih imajo še danes. V zvezi s tem sem na vodstvo RTV Slovenija in posamezne pristojne od aprila naslovila vrsto pobud, predlagala sem, naj obvezno prijavo opustijo, naj naredijo korak nazaj, vsaj dokler ne bodo na voljo nove storitve, vendar so vsi moji pozivi naleteli na gluha ušesa.** Menim, da gre za eno od najbolj zgrešenih potez v minulem letu, primer slabe prakse v uvajanju ad hoc sprememb, ki niso dobro preiščljene in v javnosti upravičeno sprožijo nejevoljo.«

PRIPOROČILO:

Varuhinja je vodstvoma RTV-ja ter MMC-ja vnovič predlagala, da se obvezna registracija zaradi številnih težav ukine in ohrani le za ogled tujih TV-vsebin. Ponovno je predlagala, da se uvede klicni center ali dežurna telefonska številka za uporabnike, ki imajo težave.

Vodja MMC-ja **Luka Zebec** je odgovoril:

»V MMC-ju tedensko zabeležimo od 200 do 400 uspešnih registracij; vsak teden pride tudi par mailov in kakšen klic, kjer uporabniki potrebujejo pomoč. Težave imajo večinoma uporabniki, ki so manj veščji uporabe sodobnih tehnologij.

Sam postopek prijave/registracije je »standarden« oz. praktično enak postopkom, ki jih uporabljajo drugi mediji (tudi Gmail, Facebook, ...) in ga težko bolj poenostavimo.

Iz zapisanega sledi, da bodo vedno obstajali uporabniki, ki bodo potrebovali pomoč.

Glede na zahteve, da pomoč preko e-mail naslova ni dovolj in da mora biti na voljo telefonska pomoč, se bomo uskladili z vodstvom, kako tovrstno pomoč ponuditi preko enotnega klicnega centra oz. RTV-centrale.

Če tukaj ne bo pametne (in dovolj hitre) rešitve, bomo objavili direktno telefonsko številko (glede tega še organiziramo sodelavce, ki bodo prevzeli to delo).«

 Spomladi je bila za reševanje uporabniških težav vzpostavljena tel. št. 01 475 4500. Težave se lahko sporočajo tudi po e-naslovu MMC@rtvslo.si.

RTV 4D: kaj in kje lahko gledamo ter kako in koliko časa

Gledalka A. L. si je 29. 4. želela prek RTV 4D ogledati oddajo Studio City, a je bila v tujini nedostopna.

Gledalka J. K. je vprašala, zakaj ne more »za nazaj« pogledati nadaljevanke Vojna in mir; ves čas ji je javljalo, da »ogled vsebine ni na voljo«.

»V arhivu RTV Slovenija se najde marsikaj, je pa zanimivo, da ni več 1.dela oddaje Spolne sužnje v katoliški cerkvi.« (M. R.)

»Predlagam, da bi, čeprav so posnetki starejši, zaradi aktualnosti naredili izjemo in bi bili dostopni tudi neprijavljenim.« (E. A.)

Varuhinja je tovrstna vprašanja posredovala na prave naslove. Redko se je izkazalo, da je šlo za napako pri vpisu pravic v predvajalnik. Običajno je šlo za geoblokado ali omejene pravice.

Urednica tujega programa TV Slovenija **Neli Aberšek Vozelj**:

»TV Slovenija pri omenjeni nadaljevanki žal ni imela drugih pravic, kot le dovoljenje za predvajanje po televiziji, kar pomeni, da je niste mogli spremljati z zamikom prek nobene internetne platforme.«

Glede izjem za ogled brez registracije je vodja MMC-ja **Luka Zebec** odgovoril, da bi bilo to tehnično izvedljivo. Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** pa je sporočila:

»Vse razvite javne televizije imajo vsebine na voljo le kratek čas, tudi za kratek čas zahtevajo registracijo, kajti gre za dragocen material, v katerega je vložen javni denar. Gledalci si lahko pri nas vsebine še vedno lahko časovno omejeno (7 dni) ogledujejo brez registracije, potem pa je postopek registracije preprost. Ni potrebe, da bi pri tem bile izjeme, saj so posnetki DOSTOPNI Z REGISTRACIJO.«

»Prosim vas, da uredite, da so vse oddaje Dobro jutro posamezno na iskalniku RTV Slovenija (tudi pet minutne, na primer pravni nasveti za darilno pogodbo), ne pa v dnevnem programu moraš iskati med 7:00 in 10:00 uro iščem ob kateri uri je bila na vrsti.« (M. L.)

Urednica oddaje Dobro jutro **Daša Lamut Prosen** je pojasnila potek arhiviranja prispevkov in pomagala s povezavo do rubrike, ki jo je gledalec iskal: »Prav vse oddaje Dobro jutro in Dober dan so arhivirane v spletnem arhivu 4D RTV, po vsaki oddaji pa naročimo še posebej izrez nekaterih rubrik - uredniško presodimo, katere bodo gledalce najbolj zanimale, po navadi vključimo tiste, ki so bile ta dan najbolj odmevne. Seveda ne izrezujemo prav vsake rubrike oz. vsebine, ker bi morali za to v uredništvu imeti osebo, ki se ukvarja izključno s tem. Pri iskalniku vsebin na MMC pa je zelo pomembno tudi to, da vpišete pravilne ključne besede. Če boste imeli še kakršnokoli dilemo, pa se lahko vedno obrnete na uredništvo in vam bomo pri iskanju pomagali.«

 Varuhinja je v odgovoru zapisala **PRIPOROČILO**:

»Dodajam, da bi si tudi sama želela, če bi bilo čim več vsebin »izrezanih iz oddaje« in arhiviranih posamično, vendar pa tudi popolnoma razumem, da majhna uredništva, kakršno je uredništvo oddaje Dobro jutro, za uresničitev takšne želje nimajo dovolj kadra. (...) Vsekakor pa bom **uredništvu priporočila, da oddajo Dobro jutro objavijo vsaj po delih, kot je bilo v prejšnjih sezonah** (1. del od 7.00 do 8.00, 2. del od 8.00 do 9.00, 3. del od 9.00 do 10.00). Menim, da bi v tem primeru bistveno lažje našli iskano vsebino, saj bi znotraj izbrane tretjine s kliki na časovno pasico hitreje našli, kar vas zanima.«

O nedeljujoči spletni anketi

»Spletne ankete sem se udeležil in glasoval za izbiro "Me ne zanima". Presenečen sem, ob ponovni osvežitvi spletne strani ugotovil, da moj glas ni bil upoštevan. Zaradi tega sem takoj poklical nekaj svojih prijateljev. Skupaj smo glasovali iz vsaj sedmih različnih elektronskih naprav, iz vsaj 20ih različnih brskalnikov in skupaj oddali preko 20 glasov - vsi, kot dogovorjeno v preizkus, za izbiro "Me ne zanima". Tudi po vsem tem glasovanju je izbira "Me ne zanima" še vedno brez glasov (0%).« (M. S.)

Varuhinja je z zadevo seznanila vodjo MMC-ja **Luko Zebca**, ki je potrdil napako in uredništvu predlagal, da se do nadaljnjega anket v člankih ne uporablja. **Pritožnik** je v odgovoru opozoril, da je uredništvo ankete izvajalo tudi po njegovi pritožbi.

Vodja MMC **Luka Zebec** je to potrdil:

»Drži, da je bila anketa po prejeti pritožbi še nekajkrat izvedena. Ankete objavljajo v uredništvu, kjer se ne ukvarjajo s tehničnimi težavami. Težave v povezavi z anketo so medtem raziskovali tehnični sodelavci. Danes, ko sem z njihove strani dobil informacijo o nepravilnem delovanju, sem urednici uredništva naročil, naj anket do nadaljnjega ne objavljajo več. Glede na to, da smo v povezavi z anketami prejeli zgolj eno pritožbo (ob več sto izpolnjenih – različnih – anketah) ne bi bilo razumno, da bi takšen ukrep sprejeli takoj po pritožbi uporabnika.

Uporabniku in vam se opravičujem za (pre)dolgo reševanje pritožbe. Razlog je v pomanjkanju tehničnih sodelavcev ob obilici pomembnih tekočih projektov.«

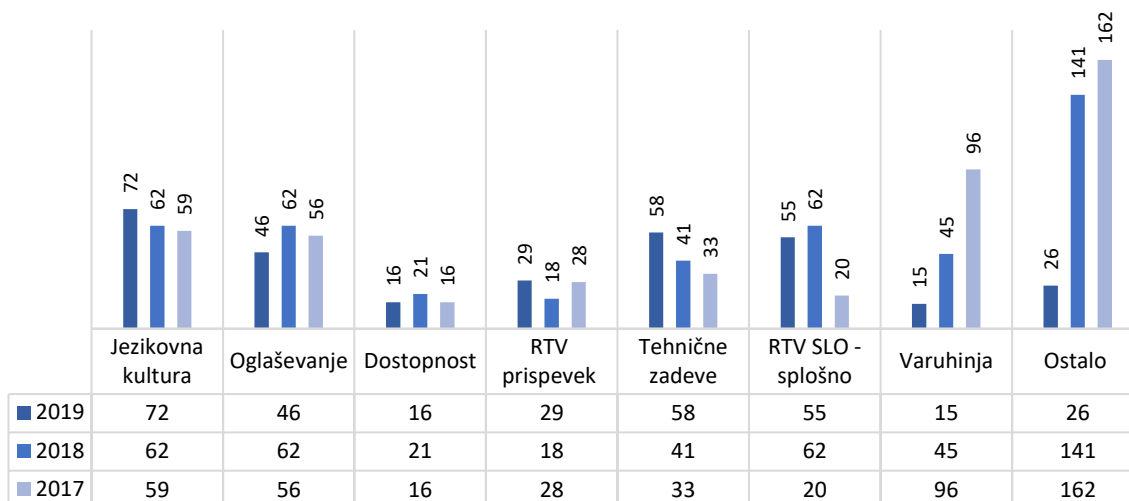
MNENJE varuhinje o ravnanju vodstva MMC-ja: »Menim, da se vodstvo MMC-ja ni ustrezno odzvalo na konkretno pritožbo uporabnika.

Razumem, da je bil potreben čas za ugotavljanje težav in da ga tehnična ekipa očitno potrebuje še več, ne morem pa se strinjati z interpretacijo, da je bila zadeva »na čakanju« in ignorirana, ker je prispela 'zgolj ena pritožba'.

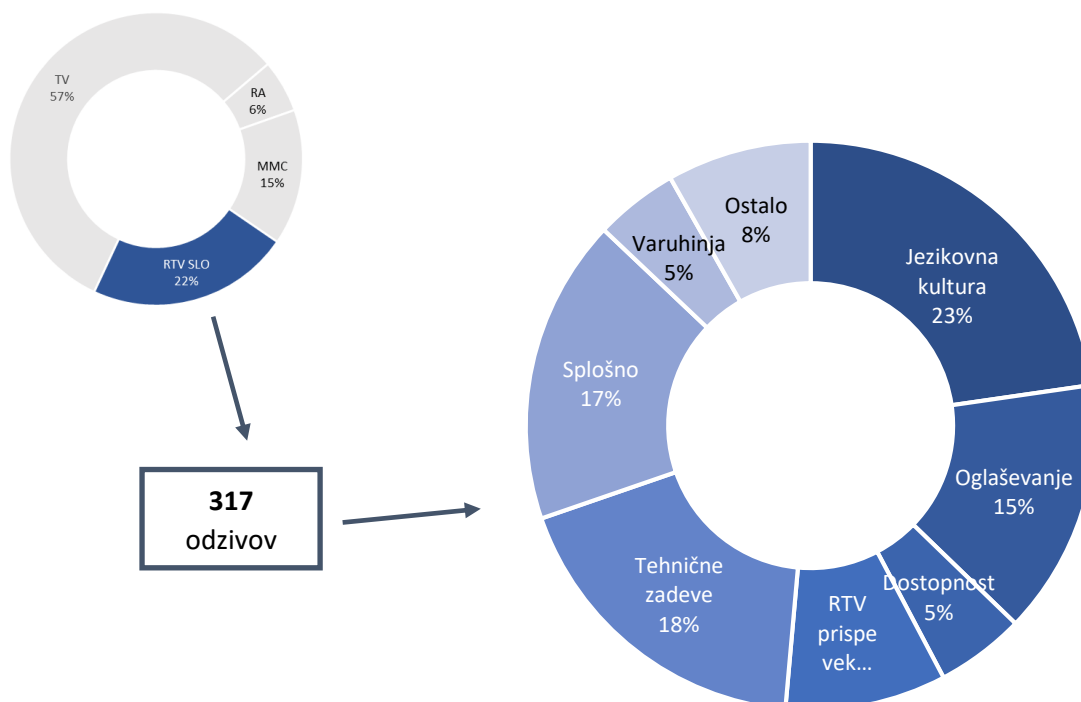
Uporabnikov odziv je bil izčrpen, argumentiran in nedvoumen: anketni program ni deloval. Vprašanje je bilo samo, ali je to napaka ali pa nekdo res goljufa in gre za zlorabo. Menim, da je neodgovorno, če se takšnih pritožb ne vzame resno in če se o možnosti ponovitve napake/zlorabe ne obvesti programske ekipe.«

4. RTV SLOVENIJA

Odzivov, povezanih s poslanstvom, ustrojem, delovanjem in financiranjem javnega medijskega servisa je bilo skupaj **317**, kar je manj kot v letu 2018.

Več je bilo odzivov na jezikovno kulturo, oglaševanje, RTV-prispevek in tehnične zadeve. Bistveno manj je bilo splošnih oz. razpršenih odzivov, ki jih statistično vodimo v skupini »ostalo«. Leta 2018 jih je bilo 141. V glavnem je šlo za telefonske klice, v katerih so gledalci in poslušalci sporočali mnenja o vsem, kar so povezovali z RTV Slovenija. Občutno manj je bilo odzivov na delovanje varuhinje; v letu 2018 je bilo več mnenj sporočenih zlasti ob odmevni zadevi Intervju/Dežman.

4.1. JEZIKOVNA IN GOVORNA KULTURA

Odzivov občinstva na jezikovno in govorno kulturo je bilo **72**, več kot leto prej (62). Vsebinsko bi lahko te odzive razdelili v naslednje skupine:

- jezikovne napake, lapsusi ali zatipki,
- govorno izražanje in jezikovna podkovanost voditeljev in gostov,
- dileme glede naslavljanja sogovornikov in gostov,
- očitki glede »ljubljanščine« v programih,
- uporaba žargona,
- opozarjanje na jezikovne napake v oglasih,
- pogovori z gosti v tujem jeziku.

Odgovore so pripravljali uredniki in jezikovni svetovalci, varuhinja je večkrat posredovala gesla iz dostopnih spletnih jezikovnih virov.

»Včeraj me je pogrelo ob gledanju Slovenske kronike, kjer je na zemljevidu Slovenije pisalo Novo Mesto. Mislim, da bi vsak osnovnošolec moral vedeti, da se mesto piše z malo začetnico.« (I. A.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič** se je za napako opravičila:

»Napaka, ob kateri me/nas je sram. Skrb za jezik je v samem središču našega poslanstva in še okrepili bomo nadzor nad grafičnimi podobami, ki jih umeščamo v oddaje. Za številne napake je kriva časovna stiska, a sinoči ni bilo tako. Opravičujem se za napako in našo nepazljivost.«

»Na TV in na radiu gledam in poslušam voditelje in novinarje, (npr. pravkar, 2. 10. na 1. programu radia), ki sploh ne znajo več izgovarjati širokega O-ja tam, kjer bi bilo to edino pravilno. Ali ljudje, ki poklicno nastopajo v nacionalnih medijih, ne bi morali obvladati pravilne slovenske izgovorjave? Ali nimate lektorjev oz. učiteljev pravilnega govora?« (M. L.)

Alenka Kovačič, vodja izvedbe radijskih programov, je sporočila, da so govorca opozorili na nepravilno izgovorjavo, pritožniku pa je podrobno opisala jezikovno izobraževanje.

»No, pa smo danes zopet dočakali ta nesrečni »PRIZADANE« namesto PRIZADENE! Reklama za zdravilo, med oddajo Dobro jutro, na nacionalni TV!« (S. A.)

Služba za trženje oglasnega prostora na TV Slovenija je naročnika pozvala, naj oglas ustrezno popravi.

»Menim, da je sproščen način pogovarjanja možen tudi ob uporabi pogovorne in ne tako izrazito z ljubljanskim dialektom obarvane slovenščine. Resnično je moteče, da nacionalka "preganja" npr. štjarski in prekmurski dialekt, dovoljuje pa uporabo drugih narečij, ki mejijo že na spakedranščino. (M. Z. o oddaji Firbcolog)

Martina Peštaj, urednica Otroškega in mladinskega programa, o nastopajočih:

»Pogovorni jezik je v oddaji sredstvo, s katerim dosežemo lažje uživanje v vloge pri nastopajočih, večjo avtentičnost zaigranega, s čimer se nato mladi gledalci tudi lažje poistovetijo. Ne gre torej za uporabo dialekta, temveč za uporabo pogovornega jezika. Priznati pa moramo, da nastopajoči v oddaji res govorijo tako imenovani osrednjeslovenski pogovorni jezik (ljubljski), ne pa katero izmed drugih pogovornih zvrsti slovenskega jezika (npr. gorenjski, prekmurski, koroški itd. pogovorni jezik). Razlog za to je praktične narave: večina otrok, ki se prijavijo na avdicijo, je iz Ljubljane in okolice in tako tudi večina otrok, ki jih izberemo. Narava snemanj, pa tudi zakonodaja, ki se je pri delu z otroki moramo držati, pred nas postavlja toga pravila in zahteve, zato fizična bližina otrok olajša delo nam in njihovim staršem, ki jih vozijo na snemanja in domov.«

»Prosim, da poveste voditeljici oddaje Profil, da ni prav: " Ste prišla. " To je vztrajno ponavljala skozi celoten intervju in je bilo zelo moteče.« (M. D.)

Odgovor urednice Uredništva oddaj o kulturi **Saše Šavel Burkart**:

»Polvikanje, se strinjamo, je nesprejemljiva oblika naslavljanja gosta, ki se v naših oddajah več ne bo ponovila. Ne strinjam pa se s trditvijo, da je bil odnos voditeljice do gostje nespoštljiv.«

Trije gledalci so spraševali, kakšen argument ima Televizija Slovenija, da je eno od svojih oddaj poimenovala Kaj dogaja, saj je v knjižni slovenščini edina dovoljena oblika: Kaj se dogaja. Javna TV se je po mnenju pritožnikov odločila »uporabljati nižje pogovorno, žargonsko obliko«, ki »žali jezikovni čut občinstva« in nagovarja predvsem govorce »osrednjeslovenske regije«.

Odgovor odgovornega urednika razvedrilnega programa **Vanje Vardjana**:

»Za naslov oddaje »Kaj dogaja?« smo se odločili, ker smo mnenja, da je fraza v slovenskem jeziku prerasla okvirje »ljubljanščine« in seboj nosi dodatno sporočilnost kot slovnično pravilni Kaj se dogaja. V povezavi z imenom Kaj dogaja z Jonasom prinaša dodaten element dvoumnosti, ki poudarja, da gre za humoren tip oddaje, obenem pa ta fraza v splošni uporabi pomensko ne vključuje samo vprašanja kaj, temveč tudi, kje, kdo in zakaj, o čemer sprašujemo v informativnih oddajah in tudi oddaji Kaj dogaja, ki je parodija dnevno informativne oddaje.«

»Vsak, ki javno nastopa, bi moral poznati osnove retorične znanosti. Ena od gostij je vsakemu stavku dodajala nepotrebno mašilo v bistvu. Če bi na primer jaz vodil oddajo, bi gospo na to vljudno opozoril (seveda ne pred vključenim mikrofonom).« (F. F. B.)

Odgovorni urednik Prvega **Andrej Stopar** je med drugim zapisal:

»Gostje govorijo po svojih najboljših močeh. Prepričan sem, da bi se izražali v zborni slovenščini, če bi to znali. Kriterija zbornega izražanja pri izbiri gostov ne moremo uporabiti. S tem bi se krog kandidatov izjemno zožil - pri občutljivih, polemičnih temah imamo že tako

velike težave z zagotavljanjem raznolikih mnenj - obenem pa si težko predstavljam, kako bi tovrstno izbiranje udejanjali v praksi. Osnovno merilo je strokovnost, meritornost na določenem področju, zanimivost ...«

Več gledalcev se je odzvalo na rabo posameznih besed v novicah. Zmotili so jih besedna zveza »pomeniti se« (G. H.), tujka »spitzenkandidat« in izraz »Češka republika« namesto Češka (A. P.), razkorak med zapisom in izgovorom besede »brexit« (I. L.) ter uporaba besede »prebežnik« namesto »nezakoniti migrant« (J. F.).

Odgovorna urednica Informativnega programa na TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** (primer odgovora):

»Z gledalko se strinjamo glede besede »spitzenkandidat«, ki se je resda zelo uveljavila tudi v slovenskem medijskem prostoru, a se zavedamo, da imamo v slovenščini popolnoma primerno besedno zvezo vodilni kandidat ali pa glavni kandidat. Včasih v naših oddajah pri uporabi izraza Spitzenkandidat dodamo še "tako imenovani". Mnenje gledalke bom delila s kolegi novinarji in voditelji.

»Mislim ,da je tu RTV v pogovoru s Severino prestopila vse meje dobrega okusa.Ne želim in mi niti ni potreba razlagati zakaj! Če se že ustreže tujim gostom ,da lahko odgovarjajo v tujem jeziku,pa nikakor ne sprejemem,da voditeljica primarni komunikacijski jezik uporablja hrvaški jezik.« (T. J.)

Odgovora **varuhinje**:

»Pritrjujem vam, da morajo biti vse vsebine RTV Slovenija predvajane v slovenščini – pogovori v tujem jeziku morajo biti torej prevedeni in opremljeni s podnapisi ali zvočno sinhronizirani. Tako je bilo tudi v primeru, ki vas je zmotil. Voditeljica se je s hrvaško sogovornico pogovarjala v hrvaškem jeziku. Pogovor v hrvaščini je bil preveden v slovenščino. Sprašujete, zakaj se novinarji in sodelavci RTV Slovenija s tujimi sogovorniki pogovarjajo v tujih jezikih? Bistvo je, da pogovori potekajo v jeziku, v katerem se gost najbolje izraža ter v katerem vprašanja tudi najbolje razume in ki sogovorniku in gostu omogoča, da se med seboj dobro razumeta, pa naj gre za nemščino, angleščino, italijanščino, francoščino, madžarščino ali hrvaščino. Menim, da takšnega ravnanja ni mogoče označevati za »servilnost«. Menim tudi, da bi bilo neupravičeno sklepati, da vsak Hrvat dobro razume slovensko ali da vsak Slovenec dobro razume hrvaško. Cilj vsakega spraševalca, ki se pogovarja v imenu občinstva, mora biti, da ga vprašani razume, da je pogovor tekoč, vsebinski in informativen.«

Varuhinja je v odgovorih dodajala **MNENJE** o stebrni vlogi javnega medija.

»Menim, da mora RTV Slovenija ostati steber zborne (govorjene in pisane) slovenščine. Za polvikanje v programih RTV Slovenija ne bi smelo biti prostora, in to ne glede na govorni položaj poklicnega govornika, žanr oddaje ali ciljno publiko. Menim tudi, da spoštljivega naslavljanja ni mogoče enačiti s formalnostjo, rigidnostjo, pretirano vpludnostjo ali strogostjo, medtem ko bi domačiji pristop veljal za prijaznega in sproščenega.«

4.2. PROGRAMSKA SHEMA, PONOVIŠE, UKINITVE, ŠPORED

Pritožbe glede televizijske sheme so bile stalnica. Gledalce so motile naslednje zadeve:

- pozni termini predvajanj filmov in dokumentarnih oddaj,
- spremembe in zamude v sporedu, še posebej na TV SLO 2,
- ukinitve oddaj, predvsem jutranjih risank na TV SLO 2,
- ponovitve, še posebej v poletnem času,
- nepredvidene prekinitve programskih vsebin.

Radijski poslušalci pa so protestirali zaradi ukinitve jutranjih oglašanj s številki 112 in 113. Večkrat so spraševali, zakaj se ne objavlja radijski spored.

Bralci spletne strani MMC so opazili, da na prenovljeni strani ni rubrike Na današnji dan.

»Z novim letom ste spletno in ttx rubriko Na današnji dan ukinili. Proti temu odločno protestiram, saj je to ena najboljših, najpoučnejših in najbolj uporabnih stvari na MMC. S dokazujete, da grdo zametujete, kar je staro in dobro, in to nadomeščate z novimi, vsečnimi plehkostmi, nepomembnostmi in trivialnostmi.« (M. F.)

Urednica Uredništva za nove medije **Kaja Jakopič** je pojasnila, da se morajo šele lotiti ponovne priprave 365 daljših člankov s fotografijami za ponovno objavo, kar zahteva veliko dela in časa.

»Ko bomo to uspeli urediti (če nam bo to dopuščala kadrovska oz. finančna situacija), jih bomo vrnili v objave, do takrat so te oz. podobne vsebine še vedno objavljene na spletni strani RA Slovenija in teletekstu.«

MNENJE in PRIPOROČILO VARUHINJE: Menim, da gre za vsebine, ki se uvrščajo med prednostne glede na programske standarde RTV Slovenija, zato bi težko sprejela razlago, da bi se jim odrekli zaradi kadrovskega ali finančnega položaja. Uredništvu priporočam, da tematiko uvrsti med prednostne, morda tudi v sodelovanju z Radiem Slovenija.

Urednica **Kaja Jakopič** je avgusta sporočila: »Rubrika Na današnji dan je že nekaj časa zdaj vidna tudi na vstopni strani portala Kultura <https://www.rtv slo.si/kultura> (v bloku Več kulturnih novic) Vizualno je tudi poudarjena s posebno barvno podlago, kar smo še dodatno storili nedavno. Kot rečeno: gre za preslikavo radijskega NDD, ki je zdaj dostopen tudi na portalu rvt slo.si.«

»Sem si ravno zapisala, recimo ta teden bo oddaja o Sunito Williams ob 23:45!!!! Oprostite, ampak kdo bo gledal to oddajo skoraj ob polnoči? **Glasbeni svet Andreja Rieuja ob 22:55!** Panoptikum **22:55!** Veliki slikarji na malem zaslonu ob **23:30!!!** Vem, da tovrstne oddaje morda niso tako gledane kot druge, zato jih ne daste v "prime time", ampak vseeno, meni se zdi grozljivo, da tako noro lepe dok. oddaje dajete, ko povprečen človek ali že spi ali pa ni sposoben tovrstne koncentracije.« (E. K.)

Urednica Uredništva tujih oddaj **Neli Aberšek Vozelj**:

»Termini so res pozni, je pa res, da nam je uspelo na dvojki v zadnjih letih vzpostaviti razmeroma redne termine ob dobri uri (20.00), ki jih gledalci lepo sprejemajo. Dejstvo pa je, da so na ogled na drugem programu in zato še vedno manj opazni ob vseh vsebinah na našem prvem programu in vseh drugih programih, ki jih imajo gledalci na voljo. Pa seveda tudi odpadajo, kadar jih povozi šport. V Uredništvu tujih oddaj se zato trudimo, da dobimo dovoljenje za več predvajanj in nato dokumentarne oddaje uvrščamo v različne termine, včasih tudi pozne, kamor so večinoma umeščene ponovitve.«

»Čudi me, da po novem na drugem kanalu vrtite info kanal od 6:00 do 11:00. To je pet ur programa, ki se dobesedno vrti v prazno. Ne razumem tega odnosa do naročnikov. Vsak mesec javni televiziji nakažem 13 evrov, sedaj pa je ukinjena praktično edina vsebina, ki jo gledamo redno: risanke.« (D. Č.)

V. d. direktorice TV Slovenija **Natalija Gorščak** je pojasnila: »Na žalost je umik jutranjih risank na TV SLO 2 posledica zniževanja sredstev, namenjenih Televiziji Slovenija. V preteklih letih smo izkoristili zaloge pravic za objavo risank, letos je teh zalog zmanjkalo, sredstev za ponovni nakup pravic pa ni. Otrokom namenjamo več prostora med 16. in 17. uro na TV SLO 1.«

 Varuhinja je v odgovorih zapisala **PRIPOROČILO** vodstvu TV Slovenija, naj še enkrat pretehta odločitev in poskusi najti rešitev, saj se je s krčenjem televizijskega programa težko sprijazniti.

»Nanizanka Kjer bom doma bi morala biti na sporedu ob 17:50. Razumem, da je zamuda zaradi prenosa v živo, vendar ne, da to zavlačujete z brezveznimi pogovori med prenosom nepomembnih kvalifikacij. Po končanih le teh pa petnajst minut vrtite reklame in napovednike. Tako je bila zamuda zaradi zavlačevanja več kot 30 minut. Če bi prenos takoj končali po zadnjem skoku in pričeli z zamujeno serijo pa bi bila zamuda 15 minut. Skrajno podcenjujoče do vaših gledalcev in seveda tudi plačnikov RTV prispevkov. (H. M.)

Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** je pojasnila drsečo shemo TV SLO 2, ki se prilagaja športnim prireditvam. Iz odgovora:

»Omenjena nadaljevanka nima vsakodnevno točnega začetka predvajanja, vendar se trudimo, da v dnevnem sporedu ne odpade, kljub temu da imamo v tem terminu pester zimsko - športno neposredni program. 28. 2. se je zaradi vremenskih razmer prenos kvalifikacij SVETOVNEGA PRVENSTVA zavlekel. Ko se je tekma zaključila, je imelo športno uredništvo še terenski studio s prizorišča. Po koncu prenosa je bila dolžina oglasov 04'03" in napovednikov 02'14", zatem pa je bila predvajana nadaljevanka. Gledalci so bili o spremembi začetkov naslednjih oddaj obveščeni na MMC / TTX.

Nadaljevanka Kjer bom doma je bila ta dan predvajana s 34-minutnim zamikom od prvotno napovedanega termina zaradi višje sile, t.j. vremenskih razmer na svetovnem prvenstvu.«

»Zmotilo me je, da pred in po risanki pogosto predvajate oglas za serijo Zombi Lars, v kateri že v prvem prizoru otrok skoči skozi okno. Serija Zombi Lars je namenjena starejšim otrokom, medtem ko risanke gledajo mlajši otroci. Prosim za premislek in umik predvajanja tega oglasa v sklopu z risankami.« (A. Z.)

Urednica Otroškega programa TV Slovenija **Martina Peštaj** se je strinjala in ukrepala:

»V primeru, na katerega opozarjate, se strinjam z vami in bomo v prihodnje bolj pozorni pri umeščanju napovednika v času risank. Serija Zombi Lars je sicer izjemna in velja za najboljšo otroško serijo zadnjih let. Je pa res, da je serija namenjena otrokom, starejšim od 9 let in na to opozorimo s telopom pred oddajo. Pri napovedniku tega ni in ko ga vidijo mlajši otroci, si ga resnično lahko napačno razlagajo oz. v njih vzbudi neprijetne občutke, strah in nerazumevanje.«

»Sporočam vam, da se mi od TV Slovenija ne zdi pošteno, da več minut (15 ali celo več) trajajoči Top Shopi niso vključeni v spored, da se jim gledalec lahko izogne, ker so "nevzdržni" za gledanje in / ali poslušanje!« (M. K.)

Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** je na podlagi tovrstnih pritožb odredila, da se od konca februarja v spored za 1. program TV Slovenija (TV SLO1) dosledno vpisuje televizijska prodaja, in sicer z oznako TV-izložba. Iz pojasnila:

»Težava pa je s TV SLO 2 in TV SLO3, saj na obeh sporedih velja tako imenovana gibljiva shema. To pomeni, da prihaja do velikih razlik med načrtovanim in predvajanim sporedom: na TV SLO2 zaradi prenosov športnih dogodkov (katerih urnik se pogosto spreminja zaradi vremenskih razmer), na TV SLO3 pa zaradi prenosov parlamentarnih sej, ki so prav tako velikokrat nepredvidljive. Zaradi razkoraka med načrtovano in predvajano shemo je praktično nemogoče načrtovati natančno umestitev TV-prodaje, zato tudi vpis v televizijski spored ni mogoč.«

»Že kar nekaj časa opažam, da za radijski program v časopisnih medijih ni objavljenega sporeda, razen za program ARS. Seveda pa je objavljen na internetu. Potrebno bi se bilo zavedati, da vsi ljudje v tej ljubi Sloveniji nimajo računalnika in da je radio medij, ki je s človekom pogosto cel dan. To velja posebej za starejše doma ali v domovih za ostarele. To je diskriminatorno za vašo hišo in nas poslušalce.« (I. P.)

Direktor Radia Slovenija **Mirko Štular** je pojasnil:

»Vsebine posameznih oddaj so v večini odziv na aktualno dogajanje v družbi, goste uredništva izbirajo v povezavi s temami, ki so trenutno predmet razprav v okolju. To najpogosteje pomeni, da se natančna vsebina naših oddaj določi šele dan pred objavo, za nekatere celo isti dan. Za objave v napovednikih v časopisih pa je potrebno oddati natančno vsebino vsaj teden dni vnaprej. Zato v medijih, kjer objavljajo radijske sporede, lahko navedemo predvsem naslove oddaj, kot na primer 07.00 Druga jutranja kronika, 12.00 Kje pa vas čevelj žuli, 17.00 Studio ob 17h, če omenimo le nekaj primerov. Taka objava pa bralcem ne prinaša nobene prave informacije oz. dodane vrednosti.

Ob tem je tudi interes tiskanih medijev za objavljanje radijskih sporedov domala povsem usahnil, nekateri so jih že umaknili s svojih strani, drugi objavljajo splošne sporede, vsebine pa dejansko izpostavljajo le redki in redkokdaj. Tudi zato smo objavljanje sporedov dodobra preselili na splet in ga že pred leti okrepili v radijskih programih.«

»Ko oni počivajo, delajo domala vsi jutranji programi povsem normalno in sicer v času počitnic delajo vsi v naši regiji HRT, RTS, Happy tv, ORF, CRG...in vse privatne nemške TV imajo preko počitnic jutranji program.« (I. Š.)

Rok Smolej, odgovorni urednik Programa plus:

»Glede na pobude gledalcev bomo v predlog programske produkcijskega načrt za leto 2020 vključili tudi poletni jutranji živi program, ali bo takšen predlog sprejet, pa ni odvisno od vsebinskih ustvarjalcev programa, ampak tudi od programskih prioritiet (prihodnje leto bodo v poletnih mesecih na sporedu tudi olimpijske igre), razpoložljivih produkcijskih kapacitet in nenazadnje finančnega razreza sredstev po uredništvih.«

»V ponedeljek naj bi bil na sporedu ob 20.05 film Maudie na kanalu RTV SLO 1. Film se je začel, po 17 min je slika zamrznila in konec. Oprostite prekinitve nič pojasnil, naprej pa vsebine, ki s filmom nimajo nobene zveze kot Woodstock, harmonikarji, Gombač, malo zgodovine slovenskega naroda. Popolni kaos.« (M. V.)

Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** se je opravičila gledalcem in pojasnila, da je do prekinitve prišlo zaradi tehnične težave pri prenosu datoteke filma iz strežniškega v predvajalni sistem:

»V režiji je realizator programa, ki je ustrezno ukrepal, preveril, ali gre za hujšo napako in ko je to ugotovil, v program umestil krajše oddaje, ki jih imamo pripravljene za take primere. Ves čas je bil na ekranu napis, v katerem je bilo zapisano, da se opravičujemo zaradi tehnične napake. Napovedovalcev programa, ki ste jih nekoč poznali, več nimamo, zamenjali so jih napisi. Ker tehnične napake nismo uspeli popraviti v kratkem času - strokovnjaki podjetja, ki sistem vzdržuje, so jo odpravili šele naslednji večer, tudi podatka o tem, kdaj bo film ponovno predvajan, nismo mogli posredovati.«

»Kje je Receptija v Studiu City? Prijeten zaključek, ki smo ga gledalci imeli radi! Hvala za odgovor - pričakujemo, da boste napovedali vrnitev Receptije.« (A. R.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** je pojasnila, da so redno rubriko oddaje Studio City nehali ustvarjati novembra leta 2017.

»V letu 2019 se je RTV Slovenija prijavila na razpis Evropskega parlamenta (EP Media) za prezentacijo evropskih tem. V projektu, ki so ga izvajali tako Radio Slovenija (EP Sqwot), MMC (Grem volit), Radio Koper (Mlada Evropa), smo vključili tudi nekoliko prilagojeno rubriko 'Receptija'. Na razpisu smo uspeli in uspešno realizirali vse projekte, med drugim tudi serijo 40-ih satiričnih rubrik 'Receptija', ki se je iztekla v ponedeljek, 4. novembra.«

»Že od ukinitve jutranjega podajanja informacij s številki 112 in 113 na Prvem čakam, kdaj bodo podane te informacije, vendar jih žal ne zasledim. Pišem tudi v imenu svojega ostarelega očeta, ki ne uporablja sodobne elektronske tehnologije in takih, vaših jutranjih poslušalcev je veliko.« (J. P.)

Odgovor odgovornega urednika **Danijela Posleka** glede jutranjih rubrik:

»Na Prvem programu smo s 1.12. spremenili programsko shemo na način, da jutranjih oglašanj s številki 112 in 113 ne objavljamo več. Zgolj golo navajanje statističnih podatkov smo torej opustili, poročanje o delu služb za zaščito in reševanje ter policistov pa umeščamo v druge dele programa, ko je to smiselno. Sploh izredni dogodki bodo vedno našli prostor v našem programu in to ne samo v jutranjem pasu, kot je bilo do zdaj.«

»Predlagamo da v juliju in avgustu ukinete plačevanje rtv prispevka. V tem času so vse oddaje prekinjene zaradi dopustov npr. " dobro jutro " (na HTV oddaja poteka celo leto). Program ki ostaja ves čas ponavljate oddaje , filme, nadaljevanke... Težko si predstavljamo da bi časopisi izhajali na takšen način, ves čas z enakimi novicami.« (U. C.)

»Prekipelo mi je. Okoli 90 % vsebin so same ponovitve in to že najmanj dva meseca. Samo informativni program še živi in seveda reklame. To pa je že malo preveč. Vem, da je čas počitnic in da si jih zaposleni zaslužite, samo vseeno bi z razporeditvijo dopustov le lahko skupaj spravili kako oddajo.« (B. B.)

Pojasnilo direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»V primerjavi s komercialnimi televizijami - vse televizije imajo namreč poleti zaradi občutno nižjega števila potencialnih gledalcev pred ekrani v glavnem ponovitveni program - imamo premiernega programa mnogo več, seveda pa so naše velike želje:

- vsakodnevna večerna nadaljevanka na TV SLO 2
- popoldanska nadaljevanka na TV SLO 1
- vsakodnevni otroški program zjutraj na TV SLO 2
- živ jutranji program
- konci tedna v živo s terena,

vendar tega ne moremo uresničiti zaradi premalo denarja, ki ga imamo na voljo.

Trenutno pa imamo vseeno kar nekaj premiernega programa - glede na sredstva, ki jih imamo, veliko, saj smo kar nekaj oddaj in serij uspeli pridobiti za občutno nižjo ceno in smo zato lahko popestrili program.«

MNENJE in PRIPOROČILO VARUHINJE: Menim, da je nejevolja pritožnikov razumljiva in da se TV-občinstvo upravičeno počuti prikrajšano, ko čez poletje na petih TV-kanalih najde tako malo svežih vsebin, s prvo živo oddajo šele ob 13.00 (če ni športa ali bogoslužja), ter tolikšno količino oglasov, ponovitev in infokanalov. Menim, da bi morali odgovorni (kljub vsem

finančnim in drugim omejitvam) **bolj prisluhniti pritožbam, ki se ponavljajo iz poletja v poletje, in jih v največji možni meri upoštevati pri snovanju programov, saj zaradi okrnjene televizijske ponudbe lahko trpi ugled celotnega javnega medija.**

Kljub širokemu obsegu dejavnosti javnega medijskega servisa je prav televizijski medij tisti, ki ima v percepciji javnega medija posebno težo. **Enačenje RTV Slovenija zgolj s TV Slovenija je stalnica. Menim, da bi bilo treba to upoštevati ter storiti več za seznanjanje javnosti z ustrojem in delovanjem RTV Slovenija in tudi s finančnim položajem, ki kroji programsko ponudbo.**

4.3. DOSTOPNOST

V letu 2019 je bilo odzivov glede dostopnosti manj kot leto prej, skupaj **16**. Prevladovali so odzivi na zvočne podnapise, ki so se samodejno vključili in so za videče moteči. Glede podnapisov za gluhe in naglušne ni bilo veliko odzivov, pogosto pa je varuhinja gledalcem, ki so imeli težave z razumevanjem govora v različnih TV-vsebinah, pojasnjevala, da ta možnost obstaja. Posebnost je bilo opozorilo na TV-oddajo, v kateri ne morejo vsi sodelovati.

»Danes, 12.1.2019 sem opazila pri gledanju TV dnevnika ob 19:00 uri, da moski glas bere-prevaja oz.sinhronizira govorca,ki govori v tujem jeziku. Menim,da je to zelo motece, saj res ni potrebno poslusati tega slovenskega govornika. Jaz rada slisim, kako se tuj govornik izraza,saj so prevodi veckrat napacni oz.popaceni.Se malo,pa boste se tuje serije in filme sinhronizirali na tak nacin (kot imajo npr.Poljaki ze vec desetletij).« (U. P.)

Varuhinja je gledalki pojasnila, katero storitev je vključila: »Žal vam težko svetujem, kako se zadeva izklopi, ker za vsako napravo veljajo drugačna pravila. Predlagam vam, da pokličete na brezplačno telefonsko številko 080 28 68 klicnega centra TV Slovenija.«

»... kot osebo z okvaro sluha (zelo težka naglušnost, ki mi onemogoča spremljanje tv oddaj s pomočjo sluha) me zelo žalosti dejstvo, da mnoge oddaje v arhivu RTV SLO niso podnaslovljene. Razumem, da jih ni mogoče podnasloviti TAKOJ, ampak da pa oddaja, stara 3 leta in pol ni podnaslovljena, mi je pa nerazumljivo.« (S. L.)

Pisarna varuhinje je pritožniku posredovala daljše pojasnilo glede podnaslavljanja:

»Na RTV Slovenija v okviru MMC-ja deluje poseben oddelek, v katerem pripravljajo podnapise za gluhe in naglušne. Podnaslovljene vsebine lahko gledalci spremljate na televiziji, prek Teleteksta (str. 771 ali 772), ali na spletu prek spletnega arhiva RTV 4D, kjer se do podnapisov dostopa z vklopom na oznaki CC. Te vsebine so v arhivu označene s posebnim piktogramom.«

Vodja MMC-ja **Luka Zebec** je pojasnil, da jim tehnologija omogoča podnaslavljanje vsebin na TV SLO 1 in TV SLO 2 (ne pa tudi regionalnih TV-vsebin, ki nastanejo na TV Koper in TV Maribor).

Na vprašanje varuhinje, kdo pripravi seznam oddaj, ki so podnaslovljene in ali se ta lahko spreminja, je direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** odgovorila, da se vodstvo TV SLO s Službo za dostopnost na letni ravni dogovori, kaj se podnaslavlja.«

»Ko sem izvedel, da na TV Slovenija prihaja kviz Joker, sem se hitro prijavil za sodelovanje. Ko me je poklicala prijazna gospa iz razvedrilnega programa, da bi izvedla testiranje, sem jo povprašal ali se ji zdi, da bi bila za moje sodelovanje v kvizu kakšna ovira, saj sem slep. Omenila mi je, da verjetno bo problem, saj obstaja v kvizu igra, kjer mora tekmovalec sotekmovalcu brati vprašanja in z odgovori nanja mu ta prinaša nove jokerje. Domenila sva se, da se bo o tem pozanimala in me obvestila kako in kaj. Res me je kmalu poklicala in povedala, da sodelovanje slepega v kvizu zaradi te igre bonus joker zdaj ni mogoče, saj računalnik sproti daje vprašanja, ki jih mora tekmovalec prebirati. (V. V.)

Odgovor je napisal odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija **Vanja Vardjan**:

»Res je, g. V. se je odzval takoj po začetku predvajanja kviza Joker. Obljubili smo, da bomo avtorja licence povprašali, ali je format mogoče prilagoditi slepim in ali so to v kateri od držav, kjer je kviz na sporedu, že počeli. Nismo obljubili, da bomo stvar uredili, saj to presega naše pristojnosti in moči. Obljubili smo, da bomo o tem govorili in raziskali težavo. Žal razen skope ugotovitve, da je format zasnovan tako, da tovrstna prilagoditev ni predvidena oz. mogoča, nismo prejeli. Kot ugotavlja gospod Vertačnik, je resnično največja težava t. i. Bonus Joker - del kviza, kjer mora tekmovalec sam brati vprašanja sotekmovalcu, ki nanje odgovarja. V novi sezoni se ta igra ponovi dvakrat. Gotovo je to zelo pomemben in prepoznaven del kviza, ki ga na žalost ni mogoče spremeniti ali prilagoditi slepim.

Žal nam torej format kviza ne omogoča, da bi ga prilagodili slepim in žal takšna rešitve ni mogoča tudi v drugih državah, ki so odkupile licenco in producirajo ter predvajajo kviz Joker.«

4.4. TEHNIČNE ZADEVE

Odzivov, povezanih s tehničnimi zadevami in težavami občinstva pri spremljanju programov ali uporabi storitev, je bilo skupaj **58**, kar je več kot leto prej (41).

Veliko odzivov je bilo povezanih s slabo razumljivostjo televizijskih vsebin, tudi zaradi križanja govora in glasbe, decembra pa so gledalci pogosteje opozarjali na slabo razumljivost nadaljevanke Jezero. Opozoril glede razumljivosti radijskih vsebin je bilo malo.

Televizijski gledalci so opozarjali tudi na težave z berljivostjo bodisi grafičnih elementov v oddajah bodisi podnapisov.

(NE)BERLJIVO

»Gre za problem, ki ga morda kakšno leto ali dve opažam ob gledanju tujih filmov in sicer več ne morem normalno slediti podnapisom. Ko sem se posvetovala s prijatelji, so mi v moje veliko začudenje skoraj vsi pritrdili, da se jim godi enako. Sama sem mislila, da imam le jaz težave s hitrostjo branja.« (I. Š. K.)

Barbara Müller, vodja Oddelka za prevajanje in lektoriranje, je prispevala odgovor, v katerem so pojasnjeni tudi standardi, ki jim TV Slovenija sledi na tem področju:

»... standardna bralna hitrost podnapisov v igranih filmih in nadaljevankah se na Televiziji Slovenija ni spremenila in že vsa leta ostaja 12 znakov na sekundo. Konkretno to pomeni, da je podnapis s 24 znaki (črke in presledki) na zaslonu prikazan najmanj dve sekundi, podnapis z 48 znaki pa najmanj štiri sekunde. Pri taki hitrosti menjavanja podnapisov naj bi po empiričnih raziskavah gledalec brez težav prebral besedilo in obenem spremljal dogajanje na sliki. Zato podnaslovni prevod ni zgolj prevod, temveč je prevod in priredba, saj mora prevajalec vsebino povedanega, zlasti pri hitrem govoru, zgostiti in povzeti.* Na primer: "Novica, ki so jo včeraj objavili mediji", po priredbi postane "včerajšnja novica" - pri tem se nič bistvenega ne izgubi, prenese se celotni pomen, le ubeseditev je krajša).

Manjša odstopanja od predpisane bralne hitrosti so pri filmih in nadaljevankah dovoljena le izjemoma, kadar bi s priredbo izgubili ključne informacije in gledalci zaradi tega ne bi mogli razumeti zapleta in razpleta dogajanja.«

»Zakaj so se ukinili temnejši pasovi po podnapisi. Skoz se govori, da se populacija stara a branje podnapisov je težje. Na hrt imajo še in se super čita.« (M. L.)

Odgovor **Barbare Müller**, vodje službe za prevajanje in lektoriranje: »Pasice pri podnapisih imamo tudi pri nas, kadar je v spodnji tretjini slike izvirni napis in so pasice potrebne zaradi čitljivosti/berljivosti. Prevajalci v vsakem prevodu označijo, pri katerih podnapisih je pasica potrebna; s pasico prekrivamo napise takrat, kadar ne dobimo CF (textless) verzije, to je različice brez napisov.«

Razloge za podnaslavljanje brez temne podlage je pojasnil **Jože Knez**, vodja TV-produkcije:

»Podnapis lahko z vidika ustvarjalca vsebine bistveno poseže v sliko, saj dvovrstični podnapis s povprečno dolžino 40 znakov na vrstico zakrije okoli 10 odstotkov slike, če je na temni podlagi, in slabih 5 odstotkov slike, če nima podlage. Temno podlago smo umaknili leta 2006, predvsem zaradi zmanjšanja posega v sliko. Ob tem smo ustrezno berljivost podnapisov zagotovili tako, da smo nekoliko povečali črke in dodali črno obrobo. V nekaterih primerih še vedno dodajamo temne podlage, na primer, če je berljivost otežena zaradi napisov v tujem jeziku, ki so del izvirne slike in jih moramo prekriti s slovenskim prevodom.«

(NE)RAZUMLJIVO

»Prosim vas, storite kaj če je le mogoče in zabijte televizijcem v glavo, da naj za božjo voljo nehajo govorne oddaje ali njihove dele opremljati z zvočno kuliso.« (T. R.)

»Večkrat slišim med pogovorno oddajo glasbeno spremljavo, ki je verjetno ne bi nihče pogrešal, mene pa zelo moti, ker manj razumem govor. Glasbo pa lahko poslušam kje drugje, ko ne moti govora.« (J. K.)

Primer odgovora pomočnika generalnega direktorja **Marka Fillija**, ki je leta 2018 na podlagi odzivov občinstva sprožil notranjo razpravo o težavah:

»Vse dimenzije sprejemanja in dojetanja zvočnega dela TV oddaj smo doslej večkrat obravnavali in ugotovili, da je razlogov za občasno slabšo razumljivost govora veliko, tako na strani televizije (pri produkciji zvokovnega signala) kot na strani gledalca (zaradi nastavitve televizorja). Vsako pripombo je zato potrebno obravnavati posamično in v stiku s pritožnikom.

Veliko odgovorov na konkretne pripombe bi moralo priti iz uredniških vrst, saj sta podlaganje glasbe govoru ter zvrst izbrane glasbe avtorjevi oz. urednikovi odločitvi. Ali je glasbena podlaga res potrebna in ali je izbrana ustrezna podlaga ni tehnično temveč programsko vprašanje.

Seveda pa je nekaj težav pri zvoku tudi v tehničnem smislu. Oblikovanju zvoka je namenjeno veliko več pozornosti kot v preteklosti, saj se zvokovni mojstri zavedajo pomena njihovega dela in pozornosti, ki jo morajo posvetiti prav razumljivosti govora. To dokazuje tudi manjše število pripomb, kot smo jih prejeli v preteklosti.

Kljub temu pa delo še ni zaključeno. Čeprav je to področje, za katerega nisem odgovoren in pri tem odgovoru posegam v pristojnosti TV Produkcije (ki je organizacijsko umeščena v PPE TVS in ni pod tehničnim direktorjem), sem v dogovoru z vodjo TV Produkcije sprožil notranjo razpravo o kakovosti zvoka na TV, ki je pripeljala do akcijskega načrta izboljšav. Predvsem je šlo za natančnejše uravnavanje govora in glasbe oz. drugih zvokov, ki spremljajo govor (npr. pri športnih prenosih) in za boljše oblikovanje govornega signala s poudarkom na sičnikih, ki so nujni za dobro razumljivost. Oceno rezultatov tega načrta bomo, kot že napovedano, naredili takoj po zaključku velikih produkcijskih projektov, ki se izvajajo v zimskih mesecih in v katere so operativno vključeni tudi akterji omenjenega akcijskega načrta.«

Vodja Produkcije TV Slovenija **Jože Knez** je v posameznih primerih poskrbel za analizo zvočne slike ter v sodelovanju s tonskimi mojstri in montažerji predlagal izboljšave.

Inženir **Albert Gyurica** je pristojne seznanil z rešitvami, ki so jih ob podobnih primerih pripravili na nemški javni televiziji.

Jeseni sta bili za tonske mojstre in sodelujoče službe pripravljene strokovni izobraževanji z naslovom Televizijski zvok nekoč in danes (predavatelj **Martin Žvelc**).

»Ker sem vaš naročnik od 3.1.1967, si upam trditi, da so vaše oddaje dobre, da ne pretiravama v odlične. Trenutno predvajate nadaljevanko " EKIPA BLED.". Žal je del besedila je nerazumljiv, zamomljan, kar pa ni za sprejemljivo za poslušalca.« (S. T.)

Odgovor urednika Igranega programa **Janija Virka**:

»Vse epizode gredo na RTV Slo skozi preizkus kvalitete in ga tudi uspešno opravijo. Dejstvo pa je, da je delno problematična razumljivost/slišnost enega glavnih protagonistov Luke (igra ga Janko Mandić). Režiserjev koncept je, da je nekomunikativen, momljajoč, introvertiran, kar dejansko gledalcu ne omogoča enake ravni spremljanja njegovega govora kot pri ostalih likih.«

»Kljub temu, da sem porabila 10 minut za nastavitev zvoka na TV, nisem razumela polovice dialogov. Menim, da si gledalci zaslužimo opravičilo RTV-ja ter predlagam, da Jezero umaknete s sporeda, dokler zvoka ne popravite.« (N. K.)

»Bi gledal sicer dobro nanizanko Jezero, a je ne. vzrok za to pa je v izredno nerazumljivem govoru nekaterih igralcev. Govor je nerazumljiv do te mere, da ni mogoče slediti dogajanju. Predlagam, da tovrstne oddaje opremite s podnapisi.« (A. P.)

Pristojni so se po treh epizodah odločili za poseg v tonski miks in prilagoditev za TV-predvajanje, da se je nekoliko izboljšala razumljivost. Pritožniki so takrat prejeli naslednje pojasnilo, ki ga je podpisala direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak**:

»Nadaljevanka Jezero je po svojem žanru kriminalka in temu primerna je tudi zvočna slika, ki je izjemno kompleksna, saj z zvočnimi elementi kot so dialog, glasba, atmosfera, posebnimi učinki in drugim, podpira izraznost dogajanja.

Tudi sicer so visoki in nizki toni pri predvajanju na sodobnih televizijah, ki imajo praviloma zvočnike obrnjene proti steni, lahko vzrok za slabšo razumljivost oziroma slišnost govora. Obenem televizijski aparati omogočajo nastavitev zvoka glede na žanr, zato je obvezno treba preveriti tudi to.

Projekcije prvih dveh delov v kino dvoranah v Sarajevu in v Cankarjevem domu niso kazale tovrstnih šibkosti, zato menimo, da je tonski mix kljub vsemu korekten. Posebnost nadaljevanke je tudi izrazito svojstvena barva glasu glavnega igralca Sebastijana Cavazze, ki ima neobičajno nizek glas, torej frekvenco, ki jo človeško uho težje zaznava.

Gledalcem programov Televizije Slovenija omogočamo sočasno spremljanje oddaj s pomočjo podnaslavljanja preko Teleteksta. Podnapise za prvi spored lahko vključijo na daljinskem upravljalniku na Teletekst strani 771 in za drugi spored na Teletekst strani 772. Na Teletekst strani 777 pa lahko najdejo tudi seznam oddaj, ki so podnaslovljene.

Podnapisi so na voljo tudi za ogled oddaj na spletni strani www.rtv slo.si. V arhivu rtv slo.si so shranjene oddaje s podnapisi označene s piktoqramom. Do podnapisov v oddajah na spletu lahko gledalci dostopajo s klikom na oznako CC. Z mobilno aplikacijo 4D lahko do arhiva oddaj

s podnapisi dostopate tudi preko mobilnih naprav, prav tako tudi preko hibridne televizije. Najhitrejšo pot do podnaslovljenih oddaj omogoča portal www.dostopno.si.«

»Na radiu je glasnost ob govorjenju glede na glasnost ob predvajanju glasbe prenizka. Zato moramo ves čas ustrezno nastavljeni glasnost sprejemnika.« (M. C.)

Vodja radijske produkcije **Janez Ravnikar** je sporočil načelno pojasnilo:

»Dilema glede ustreznega razmerja med glasbo in govorom je prisotna že od samega začetka in, če sem iskren, je to tudi najpogostejša opazka naših poslušalcev. Res pa je, da dobivamo različne pripombe glede tega. Medtem, ko je nekaterim poslušalcem moteča preglasna glasba napram govoru, je spet drugim moteč preglasen govor.

Razumljivo je, da ima vsak svoje preference in tudi, da se ustrezno razmerje prilagaja programski vsebini. Medtem, ko je na Valu 202 bolj zaželen višja glasnost glasbe je obratno na Prvem in spet drugače na programu Ars.«

Varuhinja je v vednost prejela pismo poslušalca **D. M.**, ki ga moti, ker so informativne oddaje Radia Maribor podložene z glasbo.

Odgovorni urednik **Robert Levstek** je v odgovoru pojasnil, da to velja za novice ob 6.00, 9.00, 10.00, 11.00 in 13.00, dodal pa je tudi pojasnilo sodelavcev iz radijske tehnike in produkcije, ki so na podlagi pritožbe pregledali posnetke, protokole dela, mednarodne in interne smernice; pristojni so zatrdili, da so standardi predvajanja skladni s smernicami EBU-ja.

»Vsekakor se trudimo, da obliko oddajane programa snujemo s posebnim poudarkom na starejših, ki so naši zvesti poslušalci.«

»Danes v Slovenski kroniki je bil v prispevku o igrišču pri OŠ Prežihov Voranc govor neke mame, ki je govorila anonimno, popolnoma nerazločen, še posebej prvi del. (R. M. N.)

Varuhinja je pojasnila, da se novinarji javne radiotelevizije smejo izjemoma odločiti, da prikrijejo identiteto sogovornika, če je takšna anonimizacija nujna za obravnavo neke tematike; o uporabi takšnega pristopa, ki poudari težo vsebine, odloča odgovorni urednik. Vendar pa v primeru, da zaradi popačenja glasu trpi razumljivost prispevka, vsebina ne doseže namena in naslovnika. O tem je sprožila notranjo razpravo.

← Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič** in vodja TV Produkcije **Jože Knez** sta sporočila, da bodo odslej anonimizirane tonske posnetke dopolnjevali s podnapisi.

← Skupina za poenotenje jezikovnih smernic je pripravila **smernico glede podnaslavljanja anonimnih slovenskih govorcev s tonsko spremenjenim glasom v televizijskih programih** (⇒ poročilo za september, str. 40).

4.5. FINANCIRANJE RTV SLO: RTV-PRISPEVEK IN OGLAŠEVANJE

Poglavje o financiranju RTV Slovenija je razdeljeno na dve podpoglavji: RTV-prispevek in oglaševanje.

Razmerje med pritožbami glede obeh virov financiranja se ni spremenilo, še vedno je več sporočil povezanih z oglaševanjem, in sicer skupaj **46**, odzivov glede RTV-prispevka pa je bilo **29**. Vendar se je v primerjavi z letom prej število odzivov glede oglaševanja zmanjšalo (z 62 v 2018 na 46 v 2019), število odzivov glede RTV-prispevka pa se je povečalo (z 18 v 2018 na 29 v 2019), kar bi lahko bilo povezano tudi z novim načinom obračunavanja RTV-prispevka, ki je bil uveden jeseni, in predlogom zavoda za zvišanje prispevka.

Nekaj odzivov je bilo povezanih z nerazumevanjem razmerij na telekomunikacijskem trgu in razmerji med operaterji in javno radiotelevizijo. V številnih odzivih se kaže tudi nerazumevanje vloge javne radiotelevizije. Del občinstva se sprašuje, zakaj je treba plačevati prispevek »za nekaj, česar ne gledajo« ter zakaj oglasi, »če pa pobirate RTV-prispevek«. Pripombe glede plačevanja »obveznega« oz. »prisilnega« RTV-prispevka sicer ostajajo pogost sestavni del številnih pritožb, mnenj in pripomb uporabnikov RTV-storitev.

1. RTV-PRISPEVEK

29 odzivov glede RTV-prispevka bi lahko razdelili na:

- vprašanja glede plačevanja RTV-prispevka in plačevanja kablinskih in satelitskih operaterjev;
- vprašanja glede povezave med gledanjem, poslušanjem, branjem vsebin javne radiotelevizije in plačevanjem prispevka;
- vprašanja glede dveh virov financiranja (oglasil in prispevek);
- vprašanja glede obračunavanja RTV-prispevka po novem.

»Na Vas se obračam z vprašanjem glede sprejema nacionalnih RTV programov preko kablinskih operaterjev. Mislim, da bi ti morali biti dostopni brezplačno! Resnica pa je ta, da v mojem primeru ponudnik programov T-2 za sprejem ponuja samo plačljive pakete in sicer v višini najmanj 4,99 evrov mesečno!!! Kot vem, tudi drugi ponudniki programov zaračunavajo podobne zneske. Torej pobirajo dodatno naročnino. To se mi zdi nedopustno!« (J. R.)

Pomočnik generalnega direktorja za program in integracijo vsebin **Gorazd Slak**:

»Tudi mi se ne strinjamo, da je potrebno za ogled programov RTV Slovenija v kablinskih sistemih plačevati dodatne zneske - celoten ta znesek gre komercialnim televizijam Pro Plus (Pop TV, Kanal A...) in Planet TV. Glede na to, da RTV Slovenija od omenjenega zneska ne prejme nič denarja, lahko zatrdimo, da ne plačujete dodatni prispevek. V osnovni paket pa so sedaj plačljive komercialne televizije vključene zaradi njihovega pritiska na operaterje, saj so jim v nasprotnem primeru zagrozili z odvzemom programa.«

»Menim, da bi moral Javni zavod RTV Slo pri ponudnikih (ali zakonodajalcu) doseči, da bi se naročniki lahko odločili za dostop do le javne televizije, ne pa nujno v paketu s plačljivimi programi. To je enako nesprejemljivo, kot da bi lahko bolniki prišli do storitev javnega zdravstva le v paketu s storitvami zasebnikov, tudi če tega ne potrebujejo.« (M. K.)

Odgovor pomočnika generalnega direktorja za program in integracijo vsebin **Gorazda Slaka**:

»Vodstvo RTV Slovenija se v celoti strinja s pobudo. Ob vpeljavi povišanja naročnine na kabelski dostop do tv programov (ta se bo letos podražil še za 2 EUR, skupaj - odkar so programi Pro Plus in Planet tv "plačljivi" - že za 8 EUR), smo že prejšnji vladi (ministrstvo za kulturo in odbor za kulturo) predlagali vpeljavo ne plačljivih paketov, a pred volitvami ni bilo interesa strank za spremembo zakona. V tem mesecu poskušamo znova, saj delimo vaše mnenje, da je potrebno razširjanje programov RTV Slovenija, za katere kabelski operaterji ne plačujejo dodatno (pa naj bo to naročnina ali avtorske pravice), omogočiti brezplačno tudi v kabelskih sistemih (opomba: operaterji so upravičeni zaračunati tehnični strošek razširjanja, tako da čisto brezplačno ne bo). Strošek naročnine na t. i. trojčke bo tako za skoraj 10 EUR nižji.«

»Zakaj (npr.) niso dostopi do RTV vsebin preprosto zaščiteni z gesli? Če gledaš, plačaš in če plačaš lahko gledaš? Ali ni tako najbolj preprosto? Zakaj je potrebno ljudem vedno komplicirati življenje? Še iz RKC se menda lahko trajno izpišem, le od RTV prispevka se ne morem trajno ločiti.....« (A. V. T)

»Meni je ta vaš javni zavod poslal položnico, češ, da moram plačati prispevek v višini 12 evrov in še nekaj, ker sicer nimam TV sprejemnika, imam pa računalnik preko katerega lahko gledam vaše programe. Če bi to bil prispevek, jaz nikakor ne bi prispevala 12 evrov in več, ker nobenega televizijskega programa ne gledam, ker pač menim, da mi je v življenju bolj pomembna knjiga, zato tudi že več desetletij nimam tV.« (N. Ž. Š.)

Varuhinja je povedala, da nima finančnih, poslovnih ali pravnih pooblastil, in predstavila splošno pojasnilo o prispevku javnosti za javni medij. Primer:

»Menim, da RTV-prispevka ni mogoče razumeti kot plačilo za konkretno televizijsko, radijsko ali spletno vsebino, ampak kot prispevek za delovanje celotnega javnega medijskega servisa. Ta obsega: 5 televizijskih kanalov, 8 radijskih programov, teletekst, novičarski spletni portal, digitalni spletni arhiv, dostopnost vsebin za gluhe (s podnaslavljanjem in tolmačenjem) in slepe (z govorno sintezo), raznovrstne izvirne vsebine in programe, ki so javnega pomena (otroške, izobraževalne, kulturne, verske, vsebine za avtohtone narodnostne skupnosti itd.), glasbeno produkcijo s simfoničnim orkestrom, digitaliziranje filmske in druge AV-dediščine, oskrbo prizemnega digitalnega omrežja, sofinanciranje neodvisne slovenske filmske produkcije (za kar se po zakonu o SFC-ju namenjata 2 odstotka RTV-prispevka) itd. Tudi sama

menim, da si mora javni medij prizadevati, da bi prenašal športne dogodke, na katerih se kuje nacionalni ponos. Na svetovnem trgu televizijskih pravic pa običajno ne velja pravilo nacionalnega interesa, ampak moč denarja: pravice kupi tisti, ki ponudi več denarja. RTV Slovenija mora pridobljena sredstva razdeliti med vse prej naštete dejavnosti javnega medijskega servisa in jih ne more nameniti le za nakup športnih pravic.«

Judita Kene, vodja Službe za obračun RTV-prispevka:

»K odgovoru ga. Todorovski lahko dodam še to, da je zakonska podlaga za obračun RTV prispevka le imetništvo naprav, ki omogočajo sprejem TV programov. RTV-prispevek se plačuje že na podlagi Zakona o davčnem postopku, saj je pravno-formalno obravnavana kot parafiskalna obveznost.

Prispevek za javni RTV servis ni niti slovenski, niti evropski unikum. V Evropi se za zagotavljanje RTV servisa plačuje prispevek na Portugalskem, Franciji, Veliki Britaniji, Nemčiji, Švici, Avstriji, Italiji, Češki, Slovaški, Poljski, Danski, na Švedskem, Norveškem, v Hrvaški, BiH, Srbiji, Albaniji in Grčiji. Izven Evrope se prispevek plačuje tudi v Alžiriji, Maroku, Egiptu, Turčiji... V drugih državah je plačevanje urejeno preko državnega proračuna. Denar v državni proračun pa prispevajo državljani.«

2. OGLAŠEVANJE

46 odzivov glede oglaševanja bi lahko razdelili v naslednje skupine:

- vprašanja, povezana z obstojem oglaševanja kot vira financiranja javne radiotelevizije, ki se pretežno financira z RTV-prispevkom;
- kritike na račun količine oglasov, predvsem televizijskih;
- kritike na račun vsebine oglasov, predvsem televizijskih;
- kritike vsebine televizijskih prodajnih oken;
- opozorila glede zavajajočih oglasov.

Ali niste nacionalna TV? Ali ne plačujemo naročnine? Ali ne dobivate sredstva iz proračuna države? Sedaj pa še poslušam o predlogih za povišanje naročnine (ki je obvezna). Razumem, da imajo komercialne TV oglase, razumem, da so oglasi tudi pri vas ampak ne na tak nespodoben način. Počakajte z oglasi vsaj na konec oddaje. Prav zaradi tega bi se rad odjavil, če bi se le mogel.« (B. Z.)

Pomočnik generalnega direktorja RTV Slovenija **Gorazd Slak** je pojasnil:

»Radi bi vas opozorili, da niste polno obveščeni glede plačevanja televizij. Preko kabljskih operaterjev od januarja 2016 vsak mesec plačate preko 5,5 EUR za programe osnovnih komercialnih televizij (Pro Plus – POP Tv in ostali, Planet – Planet TV in ostali – toliko se je v letih 2016-2018 podražila naročnina na kabljske pakete), če dodate še športne programe Šport in Sportklub (TV Slovenija nudi širok nabor športnih dogodkov, ki so pomembni tudi za

nacionalni interes, ne samo za gledanost), pa za ta nabor komercialnih televizij plačujete več kot 9 EUR na mesec.

In, če smo še bolj natančni, za programe samo TV Slovenija, ki so le del širokega javnega servisa RTV Slovenija, kot smo navedli zgoraj, plačujete zgolj 6,2 EUR na mesec.«

»Ali kakšen dokument za "reklame" določa pravila npr. obseg, kdaj se smejo predvajati čez dan, kdaj med oddajami, kdaj med oddajo, kdaj med poročili ipd.? « (G. K.)

»Nesprejemljivo se mi zdi in tudi nespoštljivo do vseh gledalcev, da na nacionalni 1 in 2 televiziji vrtite toliko reklam in reklamnih oddaj. Z njim gledalcev prav posiljujete Na SLO2 so najmanj 10 x dnevno oglasne oddaje, ki trajajo tudi do 10 minut. Vsi obvezno plačujemo naročnino za televizijo in mislim, da bi morali obvezni prispevek ukiniti, saj dobite dovolj denarja z reklamami.« (V. B.)

»Gledati v nedeljskem popoldnevu na prvem programu plačljive nacionalne televizije reklamo za Top Shop, ki je dolga kot famozna Ekipa Bled, je katastrofa (pa kaj katastrofa, popolna žalost!). Globoko je padla RTV Slovenije! Poskusite si kaj takega zamisliti na BBC ...« (M. L.)

»Sploh v jutranjem programu je že neznosno vsakih 10 minut gledati ponavljajoče se reklamne prispevke, ki sploh niso inovativni (gledam tudi druge državne TV hiše). Morda se le premalo zavedate, da ste državna TV in ste tako sofinancirni, kot tudi z našimi mesečnimi naročninami.« (R. S.)

Varuhinja je pritožnikom posredovala Zakon o avdiovizualnih komunikacijah, brošuro AKOS-a o televizijskem in radijskem oglaševanju, povezave do finančnih poročil RTV Slovenija, dodatna pojasnila o javnem medijskem servisu ter druge povezane informacije, denimo o Zakonu o slovenskem filmskem centru.

Primer odgovora **varuhinje**:

»Prejela sem vaše sporočilo, iz katerega razberem kritiko obsega oglasnih blokov na TV SLO 1 in TV SLO 2. Posebej vas motijo tako imenovana prodajna okna na TV SLO 2. Razumem, da vas ti oglasi motijo. Tudi sama imam s tem precej težav, zlasti s televizijsko prodajo, saj menim, da zaradi nizke produkcijske in vsebinske ravni ne spadajo na javno televizijo. O tem sem se večkrat javno izrekla, izkoristim tudi vsako priložnost, da vodstvo RTV Slovenija pozovem, naj poskusi najti primernejši vir prihodkov. Razumem pa, da to ni tako preprosto in da so prihodki pomembni za izpolnjevanje nalog javnega servisa.

Zapisi ste tudi, da plačujete obvezno "naročnino za televizijo" in da gledate »plačljivo televizijo«. To ne drži. S plačilom RTV-prispevka plačujete celotno storitev javnega medijskega servisa, kot je opredeljen z zakonom, in ne le televizijskih programov. Z 12,75 evra RTV-prispevka se financirajo tudi radijski programi Prvi, Val 202, Ars, Radio Si, RA Koper in RA Maribor, radijske in televizijske vsebine za avtohtoni narodni skupnosti (RTV Capodistria,

MMR), novičarski portal, teletekst, dostopnost vsebin za gluhe in slepe, digitalizacija filmskega arhiva, financiranje neodvisne filmske produkcije, simfonični orkester, vzdrževanje oddajniške mreže itd.

Obseg oglaševanja je bistveno bolj omejen kot na komercialnih televizijah, ob tem javna RTV v televizijskem, radijskem in spletnem mediju ustvarja številne vsebine, ki za komercialne ponudnike niso zanimive (od otroških do verskih, od izobraževalnih in dokumentarnih do kulturnih).

RTV-prispevek se od leta 2012 ni dvignil niti za cent, medtem ko se ves ta čas dražijo časopisi, gledališke in filmske vstopnice, hrana in pijača. Prejšnji teden sem bila v gledališču in za vstopnico plačala 30 evrov, kar sta dva mesečna RTV-prispevka. Rastejo tudi plače in pokojnine. Morda vas bo zanimalo, da se radikalno dviguje tudi posredna naročnina na komercialne televizije, in sicer z dražitvijo paketov kabelskih operaterjev. Te dni beremo, da si ameriški lastniki največjih komercialnih televizij v Sloveniji zaradi takšnih prihodkov že izplačujejo lepe dobičke.

Vsega tega ne zapisujem, ker bi me oglasi navduševali ali ker bi želela biti advokat RTV Slovenija ali ker bi menila, da ni prostora za prihranke, racionalizacijo dela ali programske izboljšave. Menim pa, da imate pravico vedeti, v kakšnih okoliščinah nastajajo odločitve, ki vas motijo.«

Gledalec **V. B.** je opozoril na primer, ko so na vseh petih televizijskih kanalih RTV Slovenija hkrati predvajali oglase oz. TV-prodajo oz. Infokanal. To se je zgodilo 3. 2. ob 12.55: TV SLO1 – oglasi, TV SLO2, TV SLO3 in TV MB – TV-prodaja, TV KP – Infokanal.

Obsežno pojasnilo vodstva RTV Slovenija glede istočasnega predvajanja oglasnih sporočil 3. 2. 2019 je pripravil **Gorazd Slak**, pomočnik generalnega direktorja za program in integracijo vsebin. Poudaril je, da prekrivanje oglasnih blokov ni bilo predvideno:

»Pri prenosu športnega dogodka, zimskega športnega dogodka, je zaradi slabih vremenskih pogojev prišlo do zamika prenosa. Ta zamik je povzročil, da sta se oglasni prekinitvi prekrivali. (...) Kot vedno se bomo še naprej trudili, da se oglasni bloki na TV Slovenija 1 in TV Slovenija 2 ne bodo prekrivali. Problem bodo vedno zamiki in spremembe v dolžini prenosov, ki jih imamo v obilju na TV Slovenija 2. Usklajevanje TV Slovenija 3, TV Maribor in TV Koper pa bi vzelo preveč resursov in zahtevalo prevelike posege v programsko shemo.«

Gledalec **M. B.** je v televizijski prodaji na TV Maribor opazil oglas, ki je bil leta 2018 umaknen iz predvajanja TV Slovenija, ker je bil zavajajoč in ponižujoč za občinstvo. (⇒ poročilo za februar 2018, str. 32).

Vodja Službe za trženje programov Regionalnega RTV-centra Maribor **Polonca Novak** je odgovorila, da bodo oglas umaknili iz predvajanja.

»Predvajate oglasna sporočila, ki so povezana s preprečevanjem oziroma zdravljenjem bolezni, povezanih z obrabo sklepov, kar pa ni dovoljeno.«

Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** je zagotovila, da vse oglase pregledajo in ukrepajo, če opazijo kar koli spornega. Menila je, da bi bilo v konkretnem primeru smiselno ukrepati prek Slovenske oglaševalske zbornice (SOZ).

Varuhinja se je na srečanju s predstavniki NIJZ-ja in MZ-ja seznanila s pravilniki o prehranskih dopolnilih in zdravstvenih trditvah.

»Na MMC spremljamo oglase, ki vsebujejo lažne in zavajajoče trditve, ki niti najmanj niso v skladu z oglaševalskim kodeksom, predvsem pa takšne reklame s čudežnimi in nepreverjenimi dejstvi ne pritičejo resnemu javnemu mediju kar RTV Slovenija nedvomno je.« **(B. H. T.)**

Odziv vodje MMC-ja **Luke Zebca**:

»Gre za oglase, ki se servirajo iz tako imenovanih mrežnih oglaševalskih sistemov, pri katerih nimamo neposrednega vpliva na vsebino oglasov. Ponudniku sistema smo poslali zahtevo, da vse tovrstne (in podobne) oglase umakne.«

4.6. POHVALE

Varuhinja je prejela tudi več pohval, predvsem gledalcev javne televizije. Nekateri pohvale so ji posredovala tudi uredništva v vednost. Gledalci so predvsem navdušeni nad nekaterimi filmi, nadaljevanjami in (lastnimi) dokumentarnimi oddajami, pogosto izobraževalnimi. Gledalci in poslušalci so hvalili tudi poglobljene informativne vsebine.

»Čestitam za odličen prispevek o snemanju filma na Planini Menini. Spodbujam vas, da RTV Slovenija objavlja še več oddaj o zgodovinskih dejstvih med drugo svetovno vojno.« **(R. V.)**

»Čestitam za oddajo iz Prekmurja, ob državnem prazniku. Izredno hvalevredno in dialoško ter spravljivo je bilo dejstvo, da sta novinarka hkrati omenjala tako cerkveni del jutrišnjega dogodka (slovesna sveta maša), kot tudi civilnega (proslava). Sama ideja o direktnem vklopu z mesta prireditve, v ozadju katerega je potekala generalka, je bila posrečena in je lepo izpadla.« **(S. V.)**

»Iskrena zahvala ob neposrednem prenosu dogodka v nedeljo, 8. septembra, obiska papeza Franciska pri slovenskem misijonarju Pedru Opeki. Dogodek, ki daje obilo upanja in lepote.« **(M. R.)**

»Vaša novinarka ga. Alenka Terlep je odlično (uravnoteženo, strokovno, informirano in z zdravo pametjo) vodila Studio ob 17h in to s tako občutljivo temo, kot je kanal C0 (čez vodovarstveno območje). Vse pohvale voditeljici!« **(M. H.)**

»Ob koncu poletja 2019 moram POHVALITI pristojne urednike, ki so skrbeli za dober izbor FILMOV in NADALJEVANK na TV SLO. Ko človek –gledalec enkrat reče, »daj preklopi na TV SLO«, je vtis že res dober. Gre namreč za nedeljske večere, ko ste prikazali »bratovsko« zgodovino športnih copat ADIDAS in potem še BURDINO zgodbo. Za nameček pa še sobotni turški film o AJLI, korejski deklici, saj dvigne interes, če je to posneto po resničnih dogodkih.« (S. S.)

»Iskreno čestitam gospe Lidiji Hren za odličen intervju in RTV za uvrstitev v program! Oddaja je odlična in obenem najboljši argument za popravo krivice, ki se je zgodila dr. Noču. Prosim vas posredujte oddajo odgovornim za dodelitev sredstev za raziskave, ki morajo na podlagi navedb v oddaji svojo odločitev spremeniti.« (M. P.)

»Tokrat me je TV SLO prijetno presenetila. Kar dva odlična (ne anglosaksonska, hvalabogu) filma v sobotnem in nedeljskem primetimu, ko človek itak ne ve kaj bi. Pohvalno.« (P. S.)

»Čeprav serija obdeluje zares težko tematiko, nas napoji z realnim upanjem, da je starost lahko izjemno lepa, kakovostna in dostojanstvena. Novinarka Neva Novljan je uspela ustvariti oddajo, ki na pozitiven način postavi vsem, ki smo kakorkoli vpleteni v življenje srebrne generacije (in to smo v bistvu vsi), eno zelo spodbudno in realno ogledalo.« (T. K.)

V. PREGLED PO VSEBINI

Pritožbe in druge odzive, povezane s spoštovanjem Programskih standardov RTV Slovenija ter Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija, je varuhinja obravnavala posebej pozorno. V posameznih primerih je pristojne prosila za pozorno branje, razmislek in natančen odgovor, ob večjih dilemah je napisala mnenja in priporočila.

5.1. NATANČNOST, VERODOSTOJNOST VIROV, NAPAKE

Občinstvo je opozarjalo na površnosti, nejasnosti in napake v nekaterih prispevkih in oddajah, nedoslednosti pri uporabi poimenovanj ter upravičenost sklicevanja na neimenovane ali prikrite vire.

Poslušalka **A. S.** je opozorila, da se ob branju temperatur po Sloveniji večinoma pravilno pove, da so bile na Goriškem izmerjene v Biljah pri Novi Gorici. Občasno pa se navede le Nova Gorica, kar je napaka, saj vremenske razmere v obeh krajih, ki sta 13 km narazen, niso enake.

Odgovorni urednik Prvega **Andrej Stopar**:

»Branje temperatur je ena od napovedovalskih rutin. Na Radiu Slovenija že tako prepodrobno beremo vremenski del poročil, zato na tem področju načrtujemo določene spremembe. Zavedamo se pregovorne slovenske občutljivosti glede krajevnih pripadnosti, zato se vam opravičujemo, če vas je občasna posplošitev Bilj pri Novi Gorici in Nove Gorice prizadela. Kolegico smo opozorili in mislim, da do posplošitev ne prihaja več.«

»Danes Vam pišem zaradi nerodnosti, ki se dogajajo pri oddaji "Vem". Zelo me moti, če oddaje, ki bi naj bile tudi poučne, niso verodostojne. Nežnost ni čustvo. Tekmovallec je imel prav in se mu je zgodila krivica. **(D. M.)**

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa **Vanja Vardjan**:

»Čustva, oziroma pojme vključene v omenjeno križanko, lahko najdemo na spletni strani, ki jo je postavil Institut za psihoterapijo, kompetenten organ za to področje. Čustva so tam opisana kot duševni proces, ki odraža človekov vrednostni odnos do zunanjega sveta ali samega sebe. V ta okvir pa gotovo sodi tudi nežnost. V SSKJ, ki ga v uredništvu največkrat uporabimo pri preverjanju besed in vprašanj, pa pri besedi nežnost najdemo tudi opis 'obšlo ga je čustvo nežnosti'.

Tekmovalcem pri pripravi na snemanje razložimo, da gre za TV igrico, kjer poleg znanja odločajo sreča, spretnost, kombinatorika in tudi, da je naslov zadnje križanke bolj namig za čim širši nabor možnih odgovorov in ne enoznačni odgovori na vprašanje.«

»Dron ne leti 16.000 km visoko, kot trdi v prispevku v današnjem Dnevniku ob 19h. pravilno je 1000x manj, oziroma 16 km« **(G. H.)**

Uredništvo je bilo na napako opozorjeno.

»Prejšnji ponedeljek sem nateleviziji pri Dnevniku gledala, da so prijavili g. Tonina, da je neformalno vse jasno, da je ovadba proti g. Toninu. Potem pa gledam naslednji dan v TV dnevniku in nič niso povedali, da so se včeraj zlagali, ampak so vse obrnioli na glavo in povedali, dda se je začel postopek proti komisiji - NE PROPTI TONINU.« (M. P.)

Urednica dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija **Nataša Rijavec Bartha**:

»Matej Tonin je kot predsednik komisije tudi predstojnik tega organa oziroma pooblaščen oseba komisije in v tem primeru podpisnik poročila. Ker govorimo o domnevni objavi tajnih podatkov, moramo vedeti, da je po zakonu o tajnih podatkih pooblaščen oseba tista, ki je odgovorna za ravnanje s tajnimi podatki. Govorimo torej o osebni odgovornosti podpisnika poročila.«

➤ **ZADEVA: Nerazumljiva novica o tiskovni konferenci** (⇒ januarско poročilo, str. 8)

»Tiskovna konferenca 4 pritožnikov je trajala 1 uro. Poročanje RTVSLO je bilo skrajno zreducirano na naslov dogodka, brez poudarka na vsebinah pritožb. Skrajno skopo odmerjen čas 30 sekund v poročilih ob 13 h še zdaleč ni sorazmeren pomembnosti pritožb.«

Urednica dnevnoinformativnih oddaj **Nataša Rijavec Bartha**:

»O vsebini tiskovne konference smo 8.1.2019 poročali v oddaji Prvi dnevnik ob 13. uri, in sicer z vestjo in izjavo, oboje skupaj v dolžini skoraj ene minute. Zato zavračamo očitke o skrajno skopem poročanju, v vesti in izjavi smo povzeli bistvo pritožb. Glede same vsebine pritožb udeležencev tiskovne konference pa dodajmo, da smo o sporni vlogi občinskih glasil in podpori predstavnikov verskih skupnosti v kampanji v naših osrednjih dnevnoinformativnih oddajah poročali tudi pred volitvami.«

  MNENJE IN PRIPOROČILO: Menim, da ustreznega ali zadostnega obsega poročanja ni mogoče ugotavljati s štetjem sekund, saj mora biti v ospredju vsebina. **Ta mora biti predstavljena nedvoumno in razumljivo, v ustreznem formatu. Menim, da je bila v tem primeru vsebina podana nejasno**, saj prek izbranega žanra razširjene novice, iz sosledja besedila in izjave ter iz grafične in slikovne opreme ni bilo mogoče nedvoumno razbrati, kdo se je pritožil nad čim, kdo je vložil pritožbo glede ljubljanskih volitev oz. v zvezi s čim je bila vložena pritožba glede volitev v Idriji in Mengšu. Zato bom v nadaljevanju navedla priporočila.

Uredništvu priporočam, da pozorno spremljajo sodni razplet zadeve in morebitne pravne, politične in družbene posledice sodnih odločitev ter še naprej v prostor javnega dialoga vključujejo tudi neparlamentarne stranke.

Priporočam notranjo strokovno razpravo o žanrskih zakonitostih (Poklicna merila in načela novinarske etike, točka 5.4: »Novica mora biti jasna, nedvoumna, natančna in preverljiva.«) ter skrbnejše odločanje o tem, kateri žanr je najprimernejši za prikaz različnih tematik, da se izpolni načelo celovitosti vsebine.

← Odgovorna urednica **Manica J. Ambrožič** je sporočila, da so v uredništvu na priporočilo varuhinje opravili razpravo, in napovedala interno izobraževanje o izkušnjah tujih javnih televizij pri umeščanju novic in tem v svoje dnevno-informativne oddaje.

➤ **ZADEVA:** **Je Levica koalicijska ali opozicijska stranka?** (⇒ aprilsko poročilo, str. 5)

»Kako bodo TV Slovenija in drugi mediji RTV Slovenija obravnavali Levico, potem ko je ta stranka 20. marca podpisala sporazum o sodelovanju z vladno koalicijo?« (B. E.)

Programski dogovor glede tega sta zapisala odgovorna urednika Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** in Prvega programa Radia Slovenija **Andrej Stopar**:

»Stranka Levica po našem mnenju po podpisu sporazuma z vladno koalicijo ni več opozicijska stranka. A ker v vladi nima ministrov niti državnih sekretarjev, je ne moremo uvrstiti niti med vladne stranke. Poseben status Levice v Državnem zboru se odraža tudi pri poslanskih vprašanjih: poleg opozicijskih strank eno vprašanje postavi vladna stranka in eno tudi Levica. Poseben status Levice je tako prepoznal tudi Državni zbor. Zato bomo na RTV Slovenija ob daljšem pogovoru s predsednikom vlade v skladu z našimi Poklicnimi merili in načeli novinarske etike strankam opozicije v naslednji oddaji enakega tipa, a ne kasneje kot naslednji dan, ponudili programski čas, stranka Levica pa bo svoja stališča lahko predstavila v eni od naših dnevnoinformativnih oddaj, ki bodo sledile pogovoru s predsednikom vlade in opozicijo.«

☞ **PRIPOROČILO:** Vsem uredništvom v okviru RTV Slovenija priporočam upoštevanje tega dogovora oz. poenoten pristop.

➤ **ZADEVA:** **Odstotki ali odstotne točke: napaka se ponavlja** (⇒ septembrsko poročilo, str. 4)

»Že ves dan v vaših informativnih oddajah objavljate novico, *da je na volitvah v Avstriji svobodnjaška stranka svoj položaj poslabšala za 10 odstotkov.*

Dejstvo je, da je svobodnjaška stranka na prejšnjih volitvah dosegla 26% delež, včeraj 16% delež. Razlika je 10 odstotnih točk ali zmanjšanje za 40 odstotkov, nikakor pa ne zmanjšanje za 10 odstotkov.

Vaši sodelavci očitno niso pozorni ali celo ne razumejo, da so razlike med odstotki odstotne točke in ne odstotki. Od največje medijske hiše v SLO se pričakuje vrhunška strokovnost in kompetentnost, ne pa »šlamastika«.« (A. I.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Če je javljanje v živo ali če urednik teksta ne vidi v naprej, težko prepreči napako. Kakšen spodrseljaj se zgodi tudi v časovni stiski, ki jo ima urednik ali pa novinar. In v tem primeru je bilo tako. Vsekakor se vsi dobro zavedamo razlike med odstotki in odstotnimi točkami, a včasih prihaja do spodrseljajev. Nenamernih. In takoj, ko jih opazimo, jih popravimo. Tako je bilo tudi v ponedeljek.«

 PRIPOROČILO: Priporočam, da se o navajanju in interpretaciji števil (rast/padec, naraščanje/upadanje, povečanje/zmanjšanje/krčenje, trend, odstotek, odstotna točka, delež itd.) v uredništvu podrobneje pogovorijo, morda v okviru delavnic in krajših izobraževanj (⇒ mesečno poročilo, december 2018).

 Odgovorna urednica **Manica J. Ambrožič** je napovedala, da bodo v uredništvu pripravili izobraževanje o uporabi statističnih podatkov ter o navajanju in interpretaciji števil.

 MNENJE: Gre za tipično napako, ki bi jo bilo **smiselno popraviti oz. sproti razjasnjevati**. Številni evropski mediji, tudi radijski in televizijski, imajo za ta namen vzpostavljeno posebno spletno točko (v angleščini običajno z imenom »Corrections/Clarifications«).

 ZADEVA: **Hude obtožbe iz anonimnega vira** (⇒ marčevsko poročilo, str. 9)

»TV Slovenija je z objavo nepreverjene in predvsem tendenciozne novice nedopustno posegla v pravico posameznika (pa četudi je ta t. i. „javna osebnost“), da ni obsojen, preden njegova krivda ni dokazana, in s tem konkretnemu posamezniku povzročila nepojmljivo škodo. Hkrati pa je TV Slovenija z objavo takšne novice zlorabila svojo zavezo in dolžnost objektivnega in nepristranskega poročanja ter neprimerno trošila davkoplačevalski denar.« (P. D.)

 MNENJE: »Javni medij ima pravico in dolžnost poročati o primerih telesnih in duševnih zlorab, in tudi o obtožbah takšnega zavržnega ravnanja, če je obtožena javna oseba oz. nosilec javnih pooblastil, od katerega se upravičeno pričakuje izpolnjevanje najvišjih osebnostnih, človeških in etičnih meril. Seveda pa **za javni medij pri objavi obtožb, v zvezi s katerimi pred tem niso bili sproženi konkretni postopki, objava pa lahko pomeni radikalen novinarski poseg v zasebno, veljajo posebna pravila**. Zato sem na lastno pobudo takoj po prvi objavi informacije v Dnevniku, 26. 2. 2019, pri odgovorni urednici Informativnega programa Manici J. Ambrožič preverila, ali je uporabila vse previdnostne ukrepe, da je bila zagotovljena verodostojnost informacij, s tem pa zavarovana kredibilnost medija. Zanimalo me je, ali je uredništvo upoštevalo in presodilo možne škodljive posledice za morebiti nedolžno osebo, o kateri so se izrekale hude obtožbe, ali si je za preučitev okoliščin in preverjanje dejstev in verodostojnosti priče vzelo dovolj časa in uporabilo vse previdnostne ukrepe, da ne bi prišlo do zlorab; na podlagi česa je presodilo, da gre za neizpodbitno verodostojen vir, kaj je pretehtalo, da se je odločilo za nastop sogovornice s prikrito identiteto, in kako pojasnjuje

časovni kontekst – glede na objavo informacij tik pred odločanjem o nadaljnji poklicni usodi obtoženega.

Pojasnjujem, da mi je odgovorna urednica podala odgovor, v katerem je ovrгла pomisleke in zagotovila, da je uredništvo ravnalo v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike. Iz njenega odgovora upravičeno sklepam, da ni šlo za objavo nepreverjenih govoric, ampak za poročanje na osnovi preverjenih gradiv in pričevanj.

Strinjam se, da **noben medij ne more prevzeti vloge tožnika in sodnika, menim pa tudi, da ima javni medij posebno dolžnost opozarjati na družbene deviacije** ter vztrajati pri ničelni toleranci do sleherne oblike nasilja.«

 ZADEVA: **Neuradne informacije o usodi Plečnikovega stadiona** (⇒ septembrsko poročilo, str. 5)

»V prispevku je bila posebej sporna navedba, da naj bi Joc Pečičnik po vaših informacijah v kratkem dobil gradbeno dovoljenje za gradnjo na območju Plečnikovega stadiona. Širjenje te “govorice” je neetično, nestrokovno in neobjektivno. Ker postopek še teče, je vsaka omemba izida špekulacija.« (J. P.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič:**

»Novinarka nikjer v prispevku ni trdila, da je bilo gradbeno dovoljenje Jocu Pečičniku že izdano, niti, da ga bo dobil. V napovedi prispevka smo povedali, da naj bi Joc Pečičnik po naših informacijah gradbeno dovoljenje v kratkem dobil. Sklicevanje na neuradne, a zanesljive informacije, v novinarstvu povsem običajno in skladno z vsem poklicnimi standardi, tudi Programskimi merili. Koretno smo povedali, da je sicer postopek v teku in tudi, da uradne ustanove naših informacij ne morejo potrditi.

Objava te neuradne informacije je v interesu javnost, saj se zgodba vleče že vrsto let, o zapletih pa poročamo vsi mediji in tudi iščemo razloge, zakaj je do njih prihajalo.

Dodajmo še, da smo te neuradne informacije dobili prvi in tudi poročali smo o njih prvi, je pa pred dnevi članek s praktično enakimi informacijami objavil tudi časnik Dnevnik.«

 MNENJE: Menim, da je pri sklicevanju na neimenovane vire potrebno vsakokratno novinarsko in uredniško tehtanje med (1) verodostojnostjo vira, (2) informacijsko vrednostjo informacije, pridobljene iz neuradnega vira, in (3) tem, kako občinstvu predstaviti neuradni vir.

V zvezi z uporabo besedne zveze »naj bi« pritrjujem, da jo Poklicna merila in načela novinarske etike odsvetujejo. Menim pa, da jo je dovoljeno uporabiti, kadar je iz stavka ali konteksta mogoče nedvoumno razumeti, kdo je vir informacije o tem, da se bo nekaj zgodilo. Takšna je tudi dolgoletna praksa. V konkretnem primeru ni bilo tako. Zato je tem bolj **problematična uporaba trdilne oblike v grafičnem poudarku** napovedi prispevka (Pečičnik bo v kratkem dobil gradbeno dovoljenje) in naslovu spletnega članka (Pečičnik bo dobil gradbeno

dovoljenje za Bežigranski stadion). Pravilen grafičen naslov v napovedi bi se glasil: Pečečnik bo po naših informacijah v kratkem dobil gradbeno dovoljenje. Razumem pa, da se je uredništvo za objavljeno obliko odločilo zaradi racionalizacije in da je predvidevalo, da se iz sočasne govorjene vsebine razume zadržek.

Pri zaupanju neuradnim virom je smiselna čim večja zadržanost, saj je za verodostojnost medija pomembno, da se napovedano dejanje zgodi.

 PRIPOROČILO: Varuhinja priporoča, da se v uredništvu zlasti podrobno pogovorijo o uporabi neimenovanih virov, saj bi bilo odgovorno do občinstva, da je sklicevanje na takšne vire popolnoma nedvoumno.

5.2. CELOVITOST, NEPRISTRANSKOST, OBSEG MNENJ

Pritožbe glede pristranskosti, necelovitega in neuravnoteženega prikaza nekaterih tematik so bile pogoste; pritožniki so izpostavljali primere iz različnih medijev RTV Slovenija, tako posamezne članke in prispevke kot različne pogovorne oddaje.

 ZADEVA: **Necelovito s padlim gradbincem** (⇒ junijsko poročilo, str. 25)

»Novinarka z vprašanji g. Črnigoju napeljuje na neustrezna in neresnična dejstva, nestrokovno in enosmerno predstavi problematiko gradbenega sektorja in enega izmed baronov, ki so Slovenijo pripeljali do stanja danes, predstavi v izjemno enosmerni podobi.« (B. B.)

Urednica informativnega programa Radia Koper **Tjaša Škamperle** (poudarek):

»Oddaje Primorski kraji in ljudje so načeloma in praviloma res namenjene predstavitvi krajev, reportažam, intervjujem z zanimivimi Primorci. Da je bil /Dušan Črnigoj/ obsojen, po našem mnenju ne sme biti izključevalni razlog. Dogovorili smo se, da se temu »obdobju« ne bomo ognili. Mogoče nezanimljivo pri odločitvi je bilo, da je bil to njegov prvi radijski intervju, ki ga je po obsodbi dal. Poslušalec je pred posnetkom slišal naslednjo napoved: 'V oddaji Primorski kraji in ljudje vsako prvo nedeljo v mesecu gostimo Primorce, ki so rojeni istega leta kot naš radio. Z njimi se spominjamo desetletij, dogodkov, ljudi, osebnosti, ki so sooblikovali primorski prostor. 70 let letos praznuje tudi Dušan Črnigoj, ki je skoraj tri desetletja vodil gradbeno podjetje Primorje. To je gradilo primorski in širši slovenski prostor. Svetlim in razvojno naravnanim časom je sledilo grenko obdobje, ki je takorekoč svetovno podjetje pahnilo v stečaj. Njegov prvi mož je bil na eni in drugi strani.' Sledil je posnetek.«

 MNENJE IN PRIPOROČILO: »Celovitost bi v tem primeru pomenila, da bi bila predstavljena tako sogovornikova vloga v obdobju gospodarskega razvoja kot v obdobju zatona, propada podjetja, njegovih kaznivih dejanj ter posledicah teh dejanj za Primorsko.

Ne more nas presenetiti, če pravnomočno obsojeni zadevo olepšuje in govori o tem, da so imeli v gradbeništvu "težave", ki jih je bilo pač treba reševati, ter izrecno izjavi, da nikoli ni

storil ničesar narobe in da ni nikoli sodeloval v kriminalnih dejanjih. Dolžnost novinarjev pa je, da do sogovornikov vzpostavijo kritično distanco ter v imenu javnosti vsebino izrečenega razčistijo in informacije dopolnijo z relevantnimi dejstvi.

Če strnem: ni narobe, da je Radio Koper v oddaji portretiral Dušana Černigoja, če je uredništvo presodilo, da je to za poslušalce zanimivo in relevantno. Narobe pa je, da je bila predstavitev pomanjkljiva, nekritična, necelovita in vsebinsko okrnjena.

Uredništvu Radia Koper priporočam notranjo razpravo o Programskih standardih in Poklicnih merilih in načelih novinarske etike, upoštevanje smernic oz. takšno ravnanje v prihodnje, da se tovrstne pomanjkljivosti ne bodo ponovile.«

← Odgovorni urednik **Andrej Šavko** je sporočil, da so oddajo v uredništvu temeljito analizirali in da so se pri tem kresala različna mnenja: od tega, da je bila odločitev o intervjuju pravilna, do tega, da se z gostom sploh ne bi smeli pogovarjati. Napovedal je, da bodo pri snovanju naslednjih oddaj upoštevali mnenje in priporočilo.

➤ **ZADEVA:** Poročanje o spremembah tobačne zakonodaje (⇒ avgustovsko poročilo, str. 25)

»38 poslancev DZ je podpisalo 100% lobistično gradivo tobačne industrije in hotelo spremeniti našo zakonodajo natanko v skladu z njihovimi zahtevami - na veliko škodo javnega interesa. Šlo je za povsem očiten poizkus ugrabitve demokracije neposredno v DZ, resničen škandal za katerokoli demokratično državo (ali državo, ki se ima za tako). Poročanje TV Slovenija, pa tudi ostalih vaših medijev (MMC in radio) ni niti približno ustrezalo poročanju v javnem interesu, ne po obsegu, poudarku in vsebini.«
(J. Š.)

✍ **MNENJE:** Menim, da je pritožba neutemeljena in neupravičena. Mediji RTV Slovenija so obširno, v različnih oddajah in žanrih, z različnih vidikov in podrobno poročali o predlogu sprememb zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov, poteku parlamentarnih postopkov, odzivih nevladnih organizacij, strokovne in politične javnosti ter ugotovitvah KPK-ja.

Lahko razumem, da povprečni gledalec/poslušalec/bralac ne spremlja prav vseh oddaj vseh medijev RTV Slovenija in da nima vpogleda v širino in globino obravnave neke tematike. Od pritožnika, ki javnemu mediju očita spregled, nezadostno in zavajajoče poročanje (celo širjenje neznanja, napačnih informacij in lažnih novic), pa bi vendarle pričakovala, da bo pred zapisom tako hudih obtožb preveril dejstva, se prepričal, kaj je bilo dejansko objavljeno, ter vsebine, ki jih kritizira, po možnosti tudi poslušal, pogledal in prebral. Žal tega niste storili.

Zagotovo je vedno mogoče razpravljati, ali in kako bi lahko novinarji neko tematiko predstavili tudi drugače, v drugačnih žanrih in formatih, z drugačnim fokusom, poudarkom ali sogovornikom. To je sestavni del uredniškega in novinarskega dela: vsakokratna presoja o ključnih informacijah, njihovi umestitvi in razvrstitvi v oddaje in programe ter vsakokratno

tehtanje, kaj je bistvo in kako posamezne vsebine posredovati občinstvu, da si bo o kompleksnih tematikah lahko samo ustvarilo mnenje in lažje participiralo v javnih zadevah. Pri tem uredniki poleg izkušenj in profesionalnih znanj uporabljajo različna merila, od aktualnosti do raznovrstnosti in zanimivosti, ob upoštevanju poklicnih meril in programskih standardov. **Menim, da so v obravnavani zadevi novinarji in uredniki javnega medija svoje delo opravili dobro.**«

 ZADEVA: Zadeva Intervju/Perko (⇒ januarско poročilo, str. 38)

»Vsekakor menim, da ima dr. Perko pravico do izražanja svojega mnenja in da morda nekatere izmed omenjenih trditev držijo za osebe, s katerimi je sam imel stik, a menim, da je posploševanje na celotno žensko populacijo in posledično označevanje žensk, ki po tem ne hrepenijo kot ne-normalnih, žaljivo, saj tega ne argumentira s pomočjo stroke, temveč je podano le kot njegovo mnenje.« (M. R.)

Odgovorna urednica Informativnega programa Televizije Slovenija **Manica J. Ambrožič:**

»Po oddaji Intervju, v kateri je kolega Jože Možina gostil psihologa in psihoterapevta Andreja Perka, sem od gledalcev prejela kritike in pohvale. Voditelj in gost sta govorila o temah, o katerih sicer ob spoštovanju njihove občutljivosti, večplastnosti in zahtevnosti poročamo v različnih oddajah in jih tudi širše kontekstualiziramo ali analiziramo. V prvi polovici oddaje sta voditelj in gost denimo govorila o eni od najbolj perečih in tudi občutljivih tem slovenske družbe – o alkoholizmu in zdravljenju alkoholikov. Oddaja Intervju je oddaja z močnim avtorskim pečatom, vodijo jo trije izjemno izkušeni in že dolga leta prepoznavni ustvarjalci programa TV Slovenija. V oddaji naši gostje govorijo o svojem delu, predstavljajo svoja mnenja in poglede na teme, ki pomembno krojijo našo družbo. V Informativnem programu TVS redno in odločno opozarjamo na položaj žensk in na kratenje pravic ženskam v številnih družbah sodobnega sveta, na diskriminacijo homoseksualcev in napade nanje, obširno smo poročali o gibanju #metoo. Predstavljamo različna mnenja in stališča, in kot sem že večkrat zapisala ob podobnih odzivih, menim, da ni prepovedanih tem ali gostov.«

 MNENJE: (poudarki): Menim, da so pritožniki upravičeno opozorili na **neustrezno izbiro žanra za izrekanje mnenj in stališč, ki so skrajna, kontradiktorna in posegajo v temelje družbene ureditve, v kateri velja načelo enakosti spolov**, kjer so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in tudi enake možnosti, ne glede na spol.

Za nadzor ločnice med mnenji govorca na eni strani ter dejstvi in strokovnimi dognanji na drugi je odgovoren voditelj. Od voditeljev oddaj, v katerih se izrekajo polemična stališča, se pričakuje vzpostavitev kritične distance do izrečenega, ne glede na to, ali je to v soglasju ali nasprotju z njegovim osebnim stališčem in mnenjem.

Menim, da javnost urednikom in novinarjem ne more odrekati pravice do avtonomne izbire tem ali gostov, kakor tudi ni upravičeno pričakovati, da bodo idealizirali stvarnost ali jo prikazovali takšno, kakršna ni. Če v družbi obstajajo predsodki ali se razvneba kontroverzna

razprava, je o tem treba poročati in nasprotujoča si stališča predstaviti v programih javnega medija. Vendar pri tem velja načelo odgovornega in preudarnega podajanja vsebin ob spoštovanju programskih in etičnih meril.

 PRIPOROČILO: Vodstvu RTV Slovenija vnovič priporočam, da na vseh ravneh programskega odločanja spodbudi notranjo razpravo o upoštevanju Programskih standardov ter Poklicnih meril in načel novinarske etike tako v načrtovanju kot v izvedbi programov. Vsem uredništvom priporočam izobraževanje ter strokovno razpravo o etičnih dilemah, uredništvu Informativnega programa TV Slovenija pa vnovič in še posebej o žanrskih zakonitostih in zasnovi nedeljske pogovorne oddaje Intervju.

 ZADEVA: **Tarča/minister za kulturo** (⇒ januarsko poročilo, str. 43)

(Tarča o mobingu na delovnem mestu) »Kdor je temu vsaj malo sledil, temu so se zastavljala številna vprašanja o tem, kaj je res in kaj ni, predvsem pa, kako je mogoče, da mediji v isti koš mečejo obtožbe, natolcevanja, dejstva, samomor...Da bi Tarča katero od teh vprašanj razrešila, ni bilo možno pričakovati, tako da je bilo že ob napovedi jasno, da gre ponovno za popadljivo aferiško novinarstvo, ki bo iz vsega naredilo še večjo godljo, kar se je res zgodilo.« **(M. R.)**

Najprej naj povem, da ne zagovarjam ministra kot takega, niti ne zagovarjam avtoritarnosti in trpinčenja. Samomor nekega uslužbenca ni ustrezen povod; nestrokovno je, da se kar počez pripisuje krivdo bodisi njegovim bližnjim, sodelavcem ali nadrejenim. Oddaja je bila bolj podobna javnemu linču.« **(M. O. P.)**

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič** (iz odgovora):

»Kolegi opozarjajo, da smo tudi to oddajo pripravljali z upoštevanjem vseh profesionalnih meril in večkratnim preverjanjem resničnosti očitkov zoper predstavnika vlade, ministra za kulturo, ki je prisegel, da bo spoštoval ustavni red in deloval v korist države.

Vsekakor zavračamo očitke, da je bila oddaja senzacionalistična, hujskaška in pristranska.

V Tarčo, v kateri nismo uporabili besede samomor, smo povabili naslednje goste: zaposlenega na ministrstvu za kulturo, ki nam je opisal razmere, ministra za kulturo, ki je sam odgovarjal na vse očitke, zaposlenega v ministrovski prejšnji službi, ki je bil domnevno deležen pritiskov in je dan pred oddajo govoril tudi za časnik Delo. Povabili smo tudi predsednika Socialnih demokratov Dejana Židana, ki je na tiskovni konferenci podprl ministra, v studio pa je lahko prišel vodja poslanske skupine Socialnih demokratov Matjaž Han, ki je po nekaterih informacijah ministra pripeljal v stranko. Stranka je v preteklosti že vodila resor, zato smo v studio povabili nekdanjo ministrico in nekdanjo podpredsednico stranke Andrejo Rihter, ki nam je sama povedala, da je imela neprijeten dogodek z ministrom.

Predstavnikov drugih političnih strank v oddajo nismo vabili, saj nismo želeli politiziranja in zbiranja političnih točk.

Dejstvo je, da lahko o razmerah govorijo zaposleni na ministrstvu, o izboru ministra pa stranka, ki ga je predlagala in ocenila njegovo ravnanje. Ostali trije gosti so bili iz prakse in stroke: inšpektor za delo, odvetnica in sindikalist, ki so nam pojasnjevali širše poglede in izkušnje z mobingom.

Sporočilo oddaje je bilo tudi, da je o trpinčenju na delovnem mestu potrebno govoriti in nanj opozarjati.

Ob tem naj opozorim še na to, da je bila ekipa Tarče tik pred oddajo deležna različnih pritiskov, s katerimi so nekateri poskušali vplivati na naše ustvarjalce.«

 MNENJE (poudarki): Javni medij ima ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da kritično in z ostrino obravnava nepravilno, nezakonito, koruptivno ali nasploh neetično delovanje nosilcev oblasti ter sume takšnega ravnanja. A je pri tem dolžen izhajati iz preverjenih dejstev, v razpravi skrbeti za strpen dialog in varovati osebno dostojanstvo vseh sodelujočih ter ohranjati nepristranski, etičen odnos do vseh povabljenih.

Menim, da uredništvo ni poskrbelo za takšno zasnovano in potek oddaje, sestavo gostov, vsebinske iztočnice in vodenje pogovora, da bi lahko gledalci nedvoumno razumeli fokus oddaje ter ločnico med dejstvi, namigi, očitki in mnenji o raznovrstnih in med seboj nepovezanih zadevah, predvsem med očitanimi ministrovimi ravnanji v sedanosti in preteklosti, med aktualnim in preteklim dogajanjem na Ministrstvu za kulturo ter nekaterimi popolnoma nepovezanimi in specifičnimi dogodki domnevnega mobinga v drugih ustanovah.

 PRIPOROČILO: Uredništvu Informativnega programa TV Slovenija priporočam, da opravi notranjo razpravo o konkretni oddaji in o snovanju in izpeljavi polemičnih aktualnih oddaj na splošno, zlasti z vidika fokusa in poteka oddaje.

 ZADEVA: (Lj)ubil te bom – je bila oddaja celovita? (⇒ januarsko poročilo, str. 27)

»Pogovarjali ste se le o nasilju nad ženskami, s strani moških in bežno omenili nasilje moških nad moškimi, pri mladih, v obliki, ko moški odstopa od tradicionalne stereotipne moškosti, kar ste omenili kot razlog za nasilje s strani drugih moških. Govorili ste večinoma o fizičnem nasilju, manj o psihičnem, tudi tu so bili kot povzročitelji omenjeni samo moški. Se vam ni zdelo pomembno vsaj kakšno besedo nameniti še nasilju žensk nad moškimi?« (J. K.)

 MNENJE: »Oddaja se ni ukvarjala s fenomenom nasilja v družbi na splošno, ampak je tematizirala slovensko izkušnjo delovanja proti nasilju nad ženskami, in sicer ob mednarodnem dnevu boja proti nasilju nad ženskami, 25. novembrom, ki ga je leta 2000 razglasila Generalna skupščina Združenih narodov. V letu 2018 so na pobudo svetovne organizacije potekala okrepljena javna prizadevanja zoper nasilje nad ženskami; mednarodna kampanja Obarvajmo svet oranžno se je končala 10. decembra, ob svetovnem dnevu človekovih pravic. Kontekst in fokus oddaje sta bila zamejena s tem dogajanjem, kar je bilo

izrecno povedano tako v uvodu oddaje kakor tudi v napovedniku in pozneje v besedilni opremi spletne objave. Zato menim, da je pritožba glede zasnove in vsebine oddaje neupravičena. Glede sodelujočih v oddajah RTV Slovenija pojasnujem, da spol govorcev ni ključno merilo, ampak sta to strokovnost in vsebinska podkovanost, čemur v konkretni oddaji ni mogoče oporekati, saj so o pereči družbeni tematiki govorile predstavnice civilnodružbenih organizacij SOS telefon, Mirovni inštitut in Društvo za nenasilno komunikacijo. Pri tem velja pravilo, da v programih RTV Slovenija ljudje nastopajo v vseh možnih vlogah, ki odsevajo realnost. Menim, da je bilo v konkretni oddaji tem merilom zadoščeno.«

➤ ZADEVA: Zadeva Odmevi/Magna (⇒ februarско poročilo, str. 7)

»Voditeljica je v intervjuju grobo pritiskala na g. . Marinška , češ da s svojim pritožbami ogroža obratovanje Magne in s tem številna delovna mesta itd. Po mnenju uredništva Odmevov je kriva za sedanjo brezizhodnost položaja civilna iniciativa , ki je na nedopustnost gradnje opozarjala že od vsega začetka projekta. Sprašujem uredništvo za stališče glede varovanja pitne vode.« (L. S.)

Uredniška ekipa Odmevov:

»Vaš razmislek je lahko upravičen. Vprašanje je zgolj, kaj pretehta. Ali pretehta dokazovanje okoljevarstvenika gospoda Marinček, da imamo luknjičasto zakonodajo ali pretehtajo delovna mesta na Dravskem polju in širše okolica Maribora, ki si že od propada industrijskih velikanov ni opomogla. Uredništvo Odmevov se je očitno odločilo, da pretehtajo delovna mesta.

Sicer je pa naše vodilo pri vodenju oddaj naslednje; če je sogovornik z izrazitim stališčem zgolj eden – to je bil g. Marinček – se voditelj argumentacijsko postavi »na drugi stran« in izpostavlja argumente druge strani. Ne vidimo namreč potrebe, da bi še voditelj z gostom izpostavljal enake argumente ali preprosto povedano trobil v isti rog.«

✍️ MNENJE IN PRIPOROČILO (poudarki): »Menim, da so uredništva v pogovorih o družbeno relevantnih temah dolžna ohranjati nepristransko držo. **Zlasti pri kompleksnih in kontroverznih tematikah, o katerih se javno krešajo mnenja, ne morejo izbirati strani ali se postavljati na eno ali drugo stran oz. namesto javnosti tehtati, katera stran ima bolj prav. Vsebine morajo predstavljati tako, da lahko pretehta javnost.** Menim, da je dolžnost uredništev presojati le, kako tematiko prikazati v vsej širini, z vsemi pomembnimi dejstvi in okoliščinami, s kritično distanco do vseh strani in brez solidariziranja s katero koli stranjo ter tako, da si lahko gledalci (poslušalci, bralci) sami oblikujejo pogled na konkretno zadevo. V konkretnem primeru bi bilo treba upoštevati najmanj še dejstva, ki jih je navedel predstavnik okoljevarstvene organizacije (neskladnost z zakonodajo, zavajanje s številkami).

Voditelju ni treba prevzemati vloge tistega, ki se argumentacijsko postavi na eno stran.

Menim pa tudi, da nepristranskosti ni mogoče enačiti s popolno nevtralnostjo voditelja, prav tako ni mogoče odločnosti zamenjevati s pristranskostjo. Voditelj mora v imenu javnosti poskusiti razčistiti nejasne, nerazumljive ali pomanjkljive argumente sogovornikov. Pri tem

ima vso pravico biti odločen, prav tako sme izreči poklicno, novinarsko sodbo, ki temelji na relevantnih dejstvih. Ne sme pa izrekati svojega osebnega mnenja, ki je lahko posledica enostranskih pogledov na določena vprašanja.

Uredništvu priporočam poglobljeno strokovno razpravo o nepristranskosti, uravnoteženosti in verodostojnosti, kot so opisani v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike.«

➤ ZADEVA: **Politično s Tanjo Gobec: po premierju tudi opozicija?** (⇒ februarsko poročilo, str. 9)

Varuhinja je prejela novinarsko vprašanje in vprašanje opozicijske stranke, ali bi pogovoru s predsednikom vlade v oddaji Politično s Tanjo Gobec moral slediti tudi pogovor z opozicijo, kot to predvidevajo Poklicna merila in načela novinarske etike, če gre za daljši pogovor s premierom.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič:**

»Pravila, ki jih omenjate, jasno navajajo daljši pogovor s predsednikom vlade o aktualnih vprašanjih. Oddaja Politično, v kateri je Tanja Gobec gostila Marjana Šarca, ni daljša oddaja. Pogovor s predsednikom vlade je bil dolg 10 minut. Tudi v Odmevih smo dan kasneje analizirali presenetljive javnomnenjske izide in prihajajoče evropske volitve s predstavniki pozicije in opozicije; nekatere smo vabili v studio, komentarje drugih pa vključili v obliki izjav. Mnenja vladne koalicije in opozicije smo torej predstavili.«

✍️ MNENJE IN PRIPOROČILO: »Pritrjujem uredništvu, da bi pogovor, ki je trajal 10 minut, težko označili za »daljši pogovor«. Vendar pa menim, da je treba upoštevati tudi dejstvo, da je pogovor s predsednikom vlade potekal čez vso oddajo Politično s Tanjo Gobec (saj je bil njen edini gost), in tako ni predstavljal le dela neke druge, daljše oddaje (npr. Tarče, Odmevov, Studia City itd.). Prav tako oddaja Politično s Tanjo Gobec ni rubrika znotraj neke druge oddaje, na primer Dnevnika ali Odmevov, ampak gre (ne glede na dolžino) za samostojno oddajo, ki ima začetno in končno špico, in je kot posebna oddaja predlagana, sprejeta, potrjena in vpisana v PPN 2019.

Uredništvu zato **priporočam**, da vnovič premisli kontekst in zasnovo oddaje ter smiselnost uporabe določila iz točke 4. 2. v Poklicnih merilih. Menim, da za to oddajo velja enako, kot za katero koli drugo, da mora uredništvo pri njenem snovanju slediti načelom pluralnosti v spremljanju političnega življenja kakor tudi uravnoteženosti predstavitve najširšega obsega mnenj v nizu oddaj.«

➤ ZADEVA: **Odkrito o pritiskih v pravosodju** (⇒ majsko poročilo, str. 16)

»Milo rečeno sem zgrožena. Pričakujem, da je RTV Slo nevtralen medij in novinarsko profesionalen. Nič od tega za to oddajo ne drži. V studio ste povabili Noviča, ki je bil pravnomočno obsojen na 25 let zapora, oprostilna sodba pa še ni pravnomočna. Se vam on res zdi verodostojen komentator pritiskov v pravosodju??« (S. T.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»...Oddajo s pogovorom z gospodom Novičem in dejstvo, da sta v studio prišla le dva od vabljenih gostov, smo v teh dneh analizirali. Zavedamo se, da bi oddaja bila drugačna, če bi bilo gostov več. O zločinu nad gospodom Jamnikom in o sojenju gospodu Noviču smo redno poročali v naših dnevno-informativnih oddajah; ob tem se nikoli nismo in ne bomo zatekali k senzacionalizmu in izkrivljanju dejstev.«

 MNENJE: »O tem, da uredništvo ni imelo slabih ali senzacionalističnih namenov, nimam dvomov. Ostaja pa dejstvo, da oddaja Odkrito o pritiskih v pravosodju tematike ni predstavila celovito, da je bila enostranska oz. zaradi takšne zasedbe vsebinsko bistveno okrnjena. Strinjam se z mnenjem urednice Jadranke Rebernik, da bi bilo o tej temi treba narediti še več oddaj, tudi z drugih vidikov. V skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike bi bilo primerno, če bi se o tako kontroverzni iztočnici (krivosodje) po oddaji, ki je predstavila en možen pogled, pripravilo še oddajo z drugačnimi pogledi na tematiko. Odgovorna urednica Manica J. Ambrožič se je strinjala s stališčem, da bi bilo treba pripraviti še eno oddajo, ki bi predstavila drugačne poglede na tematiko. Za zdaj nimam informacij, kdaj bo takšna oddaja pripravljena. Pričakujem pa, da bo odgovorna urednica ravnala tako, kot je napovedala.«

 ZADEVA: **Dovolj celovito o glifosatu v Tedniku?** (⇒ junijsko poročilo, str. 7)

»Menim da je prispevek o glifosatu tendenciozen, v njem pa je tudi mnogo netočnih izjav.«
(B. B.)

 MNENJE: »Tematika je večplastna, razprava o škodljivosti glifosata pa, kot nam je znano, živahna ne le na ameriških sodiščih in v evropskih parlamentarnih dvoranah, ampak tudi v strokovnih krogih, kar je bilo razvidno in razumljivo tudi iz prispevka. Novinarka je v svojem besedilu navajala dejstva, ki jih je pridobila pri kvalificiranih virih: v prvi vrsti pri Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin ter NIJZ-ju in Onkološkem inštitutu. Zagotovo obstaja še kakšno drugačno (strokovno ali laično) mnenje, saj je tematika polemična, vendar menim, da je avtorica z vso dolžno skrbnostjo prikazala celoten diapazon pogledov na kontroverzno tematiko.«

 ZADEVA: **Intervju o osebnosti ali o nedokončanem procesu?** (⇒ majsko poročilo, str. 18)

»Ni mi jasno kako uredništvo lahko dovoli take vrste intervjuja o zadevi, o kateri še ni nič pravnomočno dokončno odločeno! Intervju z odvetnikom obdolženca, ki je dobro plačan in zadolžen, da na vse možne načine (tudi z dovoljenim zavajanjem, lažmi, pritiski, itd,) brani svojega klijenta, je čeprav s prepričljivim vtisom, izjemno enostranski, zavajajoč. (...) Upam da bo uredništvo znalo in zmoglo prikazati v enakovredni oddaji tudi intervju s tožilcem ali tožilko in vsaj eno sodnic, ki so sodili v primeru Novič, da si bomo gledalci in občinstvo lahko ustvarili celovitejšo sliko o primeru, ki razburja javnost že leta.« (J. P.)

Odgovor **Manice J. Ambrožič** (poudarek):

»Jože Hribernik je slovenski odvetnik s skoraj 50-letno kariero; za njegov življenjski opus ga bo letos jeseni nagradila Odvetniška zbornica Slovenije. Oddaja nikakor ni bila namenjena le osvetljevanju sojenja gospodu Noviču, a v vseh oddajah Intervju se voditelj vsaj z enim vprašanjem dotakne tudi aktualnih tem. Koncepta oddaje Intervju torej nismo spremenili - osvetlitev življenja in dela zanimivega sogovornika, a vsi sogovorniki brez izjeme govorijo tudi o aktualnih temah svojega poklicnega življenja.

Namen oddaje ni bil blatenje sodstva, zadeva Novič in zločin nad gospodom Jamnikom pa vsekakor tudi v naprej zahtevata odgovorno in tenkočutno novinarsko obravnavo.«

MNENJE IN PRIPOROČILO:

»Dodajam, da se voditelj in gost v oddaji Intervju nista le dotaknila aktualne in še nedokončane pravne zadeve, ampak sta ji posvetila velik del oddaje – z navajanjem podatkov, imen, razlag in vtisov o procesu in njegovem nadaljevanju oz. epilogu. Menim, da je s tem prišlo do navzkrižja v zasnovi oddaje, o čemer sem že pisala v nekaterih drugih primerih v preteklosti. Prav tako menim, da **gledalci upravičeno pričakujejo, da bo uredništvo program snovalo tako, da bodo o zadevi, ki je bila v konkretnem pogovoru podrobno in obširno obravnavana z zagovorniške plati, čim bolj podrobno in obširno seznanjeni tudi z druge oz. drugih strani.** Namen takšne obravnave ne sme biti matematično uravnavanje oz. uravnoteževanje, ampak predstavitev kompleksne, kontroverzne in več let trajajoče zadeve na način, da si boste lahko mnenje o njej oblikovali sami. Uredništvu priporočam, da zadevo Novič dejansko obravnava tako, kot je v odgovoru napovedala urednica, torej tenkočutno in odgovorno. To pa pomeni natančno, vsestransko in celovito.«

ZADEVA: Maša za domovino: zakaj le novica? (⇒ junijsko poročilo, str. 9)

»Pri Dnevniku je bila čisto kratka, par sekundna novička o tem, da je bila sveta maša v stolnici. Niti z besedo pa slovenska nacionalna televizija, katere zakonska dolžnost je primerno poročati o za narod pomembnih vsebinah in posebno pozornost namenjati tudi delovanju verskih skupnosti v Sloveniji, ni omenila pomembne pridige škofa dr. Štumpfa.« (S. V.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»O maši za domovino smo poročali z vestjo v naši oddaji TV Dnevnik, maša se je začela ob 18h. O vsebini pridige do začetka naše oddaje STA še ni poročala, prav tako je naš snemalec moral zelo pohiteti, da je pravočasno prinesel slikovno gradivo v uredništvo. Lani smo dobili očitke, češ da smo o maši poročali »le« v Odmevih. Letos smo se odločili, da mora biti vsaj vest o dogodku v TV Dnevniku, in tako je tudi bilo.«

MNENJE:

»Novica je vsebovala osnovne »tehnične« informacije o tem, kaj se je zgodilo: kdo je maševal, kdaj, kje in zakaj ter kdo je bil med udeleženci. Ni pa bilo nobene informacije o vsebini dogodka, torej izbranega poudarka ali povzetka nagovora. Zato menim, da je bila novica vsebinsko okrnjena. Menim, da je ob časovni stiski (ki jo je v konkretnem primeru

omenila urednica) smiselno uredniško tehtanje, ali celovito informacijo uvrstiti v poznejšo oddajo ali pa novico v poznejšem terminu dopolniti z elementarno vsebino.«

 Odgovorna urednica je napovedala razpravo na uredniškem sestanku.

 ZADEVA: **Intervju s sodnikom v nedokončani zadevi** (⇒ oktobrsko poročilo, str. 9)

»Tudi sam bi rad vedel končno kdo je morilec, ampak vi z vašimi dejanji ste se že vnaprej čvrsto odločili o zadevi, o kateri se še sodstvo ni izreklo! In to na način, ki je navijaško podel.« (J. P.)

»Sodnik trdi, da je bil pod pritiski. Etična komisija ugotovi, da je kršil kodeks, zoper njega je predlagan disciplinski postopek. Ali javni medij osvetli obe strani? Ne, predvidljivo enostransko, kot že prej v zadevi Novič.« (povzetek, F.F. po telefonu).

Iz odgovora urednice **Manice J. Ambrožič**:

»O zadevi Novič smo poročali v različnih oddajah, osvetljevali so jo različni sogovorniki. Med sogovorniki oddaje Intervju je bilo letos že nekaj sodnikov, gospod Možina se je za pogovor s gospodom Radonjičem odločil, ker je ta javno opozoril na domnevne pritiske na svoje delo.

To ni bila oddaja o zadevi Novič, pač pa o delu sodnika Radonjiča, ki je ima za sabo več kot 20 let sodniške kariere, v kateri je razsojal o številnih odmevnih zadevah. V oddajo Intervju smo torej povabili sodnika, ki je opozoril na pritiske na svoje delo.«

  MNENJE in PRIPOROČILO (poudarki): »Menim, da je bila vnovična obravnava zadeve Novič z zgolj ene strani uredniška napaka. Argument odgovorne urednice Manice J. Ambrožič je, da Intervju s sodnikom Radonjičem »ni bila oddaja o zadevi Novič, pač pa o delu sodnika Radonjiča.« Menim, da je oddaja potrdila, da v konkretnem primeru tematik ni mogoče mehanično razločevati, saj so sodnikovi očitki o pritiskih neločljivo povezani prav z zadevo Novič. Zato se je neizogibno ponovil primer intervjuja z odvetnikom Jožetom Hribernikom, ki prav tako ni bil le pogovor o njegovi karieri, ampak predstavitev enega pogleda na konkretno zadevo Novič.

Menim, da je bila uredniška napaka tudi izbira žanra intervju, ki zaradi imanentne enostranskosti ni primeren za obravnavo kontroverznih tem, saj ne more razjasniti večplastne in kompleksne tematike. O tem sem pisala že večkrat, uredništvu sem prav v kontekstu nedeljske oddaje Intervju priporočala notranje razprave in upoštevanje pravil žanra.

Menim, da je pri pripravi oddaj, ki se dotikajo najhujših kaznivih dejanj in s tem tudi pravic žrtev, treba vnaprej predvideti možnost nepietetnega govora ter načrtovati ustrezno ravnanje v takšnem primeru. Obžalujem, ker je bilo gostu omogočeno, da v oddaji javne televizije izreče kategorično trditev o vdovi oz. vdovinem ravnanju. Menim, da je šlo za neprimeren poseg v pravice osebe, ki ni imela možnosti, da bi pred televizijskim avditorijem zaščitila sebe in svoje dostojanstvo.

Ko sodnik javno spregovori o pritiskih nase, na svoje delo in napade na neodvisnost sodstva, je treba biti vse plati zvona, javni medij mora s skrbnostjo in v imenu javnosti takšno tematiko obravnavati posebej vztrajno, natančno, poglobljeno, analitično, raziskovalno. Enostranskega prikaza z enim akterjem po mojem mnenju ni mogoče šteti za takšno obravnavo.

Odgovornim za programsko vsebino **priporočam** natančno branje in dosledno spoštovanje Poklicnih meril in načel novinarske etike ter Programskih standardov z namenom, da se napake v tehtanju, presoji, odločanju ali izvedbi ne bi ponovile.«

➤ ZADEVA: **Kaj je uravnoteženo poročanje o cepljenju v programih javnega medija?** (⇒ decembrsko poročilo, str. 32)

»Naša stališča nikoli niso objektivno predstavljena. Starši s cepivi poškodovanih otrok smo z vsemi svojimi stiskami in težavami sami leta in leta, vsak dan posebej, sami. Za državo ne obstajamo, smo praktično izbrisani, tako kot ne obstajajo neželene posledice po cepljenju.« (Združenje za naravni razvoj otrok)

✎ MNENJE: »V javnem mediju je pri predstavljanju znanstvenih in strokovnih vsebin treba dajati prednost znanstvenim in strokovnim dognanjem in dokazom pred laičnimi mnenji in laičnimi interpretacijami teh dognanj. **Pri obravnavi tematik, povezanih z javnim zdravjem, je treba v prvi vrsti slediti javnozdravstvenim smernicam v državi ter argumentom stroke. Vendar pa ne more veljati zapoved enoglasja oz. absolutna prepoved podajanja disonantnih pogledov, razlag in mnenj.** Menim, da lahko predstavitev nasprotujočih, odstopajočih in osamljenih znanstvenih oz. strokovnih argumentov večinoma koristi javni razpravi, poznavanju dejstev in razumevanju tematik. Menim, da pri javnozdravstvenih tematikah, četudi so kontroverzne, ni mogoče uporabiti načela uravnoteženosti, zlasti ne v aritmetičnem smislu uravnoteževanja ali iskanja (lažne) simetrije med strokovnimi in laičnimi razlagami. Menim pa tudi, da je za celovit prikaz teh tematik treba poiskati ustrezen način vključitve ločenih pogledov, upoštevaje vsakokratni fokus, kontekst in žanr obravnave.«

➤ ZADEVA: **Poročanje o afriški prašičji kugi** (novembrsko poročilo, str. 32)

»(v oddaji Ljudje in zemlja) ... objavljenih podatkov (izjav) ne preverjajo, izbor prispevkov je preveč enostranski, stanovsko, celo politično, ozek (kot da bi bila interno glasilo KGZS), sem in tja celo populističen, zato predstavlja nevarnost nepopolnega obveščanja in zavajanja gledalcev. (M. V.)

Urednica oddaje **Irma Ferlinc Guzelj** je pojasnila fokus in kontekst prispevka o afriški prašičji kugi (AFK), ki je bil povod za pritožbo:

»V prispevku smo opozorili na najpomembnejše ukrepe s katerimi lahko preprečimo vnos bolezni v Slovenijo. Našteli smo najpomembnejše klinične znake bolezni, ukrepe za preprečevanje bolezni ter opozorili na ravnanje v primeru, če bi se klinični znaki pojavili pri prašičih v rejah ali v primeru smrtnosti divjih prašičev. Namen veterinarjeve izjave je bil predvsem opozoriti na razsežnosti katastrofe v primeru izbruha bolezni. Ali gre za distribucijo

semena za polovico prašičereje, več kot polovico ali manj, bodo razčistili veterinarji in kmetijski strokovnjaki sami.«

 MNENJE: »V fokusu prispevka namreč nista bila analiza in prikaz slovenske prašičereje ali pridelave slovenske hrane nasploh, kakor tudi ne razmerje med vzrejo na družinskih kmetijah in farmah, ampak bolezen, ki se teritorialno nevarno približuje Sloveniji. Znotraj tega konteksta je bila izjava veterinarja umeščena kot ilustracija potencialne nevarnosti. **V žanru poročila, ki poenostavljeno predstavi obravnavano tematiko in katerega namen je podati ključna dejstva za razumevanje te tematike, ni običaj, da bi sleherno izjavo sogovornikov, še zlasti strokovnjakov, dodatno preverjali ali podvrgli kritični presoji. Kot novinarjevo dolžno skrbno ravnanje šteje, da je poiskal kvalificiranega in strokovno podkovanega govorca, ki lahko pojasni srž problema. Iskanje dodatnih virov, preverjanje izjave ali njeno soočenje z drugačno izjavo (trditvijo, podatkom ali dejstvom) je nujno, če je v fokusu obravnave kontroverzna tema z veliko možnimi različnimi razlagami in pogledi, o kateri se krešejo mnenja javnosti in/ali stroke. Menim, da glede bolezni AFK, njene pojavnosti, razširjenosti, nevarnosti in možne preventive, kakor tudi glede stanja prašičereje na Slovenskem ne bi mogli govoriti o takšnem razponu različnih mnenj.«**

 ZADEVA: **O Plečnikovem stadionu tudi z vidika stanovalcev!** (⇒ novembrsko poročilo, str. 32)

»V članku je kot podnaslov avtor zapisal: "Projekt uspešno blokirajo "vrtičkarji", ob zaključku članka pod fotografijo pa je ponovno uporabil izraz "vrtičkarji" in sicer je napisal, da "Peččnikov projekt obnove blokirajo "vrtičkarji" iz Fondovih blokov". Obe trditvi sta žaljivi, hkrati pa tudi napačni in zavajajoči. V članku je problematična tudi navedba izjave g. Jankovića v zvezi z odškodninskim tveganjem v primeru nepodaljšanja družbene pogodbe. Ta izjava je po našem trdnem prepričanju povsem neresnična, saj je resnica ravno nasprotna.« (Civilna pobuda prebivalcev Fondovih blokov v Ljubljani)

  MNENJE IN PRIPOROČILO (povzetek): »Menim, da je vaša pritožba upravičena v delu, ki se nanaša na pejorativno oznako in pripisovanje odgovornosti za zastoj projekta. Menim, da je uporaba besede »vrtičkarji« neprimerna in je ni mogoče razumeti kot nevtralno oznako za lastnike oz. uporabnike vrtičkov, saj tega pomena beseda sploh nima. Menim, da so jo bralci članka lahko razumeli kot posmehljivo oznako za eno od strani v postopku, na kar kažeta tudi posnemanje in uporaba iste besede v objavljenih komentarjih pod člankom. Menim tudi, da mednaslov »Projekt uspešno blokirajo 'vrtičkarji'« netočno poenostavlja tematiko in bralcu neupravičeno sugerira, da izključno odgovornost za zastoj projekta nosi le ena, izrecno imenovana stran. Iz vsebine pod takšnim mednaslovom je sicer nedvoumno jasno, da je za blokado zadeve bistveno več razlogov: vprašanje lastništva vrtičkov je po županovem mnenju le »ena izmed težav, ki pestijo projekt«, iz objavljenih izjav svetnikov pa je razvidno, da so argumenti proti BŠP-ju raznovrstni.

Ob tem poudarjam, da je **poenostavljanje pomembno orodje novinarjev, saj v zapletenih in dolgotrajnih zadevah ni mogoče vselej predstavljati tematike v vsej širini in raznolikosti ter v vseh odtenkih. Po drugi strani pa se je ravno v zadevah, ki so polemične, kontroverzne, ki delijo javnost in stroko, ki imajo več različnih akterjev in udeležencev, treba posebej izogibati posploševanjem in površnostim, ki lahko vzpostavijo ali utrjujejo stereotipe ter spodkopljejo načela natančnosti, verodostojnosti in uravnoteženosti.** Poudarjam še, da imajo uredništva vso pravico, da avtonomno ter na podlagi poklicnih kvalifikacij, izkušenj in vsakokratne presoje odločajo, kako bodo spremljala posamezne etape v dolgotrajnih postopkih. Tudi v primerih, ko lahko pogojno govorimo o več vpletenih straneh – npr. državi, investitorju in civilni družbi –, za celovitost prikaza ni nujno vključiti vseh (so)akterjev, ampak je to odvisno od fokusa, konteksta in žanra obravnave. Ne glede na to pa je treba poskrbeti, da so v daljšem časovnem obdobju predstavljeni različni pogledi, razlage in interesi, pri čemer morajo uredništva ohranjati nepristransko držo.

Uredništvu novih medijev (MMC) priporočam poglobljeno razpravo o načelu natančnosti, zlasti pri opremljanju spletnih člankov, vsem uredništvom RTV Slovenija pa vnovičen razmislek o celoviti obravnavi kompleksnih in kontroverznih vsebin, kot jo opredeljujeta načeli uravnoteženosti in verodostojnosti v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike.«

➤ ZADEVA: **(Ne)celovito o tretji razvojni osi?** (⇒ decembrsko poročilo, str. 5)

»Mladinska iniciativa za 3. razvojno os v tem članku ni mogla pojasniti svojih stališč, nasproti Civilni iniciativi Braslovče, kar je v nasprotju z objektivnim in uravnoteženim poročanjem, ki bi ga javna RTV morala zasledovati.« (Mladinski svet Ravne na Koroškem)

Urednik Tarče **Boštjan Kogovšek:**

»Tema oddaje Tarča dne 28. 11. 2019 so bili delovanje Darsa, konflikt interesov in javna naročila. Od projektiranja do izgradnje bi moralo biti poskrbljeno, da ne bo neznan kam izginilo na milijone evrov. Načrtovana povezava s Koroško je bila v oddaji navedena samo kot primer, kjer se že pred začetkom gradnje pojavljajo dvomi glede transparentnosti porabe denarja in izbire izvajalcev. Stališča Mladinske iniciative za 3. razvojno os o prepotrebni povezavi na Koroško smo sicer že predstavili v oddaji Tarča 17. oktobra 2018.«

✎ MNENJE: »Pri prispevku, ki ga omenjate in ki se je nanašal na gradnjo cestne povezave s Koroško, sem tudi sama opazila, da je bila tematika predstavljena skozi dva nasprotujoča si pogleda, pri čemer je argumente zoper sprejeto različico podajalo več govorcev, med njimi civilnodružbena pobuda, argumente zanjo pa le projektant, pri čemer je bil drugačen civilnodružbeni pogled (vaše initiative) samo omenjen. Menim, da bi bilo za razumevanje celote smiselno navesti vsaj ključne argumente vaše pobude. Pri tem pa je pomembno poudariti, da novinarji niso dolžni za vsako ceno iskati simetrije in uravnoteženosti interesov ter da se celovitost predstavitve neke tematike ne more ugotavljati ali meriti s številom govorcev ali dolžino njihovih izjav.

Razumljivo je, da vsak od vpletenih oz. zainteresiranih verjame, da ima boljše argumente od nasprotne stran, da imajo ti argumenti večjo težjo in da jih je treba čim večkrat predstaviti širši javnosti. Menim pa, da ni upravičeno pričakovati, da bi v slehernem prispevku o kompleksnih tematikah, kakršna je gradnja ceste, predstavljali vse odtenke vseh stališč vseh zainteresiranih v zadevi. Kot rečeno: pri selekciji informacij je pomemben predvsem zorni kot, ta pa je bil v konkretni oddaji, kot je pojasnil urednik, usmerjen v gospodarno ravnanje Darsa.

V različnih informativnih oddajah so se v fokusu znašli tudi drugi vidiki te tematike, zato menim, da je občinstvo v daljšem časovnem obdobju dobilo širok vpogled v celoto ter veliko strokovnih, laičnih in političnih razlag tega projekta. Upravičeno pričakujemo, da bo tako tudi v prihodnje.«

 ZADEVA: **Koga vabite pred mikrofoni in zakaj?** (⇒ septembrsko poročilo, str. 23)

»Menim, da gre za problematičen prispevek, ki enostransko predstavlja zgolj interes zasebnih zavarovalnic. Sogovornik je v prispevku predstavljen kot nepristranski strokovnjak, čeprav so bile v medijih večkratno razkrite njegove povezave z omenjenimi zavarovalnicami, zaradi česar je pri podajanju mnenj o tej tematiki (tako kot še kopica drugih oseb) v koliziji interesov.« (M. K.)

Odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek:**

»Novinarka je posnela pogovor s profesorjem, ker je ta poleg njegove asistentke edini strokovnjak za zdravstveno ekonomiko in je več ocenjevanja učinkov sprememb politik na javno blagajno in druge žepe. V internetni povezavi na posnetek na spletni strani Prvega programa resda ni omenjene študije, pri kateri je sogovornik sodeloval, je pa novinarka to dejstvo izpostavila v napovedi k prispevku, kar so na programu prebrali in je bila tako poslušalkam in poslušalcem podana tudi ta informacija.

Novinarka pravi, da ga je poiskala zaradi njegovih kompetenc in bi ga posnela tudi, če bi v celoti zagovarjal predlog ukinjanja dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. V javnem mediju nismo primorani na silo uravnoteževati vsebin na način ZA-PROTI, ker bi v takšni prisiljeni formi lahko izgubili bistvo in bogastvo argumentov. Se pa zavedamo različnih pogledov na to temo, tudi zato je novinarka isti dan v informativni oddaji Dogodki in odmevi poleg ekonomistovih izjav objavila tudi pogled, naklonjen eni zavarovalnici, to je ZZS-ju in višji prispevni stopnji v obveznem zavarovanju, torej vrnitvi k stanju pred uvedbo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja.«

  MNENJE in PRIPOROČILO: »Pomembno je, da se v informativnih programih v posamezni oddaji ali v nizu oddaj zagotovijo raznovrstni pogledi, ki občinstvu pomagajo pri dešifriranju kompleksnih zadev in v drugem koraku tudi k ustvarjanju lastnega mnenja o temah, ki delijo javnost. Menim, da Radio Slovenija sledi temu načelu. Tudi mene pa je zmotilo, ker iz spletne objave – neodvisno od tega, ali sem prispevek poiskala prek strani Prvega programa ali prek iskalnika RTV 4D – ni bilo mogoče razbrati, zakaj je uredništvo pred

mikrofon povabilo prav konkretnega ekonomista. O študiji, v kateri je sodeloval in ga je po presoji uredništva posebej kvalificirala za sogovornika, ni zapisane niti besede.

Menim, da so poslušalci, ki oddajo najdejo na spletu, prikrajšani za ustrezen kontekst. Ob tem spletni posnetek v besedilnem opisu ne vsebuje niti elementarne informacije o avtorju, kar je po mojem mnenju še posebej velika pomanjkljivost. Zato sem uredništvu priporočila, da poskrbi za ustrezno vsebinsko opremo spletnih objav.«

 Odgovorni urednik **Danijel Poslek** je napovedal, da bodo tudi na spletu skušali informacije objaviti celostno oz. enako, kot jih lahko slišimo v etru.

5.3. POGOVORNE ODDAJE (VODENJE, IZBOR GOSTOV)

Občinstvo večkrat kritizira izbor gostov in izraža mnenja, kdo ne bi smel nastopati v javnem mediju ter kako bi bilo treba voditi pogovore. Uredniki so pojasnjevali zasnovo in potek posameznih oddaj, varuhinja pa je glede nekaterih zadev dala tudi mnenja in priporočila.

»Imate gosta iz določenega področja, potem pa voditelj ve več kot gost in mu nenehno sega v besedo. Prav je, da se voditelj pripravi na gosta, vendar naj ne bo "bolj pameten od njega".« (B. A. – o vodenju oddaje Dobro jutro)

Rok Smolej, odgovorni urednik Programa plus TV SLO:

»Voditelj je dolžan moderirati pogovor z gostom, na voljo je omejena količina časa, voditelj skrbi tudi za tempo in dramaturgijo pogovora. Intervencije voditeljev zagotovo niso namenjene temu, da bi bili »bolj pametni od gosta«. Monologi in daljša predavanja pa tako ali tako niso forma, ki bi bila primerna za televizijski medij, posebej ne za oddajo, kot je Dobro jutro.«

»Voditeljica med odgovorom vprašanega izvaja svoj referat. Pa ne gre samo v tem primeru, včasih trije ali štirje istočasno razlagajo svoja mnenja, prepričanja.« (F. R. – o vodenju oddaje Studio ob 17h)

Odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija **Danijel Poslek**:

»Voditeljica oddaje je razpravo vodila brez kakršnihkoli referatov, ampak zgolj z moderatorsko oziroma voditeljsko vlogo. Seveda pa je Studio ob 17h vsebinsko izjemno zahtevna oddaja, ki jo vodijo novinarji, ki podrobno poznajo področje, o katerem govori oddaja. Zato se ne moremo povsem izogniti kakšnemu (zares kratkemu) komentatorskemu vložku, po našem prepričanju tudi na ta način oddajo obogatimo.«

»Moral sem se zelo namučiti, da sem s selekcioniranim poslušanjem odrival voditeljeve živčne in brzostrelne posege in se čim bolj osredotočal na tisto, kar je gost sploh lahko povedal. Na koncu mi je o črnih luknjah ostala raztrgana informacija.« (S. P. – o vodenju oddaje Studio City).

Varuhinja je zapisala:

»Za to oddajo je značilno, da so pogovori zelo kratki in hitri, da tempo narekuje voditelj. Ko gostje privolijo v sodelovanje v oddaji, so s tem načinom seznanjeni. Enako velja za gledalce. Pričakovanja občinstva se običajno ujemajo z žanrom in formatom oddaje, ki dopušča razlike v spraševalskih tehnikah. Neupravičeno bi bilo pričakovati, da se bodo voditelji z gosti o isti temi na enak način pogovarjali v npr. izobraževalni in informativni oddaji ali pa npr. v portretnem, strokovnem ali informativnem intervjuju. To razlikovanje je predvideno tudi s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike. Zagotovo pa si noben avtor, novinar, urednik, programski ustvarjalec itd. ne želi, da bi bil nerazumljen oz. da bi gledalce, poslušalce, bralce odvrnil od gledanja, poslušanja, branja vsebin. Vaša pripomba kaže, da se je v oddaji, ki ste jo izpostavili, morda zgodilo prav to.«

»Ob koncu oddaje namesto zadovoljstva, ki bi mi bi jo dala oddaja, čutim jezo, ker eni od gostij dovolite kvasiti neumnost .« (J. V. – o vodenju oddaje Zadnja beseda)

Odgovorni urednik **Rok Smolej**:

»V oddajo Zadnja beseda smo namenoma in premišljeno vključili komentatorke z različnimi življenjskimi nazori, le tako lahko dosežemo dinamiko debate, menja komentatork morajo biti različna. Različna mnenja omogočajo izmenjavo argumentov in protiargumentov in s tem živahno razpravo. Namen oddaje je, da različna mnenja sprejmemo, se o njih pogovarjamo, se poskušamo poslušati in slišati, kdaj kakšno mnenje tudi omehčati ali ga na podlagi izmenjave argumentov celo spremeniti.«

»Zanima me zakaj voditeljici dovolite, da venomer vpada v besedo sogovorniku? Postavi mu vprašanje in predno odgovori ga prekine. To počne velikokrat, vsako oddajo. To je milo rečeno zelo nespoštljivo do njenega gosta in do poslušalcev.« (A. Ž. – o vodenju oddaje Sopotnik)

Odgovor odgovornega urednika Vala 202 **Nejca Jemca**:

»Zaradi popoldanske programske sheme, časovne omejitve in vsebinskih razlogov voditeljica občasno mora poseči v besedo sogovorniku. Na ta način lahko v omejenem času tudi poslušalci izvedo največ. Voditeljica to stori, ko presodi, da odgovor potrebuje dodatno pojasnilo, ko del intervjuja traja predolgo, ko se bližajo novice ipd.«

»Če bi bila voditeljica profesionalna, ne bi napadla gledalke, ki je poklicala. Mislim, da v oddaji, ki teče v živo pričakujete tudi takšne klice, voditelj pa mora biti usposobljen telefonski klic mirno zaključiti. Najlažje je telefon prekiniti.« (B. A. – o oddaji Dobro jutro)

Urednica oddaje **Daša Lamut Prosen**:

»Voditeljica in gostje so se na klic gledalke odzvali z razumevanjem, kljub temu da je gledalka v televizijski eter izrekala žaljive besede, gostom očitala, da "čvekajo", da "naj jih bo sram",

žaljiva je bila tudi do osebe, ki za omizjem ni bila prisotna in se tudi ni mogla zagovarjati. To pač ni nivo komuniciranja, ki bi bil primeren in sprejemljiv za televizijski eter. Četudi gre za kritiko, mora biti ta izrečena na primeren in spoštljiv način.«

 ZADEVA: Tarča/neprimeren govor (⇒ marčevsko poročilo, str. 5)

»Kaj res ni bilo predvidljivo, da bo Jelinčič napeljeval k nasilju? In ko je, je bil le povabljen h kulturnemu izražanju?? Ali se res ne da takega »gosta« takoj pospremiti iz oddaje??«
(U. M.)

»Od voditeljice oddaje bi namesto medlega poseganja in opozarjanja pričakoval kaj več, ampak očitno grede kontroverzne teme dobro v prodajo. Česa takega si javna RTV res ne bi smela privoščiti.« (J. J.)

Urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Menim, da je predsednik SNS-a Zmagor Jelinčič sodelovanje v oddaji zlorabil za žaljiv in nedostojen nastop. Pomembno je, da javna televizija zagovarja pluralnost mnenj, a to ne pomeni, da v naših oddajah dajemo prostor sovražnemu govoru, žalitvam in nedostojnostim. Dileme, koga povabiti v naše oddaje in čigavim mnenjem se lahko odrečemo - ob spoštovanju naših Meril, seveda - je del naših vsakodnevnih razprav. V tokratni oddaji je bilo ob široki tematski zasnovi veliko število sodelujočih sogovornikov. Po dogovoru z ustvarjalci Tarče bomo odslej število sodelujočih ob normalnem časovnem okviru oddaje omejili na največ šest. Ob večjem številu sodelujočih bomo oddajo podaljšali.«

 MNENJE (poudarki): »Uredništva so pri pripravi oddaj, njihovi zasnovi in sestavi debatnih zasedb dolžna slediti načelom informativne vrednosti ter družbene in politične pluralnosti, kar pomeni, da morajo občinstvu zagotoviti najširši razpon pogledov in stališč na neko temo. Pri tem pa imajo vso pravico izbirati in se odločati tako o tem, kdo bo govoril, kot o tem, kako bo govorec povabljen k besedi. **Dolžnost uredništev je, da v studijske razprave ne vabijo sogovornikov, ki ne želijo sodelovati v strpni in spoštljivi razpravi, ki so že zlorabili eter javnega medija ter kršili družbene norme in kulturo javnega dialoga.**

Voditelji pogovornih oddaj imajo posebno odgovornost, da razpravo usmerjajo v načrtanih vsebinskih okvirih, da iščejo odgovore na vprašanja in dileme, ki so izhodišče oddaje, ter sodelujoče opozarjajo, če prestopijo meje spoštljivega in sprejemljivega. Ni pa mogoče na voditelja prevaliti vsega bremena odgovornosti, če sogovornik ne želi upoštevati izhodišč ali voditeljevih opozoril ter »uide iz vajeti«.

Menim, da uredništvo Informativnega programa ni opravilo temeljitega razmisleka o poteku in zasnovi, kakor tudi o številu sodelujočih in sestavi debatnega omizja. Menim, da se je odgovorna urednica po oddaji ustrezno odzvala in napovedala takšno ravnanje in načrtovanje programskih vsebin, ki bo omejilo možnost ponovitve.«

 ZADEVA: Ali lahko bioenergetik podaja zdravstvene nasvete? (⇒ marčevsko poročilo, str. 18)

»Sramota je, da na javni televiziji izvajate tako promocijo šarlatanstva, ki nima zveze s prav nobeno vejo medicine, niti z alternativno ne. Voditelja oddaje prav nesramno navijaško komentirata navedbe kvazizdravilca, ki predstavlja "bioenergijo" kot univerzalno zdravilo. "Zdravljenje" tudi na daljavo!!! Pa saj ni res! Poleg tega "bioenergija" ni zdravljenje in ne bi smela biti kot taka reklamirana na javni televiziji.« (M. C. o oddaji Dobro jutro, ki je potekala iz mariborskega studia)

Odgovorni urednik TV Maribor **Tomaž Karat:**

»Vsebina vezana na gostovanje bioenergetika ni plačljiva, tovrstni gostje so bili tako v mariborskem kot ljubljanskem studiu in po izkušnjah iz Maribora nikoli doslej ni bilo pripomb, težav ali kakršnih koli negativnih odzivov gledalk in gledalcev! Se pa strinjam, da je bila uporaba besede »zdraviti« spodrseljaj novinarja, ki se ob vodenju oddaje v živo lahko zgodi vsakomur! Hkrati pa je seveda vsak gledalec prepuščen lastni odločitvi o tem, kaj bo in česa ne bo upošteval, sploh, ker je pogovor bil opremljen z opozorilnim napisom.«

Odgovorni urednik Programa plus **Rok Smolej:**

»Ko v okviru oddaje Dobro jutro /iz ljubljanskega studia/ svetujemo o zdravstvenih težavah, je naše temeljno vodilo, da v goste vabimo zdravnike uradne medicine. Še več: stremimo k temu, da čim več gostov prihaja iz sistema javnega zdravstva (odlično na primer sodelujemo z UKC Ljubljana). V primeru, da v okviru javnih ustanov ne uspemo pridobiti sogovornika, občasno povabimo tudi zdravnike iz zasebnih ordinacij.

Alternativnih/naravnih/holističnih pristopov pri ohranjanju zdravja (ne pri zdravljenju) se lotevamo v zelo redkih primerih in zelo občasno, čeprav nas gledalci večkrat spodbujajo in predlagajo tovrstne tematike. Tak primer so na primer zdravilski sistemi, ki so široko uveljavljeni v tujini, npr. kitajska tradicionalna medicina ali ayurveda. Morda se jim posvetimo enkrat v sezoni, pa še takrat stremimo k temu, da je praktik takšnega zdravilskega sistema tudi zdravnik. Podobno velja za homeopatijo, če odpiramo to temo, poskrbimo, da gostimo zdravnika homeopata. Obstaja še ena izjema, in sicer zeliščarstvo, pri čemer gre pri tem tudi za prenos tradicionalnih znanj o zdravilnih rastlinah in tudi za neke vrste ljudsko izročilo. Ko v studiu gostimo zeliščarja, gledalce grafično (z napisi) in tudi govorno (voditelj) opozorimo, da zeliščarski nasveti niso nadomestilo za zdravniški posvet in da je posvet z zdravnikom obvezen.

Sicer pa odkar sem odgovorni urednik Programa plus, bioenergetik v ljubljanskem delu oddaje Dobro jutro ni sodeloval in tudi ne bo, gre namreč za zelo neoprijemljivo področje, tudi zakonsko izredno slabo regulirano, zato vidim gostovanje bioenergetika zgolj v kontekstu plemične razprave, v kateri sodeluje tudi uradna medicina in morda zakonodajalec.«

MNENJE IN PRIPOROČILO (poudarki): »Menim, da je z vidika odgovornosti do občinstva in javnega zdravja pravilna usmeritev takšna, da se ob zdravstvenih tematikah k

besedi povabi zdravnike uradne medicine, ki svetujejo na podlagi znanstvenih dognanj in v skladu s pravili medicinske stroke.

Uredništvom priporočam odgovoren, konservativen in premišljeno predstavljanje neznanstvenih metod in pristopov k ohranjanju zdravja. **Priporočam, da nasvete o zdravju dajejo predvsem zdravniki in zdravstveni delavci ter da v primerih, ko se uredništva izjemoma odločijo, da k besedi povabijo zdravilce ali posameznike, katerih metode ne temeljijo na znanstvenih dognanjih, posebej poskrbijo, da občinstvo razume, da ne gre za zdravstvene nasvete.** Narobe bi bilo, če bi se pri občinstvu ustvarilo napačno razumevanje, da gre za znanstveno podkrepnjene trditve, metode, nasvete.

Uredništvom priporočam tudi skrbno branje točke 10.2. Poklicnih meril in načel novinarske etike (Odnos do zdravja).«

 ZADEVA: Tarča: razjasnitev zapletene teme ali poglobljanje političnega spopada? (⇒ novembrsko poročilo, str. 7)

»Verjamem, da se ustvarjalci trudijo s pripravo Tarče tudi z njenim vodenjem, a nam gledalcem ne prinese vedno ravno veliko. Še največ razburjenja in jeze. Mislim na to zadnjo oddajo o poslanskih privilegijih in sporih. Odvisno je lahko od agresivnosti poslanca, da si zase pridobi več časa, čeprav (ali ravno zato) ponavlja trditve kot pokvarjena plošča, da bi se pri gledalcih "prijele".« (P. J.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič:**

»Oddaja Tarča je polemična oddaja, ki temelji na raziskovalnem novinarstvu in soočanju različnih mnenj o najbolj aktualnih temah v družbi. V oddajo vedno povabimo pluralno zasedbo gostov in vsem so ponujene enake možnosti za predstavitev svojih mnenj.

Vsaka oddaja ima omejen čas, prav tako smo število gostov letos omejili na šest na oddajo, saj želimo gostom omogočiti dovolj časa za soočenje mnenj.

Oddaja je nepristranska in jo vodi interes javnosti, nikakor pa ne politične koristi ali škoda katerekoli stranke. To dokazujejo tudi odzivi, ki jih prejemamo; izjemno veliko pohval smo v zadnjem času dobili za naši oddaji o gradnji športnega parka Stožice. Vse teme poskušamo predstaviti celovito, korektno in raziskovalno poglobljeno, v oddaji pa dati možnost ključnim sogovornikom, ki so povezani s temo, da soočijo mnenja.«

 MNENJE: »Tudi sama menim, da je pri posebej kompleksnih tematikah preveliko število gostov v strogo odmerjenem času lahko moteče in medvedja usluga programskim ustvarjalcem, ki se trudijo, da bi neki temi prišli do dna, potem pa se oddaja spremeni v tekmo z minutami in sekundami.«

➤ ZADEVA: Psihoterapevt o kaznovanju otrok (⇒ novembrsko poročilo, str. 25)

»Terapevt je v oddaji izrekel kar nekaj, otrokom škodljivih, besed. Pri svojih nasvetih je izhajal iz tradicionalne avtoritativne vzgoje, ki temelji na kazni in umetno povzročenem strahu in nagradi. Tako je v celoti spregledal nevroznanost, ki je potrdila, da je takšno ravnanje z otroki škodljivo.« (D. D.)

»V bistvu gost poziva k kršenju zakonodaje, ki govori: Nasilje v družini je prepovedano. Nasilje je ... telesno kaznovanje otrok. Ker ste javna televizija, nosite veliko odgovornost do vseh, predvsem do otrok. Veliko prispevkov je dobrih, vendar je ta, tako s tonom voditeljev kot s strokovnjakom, žal zelo neetičen, celo nevaren.« (P. B.)

✍️ MNENJE IN PRIPROČILO: »Menim, da je vaša pritožba upravičena. Javni medij mora pri obravnavi tematik, povezanih z otroki, odnosom do njih in njihovimi pravicami, in torej tudi pri razpravi o vzgoji otrok, ravnati izjemno pazljivo in odgovorno. Menim, da se pri tovrstnih vsebinah ne moremo sklicevati na velik razpon različnih (osebnih) stališč o tematiki, ampak morajo biti ta stališča strokovno podkovanana. **Menim, da je k razpravi o vzgoji otrok treba vabiti kompetentne sogovornike, ki lahko vzgojne nasvete utemeljijo z vidika stroke in znanosti, na podlagi izobrazbe s področja vzgoje v najširšem smislu (razvojni in drugi psihologi, pedagogi, psihiatri, socialni delavci, zdravniki itd.). Glede na to, da je v Sloveniji področje psihoterapije neurejeno in pravzaprav sivo polje, v katerem je težko ugotavljati strokovno podkovanost oseb, ki se imenujejo »psihoterapevti«, bi morala v medijski obravnavi vzgojnih vsebin veljati še dodatna previdnost pri izbiri gostov, ki svetujejo občinstvu.** Če pa se tematika dotika kazni, pa tem bolj velja previdnost, saj je kaznovanje otrok regulirano v zakonodaji, v kateri je vsaka oblika telesnega kaznovanja otrok izrecno prepovedana in opredeljena kot nasilje (Zakon o preprečevanju nasilja v družini).

Uredništvom, ki v program vključujejo svetovalne vsebine, bom priporočila notranjo razpravo o izbiranju in definiranju tem in gostov, ki naj izhajata iz podrobne in široke seznanitve z obravnavanimi tematikami, zlasti, če se dotikajo otrok.«

5.4. PRAVILA ŽANROV: KOMENTAR, KOLUMNA, SATIRA, PARODIJA

Pri zadevah, povezanih s pravili žanra, je bil v odzivih glede informativnih vsebin v ospredju komentar, v razvedrilnih vsebinah pa satira oz. parodija.

➤ ZADEVA: Zadeva Utrip/komentar 2019 (⇒ februarsko poročilo, str. 37)

»Razumem, da imajo ustvarjalci proste roke, da sami izberejo dogodke in jih predstavijo gledalcem na svoj način. Vendar to, po moje, ne pomeni, da lahko dogajanja zmaličijo in jih s skrbno izbranimi izseki preoblikujejo po svojih željah in potrebah, (ali celo po nareku nekoga iz ozadja?), kar sem zaznala v tem zadnjem Utripu.« (P. J.)

»Že dolgo časa na javni televiziji ni bilo možno videti avtorskega prispevka o slovenski politiki, ki bi bil nazorsko in politično tako nevtralen, objektiven in ne-provladen, kot je bila ta oddaja.« (J. A.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** (poudarki):

»Oddaja Utrip je komentiran pregled tedenskega dogajanja in zato oddaja z močnim avtorskim pečatom. Čas oddaje je skopo odmerjen, avtor pa z izborom dogodkov, besedilom, sliko in glasbo predstavi svoje videnje notranjepolitičnega dogajanja v državi. V oddaji težko predstavimo vsa dejstva, povezana s temami, ki jih avtor izbere kot ključne.

Uporaba jezika je v komentatorskem žanru posebej občutljiva in hkrati ponuja izziv. Pri omenjenem Utripu je bilo veliko odzivov na uporabo besedne zveze pranje možganov – nekateri gledalci so to dojeli kot žalitev.

V Informativnem programu TVS si prizadevamo, da obravnava ideoloških tem ne bi dodatno krepila že tako globokega razkola in nerazumevanja v družbi. Tudi o tem bomo v uredništvu pri razpravi o ustvarjanju oddaje Utrip še govorili.

Svoboda komentatorja je dragocena in avtorjem oddaje Utrip jo zagotavljamo. Želimo, da oddaja z dolgoletno tradicijo ohranja verodostojnost. Vsekakor to nujno pomeni pluralizem mnenj, podkrepljenih z vsemi relevantnimi dejstvi.«

MNENJE IN PRIPOROČILO

(poudarek): »Menim, da mora biti komentator pri navajanju dejstev kljub časovnim in drugim omejitvam čim natančnejši. **Dejstva morajo držati, z njimi ni dovoljeno manipulirati, jih razlagati tendenciozno, zavajajoče, parcialno. Izrečeno mnenje je komentator dolžan konkretno argumentirati in pojasniti. Svojih mnenj ne sme podajati tako, kot da gre za splošno znano dejstvo, družbeno uglaseno in prevladujoče mnenje ali edino možno razlago.** Prav tako se mora izogibati pavšalnim sodbam, ki bi jih bilo mogoče razumeti kot podpihovanje stereotipov, nesoglasij in družbenih razkolov.

Uredništvom ki gojijo žanr komentarja ali komentirane oddaje, priporočam redno notranjo debato o pravilih žanra in pluralnosti v predstavljanju subjektivnih pogledov, stališč in mnenj. Uredništvu Informativnega programa priporočam, da nadaljuje strokovna izobraževanja o žanrskih zakonitostih in zagotovi udeležbo avtorjev, ki te zakonitosti prenašajo in uporabljajo v praksi.«

➤ ZADEVA: **Oddaja Kaj dogaja: duhovito, vulgarno ali žaljivo?** (⇒ septembrsko poročilo, str. 16)

»Razumem šalo in hece če so izvirni in duhoviti predvsem pa, da niso žaljivi do nikogar ampak tako pokanje štosov /o vpisu znakovnega jezika v ustavo/ je pa res neprimerno in nedostojno za javno RTV hišo, ker je takšno norčevanje iz določene

invalidnosti nespoštljivo do vseh nas in še dodatno povečuje stigmatizacijo uporabnikov in psihoteror družbenega okolja.« (B. H. T.)

Odgovorni urednik TV Slovenija **Vanja Vardjan**:

»Sporočilo šale ni, da mi pošiljamo sredinca gluhim in naglušnim, ampak da je država (vlada/oblast) tista, ki kljub temu, da je v ustavi zapisano drugače, konstantno kaže sredinca nam vsem. Bistvo štosa je torej v tem, da bi lahko celo ustavo zreducirali samo na en "znak", ki je splošno sporočilo za vse, ki še verjamejo vanjo (v ustavo). Pri tem smo se seveda poigrali še s splošnim nepoznavanjem pojma znakovni jezik, kjer ljudje danes vsako kretnjo z roko že razumejo kot znakovni jezik in s tem opozorili tudi na to težavo. Ob tem naj dodam, da se v oddaji dosledno izogibamo vsakršnemu smešenju neprivilegiranih, zatiranih in marginaliziranih posameznikov in skupin.

Nalogo satire razumemo kot nastavljanje zrcala oblasti in ljudem, ki si jemljejo moč in pravico upravljati naša življenja, in pri tem smo, žal, večkrat prisiljeni hoditi po robu meje dobrega okusa (tudi zato, ker to lestvico vztrajno znižujejo sami akterji). Upam, da razumete, da ost našega posmeha ni bila naperjena proti gluhim in naglušnim, ampak proti tistim, ki te odločitve sprejemajo. Če smo kogar koli morda užalili, sprejmite naše opravičilo za morebitno nespretno umestitev, ki je pripeljala do nerazumevanja.«

 ZADEVA: Meje politične satire (⇒ novembrsko poročilo, str. 19)

Varuhinja je prejela novinarsko vprašanje, kakšno je njeno mnenje o imitatorski točki v oddaji Kaj dogaja, v kateri je besedilo popevke Jaz sem nor predelano v parodijo z naslovom Jaz sem Žan, ki parodira javno delovanje poslanca Mahničiča.

 MNENJE (v odgovoru novinarki): »Menim, da je pri obravnavi tega primera ključno, da je predmet parodije politik (torej javna oseba, in ne morda običajen posameznik ali pripadnik ranljive skupine), saj je pri politični satiri in parodiji meja, do katere je umetniku s provokacijo, kritiko in družbenim komentarjem dovoljeno iti, postavljena bistveno višje. **Menim, da je iz točke mogoče nedvoumno razbrati, da parodija polemizira predvsem s politikovimi javnimi nastopi, da torej smeši, izkrivljeno zrcali in karikira nekatere politikove izjave. Zato menim, da v konkretnem primeru meja sprejemljivega ni bila prestopljena.** Ne glede na to bi uredništvu svetovala zadržanost, ko gre za uporabo skrajnih oznak in zlasti smešenja politikovega videza. Menim, da predmet satire in/ali parodije ne more biti oseba, ampak ravnanje in delovanje te osebe.«

 ZADEVA: Kolumna o cepljenju: žaljivo (⇒ novembrsko poročilo, str. 7)

»Žaljivo je to, da neki mladenič vse, ki se ne cepijo proti gripi, imenuje idioti.... Ali to pomeni, da je 80 % zdravnikov na UKLJ idiotov ker se ne cepi? Ali to pomeni, da je večina Slovencev, ki se ne cepi proti gripi idiotov? (B. R. – o kolumni v oddaji Studio City, ki je bila kasneje objavljena na MMC)

Odgovorna urednica Informativnega programa televizije **Manica J. Ambrožič**:

»Glede prvotnega naslova te kolumne na MMC-ju naj pojasnim, da smo se po njeni objavi odločili, da naslov spremenimo. Sicer smo na račun komentarja našega sodelavca v Studiu City dobili kar nekaj pritožb in kritik, dobili pa smo tudi grožnjo, na podlagi katere smo pošiljatelja kazensko ovadili.

Kot odgovorna urednica Informativnega programa TV SLO naj dodam, da se vsem gledalcem, ki so se zaradi uporabe besede idiot počutili napadene ali razžaljene, opravičujemo. Naš namen ni bil žaljenje, pač pa opozarjanje na zelo pomembno problematiko.«

Urednica oddaje Studio City **Alenka Kotnik**:

»Pojasnjujem, da je šlo za komentar, ki je, kot je zapisano v merilih RTV Slovenija, novinarska zvrst, v kateri avtor objavlja svoja osebna mnenja. V naši oddaji komentar od preostale vsebine ločujemo z grafičnim vmesnikom »Kolumna«. Ker gre za besedilo, v kateri avtor izraža osebna opažanja in vrednotenja določenega družbenega dogajanja, je besedilo izrazito subjektivno in tako tudi dopušča uporabo bolj čustveno obarvanih besed in izrazov, kar je po odzivih sodeč zmotilo določen del publike.«

MNENJE IN PRIPOROČILO:

»Nikakor se ne morem strinjati z razlago, da bi komentiranje oz. podajanje osebnih mnenj že samoumevno dopuščalo uporabo vseh besednih sredstev.

Menim, da zlasti psovke ne spadajo v nabor čustveno obarvanih besed in izrazov, ki jih je mogoče zlahka uporabljati v javnem sporočanju v javnem mediju. Nasprotno. V času agresivne komunikacije, ki jo diktirajo družbeni mediji, bi bilo prav, če bi **javni medij v kultivirani razpravi pokazal, da je mogoče tudi najostrejšo kritiko povedati (zapisati) omikano in na spoštljiv način in da se prostor javne razprave o pomembnih družbenih tematikah širi z argumenti, in ne napadi ali uporabo pejorativnih besed.**

Dodajam, da je tudi pri tehtanju sprejemljivosti uporabe »čustveno obarvanih besed« treba upoštevati fokus, kontekst in žanr programske vsebine; v satiri ali parodiji, denimo, je zagotovo dovoljeno več, še zlasti, če je tarča provokacije ravnanje politikov ali odločevalcev z močjo, in ne običajnih ljudi.

Opravičilo, ki ga je glede konkretne programske vsebine zapisala odgovorna urednica, štejem za ustrezen odziv.

Glede vsebine komentarja pa lahko ponovim mnenje, ki sem ga v podobnih primerih zapisala že večkrat: **dolžnost komentatorjev je, da so pri navajanju dejstev natančni in da izrečen komentar argumentirajo in pojasnijo.**

Uredništvom, v katerih negujejo komentatorski žanr, bom vnovič priporočila notranjo razpravo o etičnih in poklicnih standardih javnega medija, ki veljajo tudi za zunanje sodelavce.

Ker lahko bralec besedilo, namenjeno za govorno podajanje, razume tudi drugače, kot je bilo dejansko povedano, bom **Uredništvu novih medijev priporočila, da kolumne Studia City opremijo z AV-izrezkom, podobno, kakor to počnejo v primeru tedenske glose Vala 202 Zapisi iz močvirja.** Menim, da bi to zmanjšalo tudi možnost nesporazumov glede avtorstva in žanra.«

← Na MMC-ju so priporočilo takoj upoštevali.

5.5. IZBOR TEM, SPREGLED, PREVEČ ALI PREMALO

Pritožniki so pisali predvsem glede televizijskih športnih vsebin, ki jih je bilo po njihovem mnenju bodisi preveč ali premalo ali pa so bile po njihovem mnenju spregledane. Podobne pomisleke so imeli tudi pri informativnih vsebinah, predvsem televizijskih. Zanimala so jih merila za izbor posameznih tem. V nekaj primerih je varuhinja dala mnenje/priporočilo.

»Veliko naših stalnih spremljevalcev in obiskovalcev se je na nas obrnilo z vprašanjem, kako da o tako pomembni konferenci /Temna stran meseca II, ki je potekala v Državnem svetu/ slovenska televizija ni objavila ničesar. Mogoče bi bilo dobro opraviti primerjavo med poročanjem o projektu Temna stran meseca pred dvajsetimi leti in danes.« (Študijski center za narodno spravo)

Urednica parlamentarnega programa TV SLO 3 **Jadranka Rebernik:**

»V zadnjih letih smo precej okrepili spremljanje dela Državnega sveta, tako s prenosi oziroma posnetki sej zasedanj DS in odborov. Občasno prenašamo tudi različne posvete, ki se odvijajo v prostorih Državnega sveta, niso pa v njegovi organizaciji. Opozoriti moramo, da dvorana Državnega sveta še ni opremljena s kamerami, kot je dvorana Državnega zbora, zato moramo tja pošiljati naše ekipe in opremo.

Kadar torej obstajajo možnosti, pokrijemo tudi posvete, ki jih sicer ne organizira Državni svet in jih nismo dolžni posneti ter predvajati. Takšen je bil denimo primer posveta SCNR, kjer ni šlo za dogodek, ki ga je organiziral Državni svet. Takšne posvete snemamo, če so na voljo tehnične možnosti. V konkretnem primeru smo imeli v informativnem tednu v tednu, ko je potekal posvet SCNR, obsežen projekt lokalnih volitev, zaradi česar so bile ekipe snemalcev obremenjene bolj kot običajno.«

»Tv program dopoldan Slo1 in Slo2 včeraj in danes 2.maj, torej v času praznikov pa tudi ni popolnoma nič prazničen. 1.maj ob 7h resnično rudarska godba vendar posnetek 2007!!!!. Menim, da bi se v jutranjem programu zagotovo našla mlada ekipa, ki bi tudi na prazničen dan z veseljem pripravila praznično obarvano „Dobro jutro,,. (A. N.)

Direktorica Televizije Slovenija **Natalija Gorščak:**

»Oddaj povezanih s posameznimi prazniki ne snemamo vsako leto posebej; prvomajskih budnic imamo posnetih kar nekaj, zato jih izmenično uvrščamo v program. Glede Dobrega

jutra v živo na praznični dan – razlogi, da Dobrega jutra tedaj ni, so dvoji, in sicer potencialna slabša gledanost in pravica, da imajo tudi naši sodelavci proste dni – posebej sodelavci iz produkcije delajo vse dni v dnevno informativnem programu in v športnem programu, tako je bilo tudi za letošnji 1. maj.«

»Nobenega od tekmovanj, kjer slovenski igralci blestijo na najvišjih mednarodnih nivojih/in s tem dajejo samozavest in ponos slovencem, ki jim sicer ti dve lastnosti od nekdanj primanjkuje/ "nacionalna" TV ne prenaša. Slovenska TV si zasluži naziv nacionalna kvečjemu s pobiranjem naročnine, za katero od športa lahko gledamo četrtorazredne vaške nogometne klube, kjer navija gručica lokalnih posebnežev. Te tekme z obsesivno vztrajnostjo v nedogled prenašate. In zraven poslušamo še razne polpismene "stratege" itd.-deprimirajoče.« (A. M.)

Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** in odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel** (poudarki iz pojasnila):

»Trg pravic za športne prenose se je v zadnjih letih močno spremenil, športne zveze predajajo tržno dejavnost podjetjem, ki pravice velikokrat preprodajajo za izjemno visoke vsote in mnogo manj transparentno, kot je bilo to še v začetku tega desetletja, torej pred slabimi desetimi leti. Evropsko prvenstvo v odbojki in tudi košarki je pridobila konkurenčna televizija, ki je v teh dveh športih prenašala evropsko prvenstvo že leta 2017, z isto pogodbo pa ju je pridobila tudi za 2021. TV Slovenija je kandidirala za pravice, vendar je bila konkurenčna komercialna televizija pri pogajanjih - tudi zaradi tedaj zelo aktualnih kapitalskih povezav - pri tem uspešnejša. Tovrstna tekmovanja zagotovo sodijo na Televizijo Slovenija, tudi takrat, ko reprezentanca ne dosega takih uspehov kot trenutno. Na področju zakonodaje, ki govori o tem, da bi prenosi morali biti na neplačljivi televiziji, smo storili prav vse, da bi vsem gledalcem, t.j. tudi tistim, ki ne plačujejo kabla in z njim deleža za komercialne televizije, omogočili ogled, toda postopki se odvijajo prepočasi.

RTV Slovenija bo tudi v prihodnje težko pridobila pravice za vsa velika tekmovanja državnih reprezentanc. Vendar je dejstvo, da na nacionalni televiziji lahko spremljate slovensko reprezentanco v nogometu, rokometu in hokeju na ledu, pa smučarje, skakalce, tekače, biatlonce in deskarje s svetovnem pokalu in na svetovnih prvenstvih, pa tudi kolesarje, plezalce, kajakaše in kanuiste, judoiste, plavalce in atlete na največjih tekmovanjih. Ob odbojkarški vročici, ki nas je zajela, se vsi naštetih prenosi ta trenutek ne zdijo pomembni, toda tudi to je slovenski šport, z vsemi uspehi in kolajnami na velikih tekmovanjih. Ne pozabite, kje ste pozimi spremljali Ilko Štuhec, Štefana Hadalina, Tima Mastnaka, ki so osvojili medalje ne svetovnih prvenstvih, pa poleti Janjo Garnbret, ... in kdo dejansko vse leto spremlja slovenske športnike in to ne le na ciljnih dogodkih in takrat, ko so uspešni. Mimogrede, čez vikend ste pri nas lahko spremljali svetovno prvenstvo v športnem plezanju, svetovno prvenstvo v kajaku in kanuju na divjih vodah in svetovno prvenstvo v atletiki.

Naše poslanstvo je soustvarjanje pogojev za razvoj slovenskega športa in to ne samo vrhunškega športa, pač pa tudi športa mladih, invalidov in rekreacije. RTV Slovenija ne

soustvarja pogojev samo za razvoj športa, pač pa tudi kulture, umetnosti, izobraževanja, mladine in otrok. Nogometno državno prvenstvo, ki ga prenašamo, je najbolj gledano slovensko nacionalno tekmovanje, rokometno državno prvenstvo, ki ga prav tako prenašamo, pa najbolj kakovostno slovensko tekmovanje. Lani je na finalnem turnirju lige prvakov v dresih tujih klubih nastopilo 8 slovenskih rokometašev, ki so se vsi so se razvili v naši ligi in pred kamerami TV Slovenija.«

»IGNORIRATE srečanje več tisoč mladih državljanek in državljanov v Stični. Zahtevamo JASEN odgovor in ODGOVORNOST kdo si dovoljuje v tej državi JAVNO DISKRIMINIRATI te mlade državljane. O srečanju katoliške mladine je danes zjutraj ob petih poročala STA, na MMC pa DISKRIMINIRATE in izvajate kulturni boj in nestrpnost do nas kristjanov.« (D. V.)

Varuhinja je menila, da je pritožba neutemeljena:

»Vsi osrednji mediji RTV Slovenija so poročali o dogodku v Stični 21. septembra, in sicer: Televizija Slovenija v Dnevniku in večernih Poročilih, Radio Slovenija v več informativnih oddajah, med drugim v prvi in drugi Jutranji kroniki ter Dogodkih in odmevih, novičarski portal MMC je objavil obsežen članek s fotografijami in videoposnetkom, Stični mladih pa je bila posvečena tudi TV-oddaja Sveto in svet 18. 9. 2019. Vse navedene vsebine lahko najdete v spletnem arhivu.«

»Zgrožena sem, da v dnevniku objavljate kot najpomembnešo novico dneva , ločiev Zmaga Jelinčiča!!! A je ta novica tako pomembna za nas, da mora biti objavljena v osrednem dnevniku. Da to objavi rumeni tisk razumem, da je pa ta novica na RTV v dnevniku , pa me zelo žalost in jezi.« (T. R.)

Urednica dnevnoinformativnih oddaj **Nataša Rijavec Bartha**:

»V IP TV SLO pri zgodbah, ki jih pripravljamo in objavljamo, vedno iščemo javni interes. V zgodbi o Zmagu Jelinčiču in tožbi zoper njegovo soprogo ne gre za vprašanje ločitve, temveč za vprašanja premoženja in njegovega izvora predsednika parlamentarne politične stranke. S tem premoženjem in njegovo soprogo se je že ukvarjal FURS, ki je postopek končal, ker da soproga ni dolžna pojasnjevati premoženja soproga. Sojenje je zato za javnost zagotovo zanimivo predvsem v tej luči.«

»Že kar nekaj časa nas dobesedno na vseh mogočih napovednikih na teletekstu in drugje posiljujete z Dončičem in Kopitarjem. Kot glavno informacijo pri športnih poročilih na TV ali radiju nam dobesedno vsak dan v glavo "nabijate" njune koše in gole, ki zanimajo le peščico njunih navijačev.« (A. G.)

Boštjan Ogris, urednik dnevnoinformativnega programa športnega uredništva:

»Lahko vam odgovorim le glede pojavnosti obeh v športnih poročilih na televiziji. Naredil sem analizo objav zadnjih dveh mesecev. V tem času smo Anžeta Kopitarja omenili v treh dneh.

Luko Dončiča v 14 dneh. Za primerjavo sem vzel nekaj ostalih uspešnih slovenskih športnikov. V istem časovnem obdobju je Ilka Štuhec na naših zaslonih nastopala 15 dni, Jakov fak 14, Peter Prevc 12 in Žan Kranjec 11 dni. Luka Dončič je bil kot glavna informacija omenjen dvakrat, ko je postavil mejnike lige NBA, vsi ostali omenjeni športniki so bili kot nosilna novica predstavljeni večkrat. Mislim, da to dokazuje, da se trudimo objave enakomerno porazdeliti med različne športe in športnike.

Zdaj pa še o priljubljenosti Luke Dončiča. Ankete res nismo opravili, toda že bežen pogled na našo spletno stran dokazuje, da je za naše gledalce zelo zanimiv. Vsaka njegova objava v naših poročilih je bila namreč najmanj dvakrat bolj gledana od ostalih športnih novic istega dne. Nenazadnje gre za športnika Slovenije v letu 2018. Preden sem odgovoril na vaše pismo, sem moral neki gledalki pojasniti, zakaj o Luki Dončiču poročamo premalo.«

»V športnem delu Dnevnika niti z besedico ali sličico niste sporočili, da se je v Edinburghu slišala Zdravljica in imamo evropsko prvakinjo v težavnostnem plezanju, Lučko Rakovec.« (R. M.)

Odgovorni urednik Športnega programa **Gregor Peternel** je dopisovanje sklenil z daljšim odgovorom in med drugim zapisal:

»V uredništvu smo v zadevi s poročanjem o uspehu Lučke Rakovec imeli resno razpravo, katere sklep je, da je bila storjena uredniška napaka. O naslovu evropske prvakinje bi na dan uspeha morali poročati v osrednji informativni oddaji.«

»Nimam nič proti Planici, ker sem njen zvesti obiskovalec, a me zelo moti, da je že cel dan na prvi strani MMC-ja, Tim Gajser je pa pred dobre pol ure zmagal drugo vožnjo, v prvi je bil pa tretji, skupno torej drugi pa ni vredno, da bi bila ta novica na prvi strani.« (M. H.)

Urednica Uredništva novih medijev **Kaja Jakopič**:

»Že po prvi dirki je bila novica na vhodni strani športnega portala. Tako je bilo tudi na koncu. Prav tako je bila na vstopni strani glavnega portala, na Športu. Med prvimi petimi novicami na vstopni strani pa ni bila izpostavljena, ker je bilo na ta dan veliko športnih in ostalih novic.«

»Že dolga leta spremljam športni program in dosežke naših športnikov, že dolga leta opažam v medijih ignoranco do nekaterih disciplin, ki niso več eksotične, tudi zaradi rekreativnih kapilar... triatlon... G. Kovačič je prezrt od medijev, razen lokalnih... tretji na uradnem svetovnem prvenstvu danes... nič ne težim... prosim, naj se nekdo potruди, in povzame novico... (B. A. R.)

Urednik dnevnoinformativnih oddaj Športnega programa TV Slovenija **Boštjan Ogris**:

»Zagotovo si tretje mesto na svetovnem prvenstvu zasluži pozornost. Prav tako kot športnik, ki ga je dosegel. Ker Jaroslava Kovačiča širša slovenska javnost še ne pozna, ga bomo skupaj z njegovimi dosežki ob prvi priložnosti predstavili v eni od naših oddaj.«

➤ ZADEVA: Nič o zlati medalji mlade atletinje! (⇒ julijsko poročilo, str. 18)

»Prosim vas, da objavljate rezultate mladih atletov in drugih naših mladih športnikov, ker nas bolj zanimajo kot rezultati ameriških športov. Naša mlada atletinja Klara Lukan je dobila zlato medaljo na 5000 m, pa niste nikjer niti omenili.« (S. Š.)

Pisarna varuhinje je preverila objave po posameznih medijih RTV Slovenija. Iz Športnega programa na TV Slovenija so potrdili, da novice o dosežku slovenske atletinje na evropskem prvenstvu za mladince in mladinke do 20 let niso uvrstili v dnevno poročanje, napovedali pa so, da bodo pripravili poseben prispevek o atletinji. Napoved so uresničili, prispevek je bil objavljen 31. julija v Športu po Dnevniku.

Iz športnega uredništva Radia Slovenija so sporočili, da so na Valu 202 veliko poročali o športničinem dosežku, in sicer v Nedeljskem športnem popoldnevu 21. julija in v informativnih oddajah 21. julija. S športnico so, po zagotovilih uredništva, pripravili tudi obširen pogovor.

Na www.rtv slo.si je bil stavek o športnem uspehu objavljen v okviru novice v rubriki Atletika (Janežič se je z izidom sezone približal normi za SP, 21. 7. 2019), pozneje so na videozapis dodali televizijski prispevek (31. 8.).

PRIPOROČILO: Varuhinja je ponovila priporočilo uredništvom, naj skušajo čim več pozornosti posvetiti vsem izstopajočim dosežkom slovenskih športnikov, četudi gre za športe, discipline, kategorije ali tekmovanja, ki običajno niso v središču pozornosti najširše športne javnosti. Zlasti bi bilo neupravičeno, če bi se takšne novice prezrle ali le formalistično omenile na spletu (MMC).

➤ ZADEVA: Spregled opozicijskega predloga? (⇒ novembrsko poročilo, str. 7)

»Kljub temu, da so poslanke in poslanci iz največje opozicijske stranke – Slovenske demokratske stranke – kateri je glas na zadnjih državnozborskih volitvah namenilo daleč največ, oziroma 222.042 (z besedo dvestodvaindvajset tisoč dvainštirideset) volivcev, vložili predlog omenjenega zakona, ki bi pomembno vplival na položaj številnih državljanek in državljanov (kar utemeljuje dejstvo, da je poročanje o tej temi nacionalnega pomena) in kljub temu, da je novinarsko konferenco ta dan spremljala ekipa RTV, pa se je nekdo na RTV Slovenija odločil, da bo javni zavod v dnevno-informativnih oddajah to dejstvo zamolčal oziroma o tem poročal skrajno okrenjeno.« (Poslanska skupina SDS)

MNENJE IN PRIPOROČILO (poudarki): »Menim, da ni mogoče govoriti o zamolčanju ali spregledu ali bistveno okrnjenem posredovanju pomembne vsebine, saj je občinstvo prek objavljene novice v Odmevih 6. 11. 2019, prek devetih ponovitev posnetka tiskovne konference na Parlamentarnem programu (med 6. in 11. 11. 2019) ter prek razširjenega poročila na portalu MMC 6. 11. 2019 lahko dobilo vsebinski vpogled v predlog stranke SDS.

Kot sem zapisala tudi v drugih sorodnih primerih, **težko presojam o tem, ali je bilo neki parlamentarni tematiki v televizijskih informativnih oddajah namenjene premalo (ali preveč) pozornosti.** Selekciranje in razvrščanje novic v posamezne oddaje je sestavni del uredniških nalog, ki se oblikujejo na dnevni ravni ob vsakokratnem tehtanju med pomembnostjo, aktualnostjo, zanimivostjo in raznolikostjo vsebin – glede na dnevno bero informacij. Ob tem pa se seveda zastavlja vprašanje, kako zainteresirani javnosti prek dnevnoinformativnih in drugih oddaj ter programov RTV Slovenija sporočiti dovolj informacij o parlamentarni dejavnosti. Pri novinarski obravnavi parlamentarnih vsebin je namreč **treba izhajati iz predpostavke, da gre za informacije, ki občinstvu pomagajo razumeti pomembne politične procese v državi, kar je pomemben prispevek javnega medija k spodbujanju državljanske participacije.**

V programskih standardih RTV Slovenija med drugim piše, da zavod v interesu javnosti deluje tudi tako, da »posameznikom vsebinsko dostopno in tehnično **čim popolneje posreduje vsebine, ki jim omogočajo dejavno vključevanje v družbeno dogajanje,** posreduje znanje, ki ljudem omogoča vključevanje v dejavno in odgovorno državljansko življenje tako, da se bodo, ko bodo odločali o skupnih zadevah, zavedali pomena, dosega in posledic svoje odločitve«.

Menim, da uredništvo Informativnega program TV Slovenija (kakor tudi RTV Slovenija v celoti) v največji meri uresničuje to javno zavezo. Menim pa tudi, da ni odveč, če ob robu te konkretne obravnave spomnim na mnenja o politični pluralnosti in povzemanju parlamentarnih razprav, ki sem jih zapisala v drugih zadevah.

Glede mnenjske in politične pluralnosti sem med drugim že zapisala, da bi bilo uredniško in novinarsko pozornost smiselno posebej usmerjati v parlamentarno dejavnost, ki jo spodbudi opozicija, kot bistven segment demokratične družbe (⇒ decembrsko poročilo, 2018, str. 54.). **Glede načina podajanja parlamentarnih vsebin** pa menim, da TV-prenosi sej ali predvajanje integralnih posnetkov teh sej in drugih dejavnosti poslanskih skupin ne morejo nadomestiti novinarskega dela in da bi bilo za sporočanje raznolikih parlamentarnih vsebin (plenarne seje, zasedanja komisij in odborov, druge dogodke v DZ, DS in v evropskem parlamentu) smiselno zagotoviti še povzetke (⇒ aprilsko poročilo, str. 34).

Odgovornim urednikom vseh programov, v katerih nastajajo novinarske vsebine o parlamentarnem življenju, bom **priporočila** notranjo razpravo o posredovanju parlamentarnih vsebin občinstvu ter možnostih izboljšave.«

5.6. PAZLIVA OBRAVNAVA DRUŽBENIH SKUPIN

Javni medij se mora izogibati stereotipom; če obstajajo predsodki, denimo o manjšinah ali spolni razdelitvi vlog, je treba o njih poročati, vendar jih ne smemo gojiti in podžigati.

»Želela bi vas samo opozoriti na neprofesionalnost vašega komentatorja, saj verjamem da je marsikomu "uničil" razpoloženje pri gledanju evrovizije.« (M. B.)

»Duhovičenje« ob prenosu izbora pesmi Evrovizije je bilo na momente neprimerno.« (Z. Š.)

Komentator prenosa **Andrej Hofer**:

»Komentarji, ki so se nanašali na videno na zaslonu, so odziv in plod osebnih stališč, ki niso žaljiva, zgolj zabavna, humorna, včasih tudi sarkastična, kar Evrovizija v svojem bistvu tudi je. Pobiranje stav, parlamentiranje na družbenih omrežjih, skupinsko gledanje, maškarada, LGTB skupnosti, glasba, združevanje in analiziranje, tudi pikro in neposredno, so atributi tega panevropskega glasbenega dogodka. Komentator Pesmi Evrovizije soustvarja razvedrilni program, v veliki meri z osebno noto in besedami, ki niso plod napisanega scenarija, gre za spontane odzive, ki že tako atraktivnemu in nenavadnemu dodajo samo še piko na i.«

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa **Vanja Vardjan**:

»Komentator Pesmi Evrovizije ni napovedovalec pesmi, ampak opazovalec in komentator dogajanja, z dodatnimi informacijami, ki jih je pridobil v neposrednem stiku z nastopajočimi ter s pregledom podatkov o njih na spletu. O nastopih in nastopajočih si ustvari svoje mnenje in ga podaja gledalcem, torej gre za komentar in ne napovedovanje. Sterilnost in konservativnost nista elementa te oddaje, produkcija je sodobna, način podajanja vsebin pa sproščen in novodoben. Vsled trendom se temu prilagodi tudi komentiranje in način dikcije, ki je videnemu v podporo. Način komentiranja, sproščen, včasih oseben in humoren, a vseeno podprt z dejstvi, kot je bil viden in slišan v primeru komentiranja Andreja Hoferja, je prisoten tudi na drugih javnih televizijah. Na primer: BBC ONE – Terry Wogan, danes Graham Norton, ZDF – Peter Urban, ORF – Andreas Knoll, ITALIJA – Flavio Insinna in Federico Russo, ŠVEDSKA - Edward af Sillén. Posnetki teh prenosov in komentarjev so na voljo na svetovnem spletu. Da so mnenja o komentiranju g. Hoferja lahko različna, negativna in pozitivna, kaže tudi povabilo g. Hoferja k sodelovanju s strani avstrijske televizija SERVUS TV, ki ga je iz množice komentatorjev Pesmi Evrovizije izbrala za enega najbolj pronicljivih in dobrih v EU prostoru.«

ZADEVA: Stereotipni lik Emeraldde v Slovenskem pozdravu (⇒ junijsko poročilo, str. 15)

»... rad bi podal prijavo zoper oddajo Slovenski pozdrav. V petkovi oddaji se je namreč pojavil lik Emeraldde, ki naj bi predstavljal Rominjo in sicer na izjemno negativno stereotipen način. Emeraldde govori slabše slovensko, oblečena je v oblačila, ki se jih v skladu z rasistično percepcijo javnosti povezuje z Romi (ruta, raznobarvne ogrlice, dolgi črni lasje, krilo,...), negativni stereotip pa se ponavlja tudi skozi njene »šale«. Tako je med drugim rekla, da ima 32 možev, ki imajo skupaj 56 zob, za 8. marec so ji podarili avtomatsko puško in rože, ki so jih ukradli sosedom. Skratka, RTV promovira oddajo, v kateri se Rome neposredno označuje za preproste

(neumne) tatove, ki so naklonjeni nasilju, to odkrito rasistično in sovražno sporočilo pa se skriva za »humor«.« (B. V.)

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa **Vanja Vardjan** o liku, ki je sicer nastal v radijski satirični oddaji Radio Ga Ga:

»Naloga Emeraldje je, da pri tekmovanjih, ki potekajo v oddaji Slovenski pozdrav, domnevno napoveduje izide, kot to počnejo napovedovalke prihodnosti, ki so v slovenski zgodovini pretežno prihajale iz romske populacije. Glede stereotipiziranih izjav navedenih v dopisu se je scenaristka približala robu sprejemljivega, oziroma ga preseгла, zato smo se odločili, da lik v jesenski sezoni umaknemo iz oddaje.«

 MNENJE: (o radijskem in televizijskem formatu) »Pri Radiu Ga Ga gre za uveljavljeno satirično oddajo z močno imitatorsko in improvizatorsko ekipo, ki jo avtorji iz tedna v teden gradijo na skrajni stereotipizaciji, pri čemer s smešenjem, pretiravanjem in shematizacijo odnosov odločitev in ravnanj različnih družbenih skupin in posameznikov pravzaprav izzivajo in radikalno opozarjajo ne le na družbene deviacije, ampak tudi na sprevrženost in nevarnost predsodkov. Poslušalci provokativno in angažirano zasnovano oddajo poznajo in razumejo.«

Drugače je, ko se isti lik pojavi v televizijski oddaji, namenjeni ljubiteljem narodnozabavne glasbe, kjer je vloga tega lika zožena. Ni več družbeno kritična, ampak namenjena popestritvi vsebine s humornim govornim vložkom med glasbenimi točkami. Kontekst je torej popolnoma drugačen. Ko je takšen lik izločen iz imitatorsko-improvizatorske ekipe satirične oddaje, se dejansko lahko ustvari vtis, da je vnaprej napisano besedilo namenjeno ugajanju, všečnosti in cenemu humorju, ki se napaja v ukoreninjenih stereotipih.«

 ZADEVA: **Ženski nogomet in seksizem** (⇒ julijsko poročilo, str. 15)

»Nisem si zapomnila imena novinarja, ki je komentiral, so mi pa definitivno ostale v neprijetnem spominu nekatere njegove besede, predvsem ko je ob zaključku prenosa pripomnil, da "ženski nogomet pridobiva na veljavi in pa vse lažje ga je gledati". Omenil je tudi, da se nizozemskim nogometašicam obeta svetla prihodnost, "če bodo ostale prijateljice". Kar pogosto spremljam tudi moški nogomet in podobnih izjav nisem tam nikoli zasledila – s takšnim diskurzom se seveda ohranjajo spolni stereotipi o ženskah, ki so prej rivalke kot prijateljice, ki se z lahkoto skregajo in ki jih je očitno (bilo) težko gledati med igro nogometa.« (A. A. Z.)

Komentator prenosa **Urban Laurenčič:**

»V komentiranju ne samo finala 7. 7., temveč tudi ostalih tekem ženskega SP v nogometu, sem se v veliki meri osredotočil le na pozitivne stvari. Pohvalil sem dobre poteze in ostalo, zelo malo pa grajal napake. Vse v želji, da bi ženski nogomet zasijal v lepi luči. Zato tudi končna ocena, da dekleta napredujejo in je njihov nogomet lažje gledati kot v preteklosti. Ker napredujejo in se igra izboljšuje. Posledično je predstava boljša. Če sem koga užalil, to ni bil moj namen.«

Pri Nizozemkah pa sem v dneh pred polfinalom in finalom na najrazličnejših platformah bral o velikem prijateljstvu znotraj ekipe. Kako se dobro razumejo, spoštujejo... Zato je logično, da lahko uspehe dosega le, če bo tak timski duh prisoten tudi v prihodnje. Če bo prišlo do razdora v odnosih znotraj ekipe, bodo tudi rezultati šli navzdol. Za katerikoli ekipni šport povsem logično. Pri ženskah in pri moških.«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**:

»Opozoril sem ga, naj bo prihodnjič v izogib tovrstnim kritikam pazljiv, saj nekateri take in podobne komentarje razumejo tako, kot je zapisno v pritožbah.«

 MNENJE: »Menim, da pri komentiranju športnega dogajanja ni nič neobičajnega, če reporter omeni in analizira tudi notranje odnose v ekipah, ki so včasih tako vzorni, da privedejo do neslutnih presežkov, spet drugič pa onemogočajo športne uspehe. Že v slovenski športni zgodovini je kar nekaj tovrstnih primerov, ne glede na spol (pri ekipnih športih npr. prijateljski odnosi in triumf košarkarjev na EP ali pa spori, zmerjanja in solze v nogometni reprezentanci na SP 2002, pri posamičnih pa primeri vzornih ali skrhanih odnosov med športnikom/športnico in trenerjem/trenerko). Ni mogoče trditi, da je v tem primeru komentator ravnal drugače.

Menim tudi, da je sestavni del športnega komentiranja tudi navajanje vtisov in strokovnih ocen o videzu in poteku tekem – opisi igre kot lepe/grde/nezanimive/slabe/brez domišljije zagotovo nimajo apriornega spolnega podtona.

Strinjam pa se, da bi bilo narobe in v nasprotju s programskimi standardi, če bi se skozi športne prenose utrjevalo diskriminatorne poglede na posameznike ali skupine ljudi ter kakršno koli vrsto neenakosti, predsodkov in stereotipov, tudi spolnih.

Menim, da v konkretnem primeru ne moremo govoriti o takšnem ravnanju.«

5.7. DOBER OKUS, VREDNOTE OBČINSTVA, PRIZORI NASILJA

Občinstvo se ostro odzove na cenen humor, izzivalna oblačila nastopajočih in pretirano realistične prikaze nasilja, ki posegajo v njihove vrednote oz. razumevanje dobrega okusa.

»Ob prvem prispevku so bili posnetki 'bolnih krav' najavljeni kot ne ravno 'lepi' - torej smo lahko 'zamižali med prispevkom'. Ta isti posnetek se v kasnejših dneh vrta znova in znova brez 'opozorila', kar menim, da ni ravno nujno. Ista informacija se lahko poda brez tako krutih prizorov.« (I. L.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**:

»O tem smo se že pogovarjali in po razkritju nepravilnosti v poljski klavnici smo dobili nekaj pisem gledalcev, da so posnetki preveč kruti, da bi jih ponavljali. V uredništvu smo se odločili, da bomo redkeje objavljali najbolj eksplicitne posnetke.

Kolegica, naša dopisnica iz Nemčije, pa je 30. januarja v prvem prispevku, v katerem smo razkrili grozljivo ravnanje v klavnici začela takole: "Tole so posnetki grozljivega ravnanja s

kravami, preveč bolnimi, da bi lahko še hodile. " Nismo torej govorili o nelepah posnetkih, pač pa grozljivih.«

Dodatno pojasnilo **varuhinje**: »Dodajam, da tudi Poklicna merila in načela novinarske etike svarijo pred pretiranim naturalizmom v slikovnih prikazih oz. pred nepotrebnimi ponovitvami mučnih in nasilnih posnetkov, ki ne prispevajo k sporočilnosti in niso nujni za razumevanje sporočila. Vesela sem, ker je urednica zagotovila, da bodo pri ponavljanju najbolj eksplicitnih posnetkov bolj zadržani.«

»Prispevek z video vsebino se mi zdi neprimeren da v živo pokažete akt ubija živali. Lahko prosim cenzurirate grafiko? Prikazuje krutost, ki se jo da opisati zgolj z besedilom. Pričakoval sem opozorilo RTV Slovenije, da video posnetek vsebuje dejanja mučenja , uboj, krutost in nasilje nad živali.« (D. G. J.)

Urednica Uredništva za nove medije **Kaja Jakopič**:

»V tekstu članka je prav tako tudi napisano, da gre za brutalen video. Tudi bistvo celotnega članka je poudarjanje brutalnosti videa. Če je torej uporabnik prebral članek, v katerem je tudi izpostavljen »namen« videa, je že bil opozorjen na samo vsebino videa.«

Varuhinja se je strinjala, da je članek vseboval ustrezno opozorilo, menila pa je tudi, da bi v uredništvu ravnali odgovorno, če bi še ob samem videu (glede na to, da so se ga odločili vgraditi v članek) z vidnim napisom uporabnike vnovič posvarili pred ogledom.

»Po večini imamo pozitivno mnenje o oddaji /Slovenski pozdrav/, vendar se nam vedno zastavlja vprašanje kakšne vrline ima » humoristka «, da ste jo uvrstili v oddajo. V kolikor imate kakšne raziskave o gledanosti oddaje sem skoraj prepričan, da vam je gledanost padla zaradi njenega humorja.« (I. B.)

»Mislim, da njeno obnašanje in njen humor ne sodita na nacionalno TV. V zadnjem času pa nastopa povsod in na vseh kanalih.« (V. K.)

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa **Vanja Vardjan**:

»Njena vloga in pojavnost v oddaji sta dobronamerni, v duhu interpretacije razlik med spoloma, odnosov v družbi, o katerih kroži veliko stereotipov, in se jih ustvarjalci oddaje na subtilen način dotikamo.«

»Nisem noben moralist, ne zdi pa se mi primerno tako obleči za popoldansko oddajo, ki jo gledajo tudi otroci. Sprašujem se na katere gledalce je merila /voditeljica oddaje Dober dan/ z svojim oblačenjem in ali nimate nobenega, ki bi ji predlagal kaj je primerno.« (G. M.)

Odgovorni urednik TV Maribor **Tomaž Karat** je potrdil, da so bili na neprimernost voditeljčinih oblačil opozorjeni že ob premiernem predvajanju, ko je bila voditeljica tudi opozorjena na spoštovanje pravil in oblačilnega kodeksa. Že takrat je pojasnil, da na TV Maribor nimajo ne

oblačil ne stilista, zato so voditelji praviloma prepuščeni lastnemu navdihu in fondu oblačil, ki jih premore "njihova domača omara".

Odgovorni urednik Programa plus **Rok Smolej** pa je v odgovoru zapisal: »V okviru jutranjega programa se kar precej trudimo v povezavi z oblačili voditeljev. Gre za veliko število nastopajočih, ki jih je treba obleči, proračun oddaje pa seveda ne dovoljuje, da bi oblačila kupovali, zato so stilisti precej odvisni od lastne iznajdljivosti.

Zavedamo se, da Dobro jutro spremljajo zelo različne skupine gledalcev – od bolj konservativnih do tistih, ki jih zanimajo tudi zelo sodobni modni trendi. Splošna smernica za oblačila pri voditeljih Dobrega jutra je, da ne gre nujno za zelo formalna oblačila (kot na primer v informativnem programu), zdi se nam prav, da so oblačila tudi moderna, vendar vsekakor primerna jutranjemu terminu in različnim gledalcem, ki oddajo spremljajo. Včasih se nam pripeti tudi kakšen »modni spodrselj«, trudimo se, da jih je čim manj.«

»Menim, da resna gospodarsko politična razprava kar kliče po neki solidni obleki voditeljice, ne pa tesno oprijete, izzivalno " nameščene " okoli bokov... (E. E. R.)

Manica. J. Ambrožič, odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija:

»Vsekakor namen stilistke, niti kolegice voditeljice ni bil nespodobnost ali spolno izzivanje. Namen izbire obleke je bil nevpadljivost in urejenost.«

5.8. PROMOCIJA ALI INFORMACIJA?

Gledalci in poslušalci upravičeno pričakujejo, da je med oglasnimi in poročevalskimi vsebinami ostra ločnica; tudi v letu 2020 so nekajkrat opozorili na nedoslednosti.

ZADEVA: **Novinarsko javljanje ali oglas?** (⇒ julijsko poročilo, str. 23)

Varuhinja je na lastno pobudo problematizirala oglasno vsebino v obliki novinarskega javljanja v okviru projekta Slovensko naj kopališče. V programu RSi je naletela na pogovor, v katerem je bila promovirana turistična destinacija, zvočne ločnice pa ni bilo.

Odgovorni urednik RSi **Darko Pukl**:

»Absolutno ne gre za nobeno prikrito oglaševanje, saj so sobotna javljanja (2x3 min) tudi označena z našo zvočno oglasno ločnico pred vsako tovrstno vsebino. Popolnoma enako kot pred vsemi rednimi oglasnimi bloki.

Preveril sem omenjeno vsebino dne 13.7. in ugotovil, da je pred prvim 3 min sklopom zvočna oglasna ločnica pravilno umeščena, pred drugim delom pa je žal tonski tehnik ni umestil, ker je imel paniko z nujno prometno intervencijo in je sprožil zvočno ločnico za prometno intervencijo. Kar pa seveda ne upravičuje naše napake, ki je bila storjena. Na to bom naše sodelavce posebej opozoril, da se v prihodnje ne sme zgoditi.«

MNENJE IN PRIPOROČILO:

»Če plačano oz. oglasno oddajo izpelje nekdo, ki ga občinstvo pozna tudi po delu v rednih in oglasno nekontaminiranih programih, bi bili lahko gledalci zavedeni, da gre za novinarsko vsebino. To je tem bolj pereče v radijskem mediju, saj **v času trajanja pogovora praktično ni mogoče razločiti, ali znan voditeljski glas podaja informacijo ali oglas.** Zato vodstvu Radia Slovenija in uredništvu RSi priporočam, da se o izvedbi tovrstnih plačanih oglasnih vsebin temeljito pogovorijo in poskusijo najti takšno rešitev, da bodo poslušalci nedvoumno razločili, kdaj gre za novinarsko, programsko vsebino in kdaj za plačane oddaje.«

Direktor Radia Slovenija **Mirko Štular** je pripravil **odzivno poročilo:** (poudarki)

»V tem primeru gre za dve vprašanji, in sicer za označevanje oglasnih, plačanih vsebin ter za 'glasove' oz. izvajalce, ki te vsebine pripravljajo. V resnici pa je oboje del iste zgodbe oz. cilja poslušalcem dati jasno vedeti, kaj je uredniško izbrana in umeščena vsebina, in kaj je plačana, torej marketinška vsebina. In to dosledno izvajamo.

Tudi sicer vse marketinške vsebine v programih Radia Slovenija jasno označujemo s posebnimi, prepoznavnimi zvočnimi ločnicami, uvodnimi in zaključnimi jingli, z ekipo odgovornih urednikov in Službe za trženje smo se dogovorili, da bomo dikcijo za označevanje marketinških vsebin poenotili za vse programe Radia Slovenija, ki take vsebine (lahko) objavljajo. Kar zadeva govorce, za plačane vsebine angažiramo nenovinarske profile, kot so napovedovalci, špikerji, voditelji. Ti se tudi sicer (lahko) pojavljajo v oglasnih vsebinah, produciranih zunaj naše hiše.

Predvsem pa bomo še naprej dosledno zagotavljali zvočno označevanje in s tem jasno ločevanje med uredniškimi in marketinškimi vsebinami.«

ZADEVA: Zakaj gledalcem svetuje hrvaški zobozdravnik? (oktobrsko poročilo, str. 25)

»Danes ste na povdarjam NACIONALNI TELEVIZIJI SLOVENIJE RTV, predvajali prispevek hrvaškega zobozdravnika o implantatih. Prvi moj pomislek je ta, da bi kot nacionalna televizija morali v goste povabiti slovenskega strokovnjaka šolanega na svetovno priznani Medicinski fakulteti v Ljubljani in ne privatnega zobozdravnika s Hrvaške, ki si na slovenski nacionalni televiziji dela reklamo za svoje storitve opravljene na hrvaškem, pred slovenskimi pacienti. Kot drugo, kot plačnik RTV prispevka kot fizična oseba in kot plačnik RTV prispevka kot pravna oseba, ne morem pristati na to, da reklamirate hrvaške privatnike, Slovenci pa vas za to plačujemo. Kot tretje pa naj vas spomnim, da ste kot javni zavod financirani ob večjem deležu iz članarin slovenskih državljanov in slovenskih podjetij, tudi iz državne blagajne v katero plačujemo visoke davke slovenska podjetja in vi reklamirate hrvaškega zobozdravnika, od njegovih storitev pa bo davke pobrala Hrvaška!!!!« (M. B.)

MNENJE:

»Menim, da mora zlasti javni medij delovati tako, da **v nobenem trenutku pri občinstvu (gledalcih ali poslušalcih) ne vzbuja dvoma o tem, ali gre za »čisto« programsko vsebino ali pa za oglas, plačano vsebino oz. promocijo.** Zato tudi odsvetujem uporabo

prijemov, ki posnemajo novinarsko podajanje vsebin, saj so lahko uporabniki hitro zavedeni oz. se morda ne zavedajo, da so na nek način izpostavljeni oglaševanju.«

Varuhinja je v obravnavi zadeve ugotovila, da se določila o promocijskem umeščanju izdelkov, storitev in blagovnih znamk različno razlagajo ter da bi bila razjasnitev nujna, predvsem z vidika občinstva, ki mora vedeti, kaj je informacija in kaj promocija. Etično pravilno in z vidika gledalcev bistveno je, da pri spremljanju programov ni dvoma, kaj je novinarsko poročanje in kaj plačana objava. Na njeno pobudo sta z direktorico TV Slovenija Natalijo Gorščak o tem pripravili delovno srečanje z Akosom (⇒ več v poglavju o delovanju varuhinje).

➤ ZADEVA: Prikrito oglaševanje zdravstvene storitve? (⇒ decembrsko poročilo, str. 21)

»Opozorila bi na nastope zdravnice na temo inkontinence, pogosto je povabljena, sama sem jo danes, 19. decembra, slišala najmanj tretjič, morda celo četrtič. Poleg tega pa zasebno prodaja terapijo inkontinence na nekih posebnih elektrificiranih stoli, kar vsakokrat obširno razloži, pove, da jih je ona kupila prva (če ne edina) v Sloveniji in so nadvse super in tako naprej. Njeni nastopi so izrazito prodajni, že kar neokusno prodajni, in je pri tem nihče ne ustavi.« (V. C.)

Odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija **Danijel Poslek**:

»Gostje Svetovalnega servisa so strokovnjaki z najrazličnejših področij, tudi zdravniki, ki imajo zasebno prakso in koncesijo. Oddaja je kontaktna, namenjena med drugim tudi vprašanjem poslušalk in poslušalcev, ki dobijo odgovor strokovnjaka na svoje vprašanje. Vendar v oddaji predstavljamo tudi novosti. Zdravnica je v oddaji Svetovalni servis, ki je bila namenjena inkontinenci, med drugim predstavila tudi novo metodo zdravljenja. Vendar ta predstavitev ni imela elementov oglaševanja. Na očitke poslušalke, da je zdravnica že sodelovala v oddaji Svetovalni servis, lahko odgovorim, da tudi drugi strokovnjaki večkrat sodelujejo v oddaji, vendar z določeno časovno distanco. Pri izbiri in odločitvi, koga od strokovnjakov povabimo v oddajo, moramo zaradi specifik nastopanja pred mikrofonom upoštevati tudi govorne kompetence sogovornika. Strokovnjaki za svoje nastope v oddaji ne dobijo nikakršnega plačila. Novinarji, ki vodijo oddaje Svetovalni servis, strokovnjake pred oddajo opozorijo, da naj ne reklamirajo svojih storitev. Novinarji ob morebitnem reklamiranju tudi vedno odreagirajo z ustreznim opozorilom v eter.«

  MNENJE IN PRIPOROČILO (poudarki): »Svetovalni servis je po zasnovi svetovalna in kontaktna oddaja, gostje so k sodelovanju povabljeni in za nastop niso plačani. Ne gre torej za oglas oz. promocijsko umeščanje izdelkov ali storitev.

Glede nastopajočih lahko pritrdim uredniku, da morajo biti najmanj strokovni in govorno kompetentni obenem. Ob tem pa morajo imeti še voljo in čas za takšno nastopanje: ni veliko takšnih, ki so pripravljene priti v radijski studio in neposredno odgovarjati na nepredvidljiva vprašanja, pri čemer morajo biti odgovori dovolj neposredni, da so zanimivi, in dovolj splošni, da niso zavezujoči. Za nekatere je to velik stres ali pa tratenje časa, zato povabilo odklonijo,

nekateri pa med oddajo v živo ugotovijo, kako velik zalogaj je to in se tudi ne odločijo več za nastop oz. voditelji raje poiščejo drugega govorca. Ko nekdo izpolnjuje vsa merila, je zagotovo še kdaj povabljen.

Popolnoma razumem, da je gostja v oddaji opisala tudi storitev, ki jo sama opravlja, v katero verjame in jo tudi priporoča. Ne glede na to pa sem tudi sama opazila, da je to storila večkrat – vsakokrat je poudarila terapevtske prednosti naprave in dejstvo, da poseduje to napravo. Ne vem, ali se temu lahko reče »neposredno propagiranje lastnih storitev«, strinjam pa se, da je bilo teh omemb bistveno več, kot bi bilo potrebno za osnovno informacijo. **Menim tudi, da bi bilo smiselno, če bi se v ekipi oddaje vnovič pogovorili o tem, kje je ločnica med predstavitvijo (strokovnih pristopov, dejavnosti, dejstev) in reklamiranjem (lastnih storitev, dejavnosti). Uredniku bom predlagala, da tudi pri »stalnih« gostih obnovijo opozorilo glede (samo)reklamiranja.«**

Varuhinja je uredništvu priporočila, naj analizira zadevo in v studio ne vabi gostov, če se izkaže, da svetovalno oddajo zlorabijo za promocijo svoje plačljive storitve.

5.9. SPOŠTOVANJE ZASEBNOSTI

Gledalci so pozorni tudi na posege v posameznikovo zasebnost, ki morajo biti upravičeni z javnim interesom, predvsem pa morajo biti zasebniki pravilno seznanjeni z vstopom kamer v njihov osebni prostor.

»Na dan, ko je lastnike domnevno spornih kurilnih naprav /v Prvačini/ obiskala inšpektorica z Ministrstva za okolje in prostor, se je v soseski oglasila tudi ekipa televizijske oddaje Koda. Kot so pojasnili, jih je povabil lastnik stanovanjske hiše, ki je s pritožbami tudi sprožil izredni inšpekcijski pregled. Ekipa se je temeljito seznanila z gospodovimi stališči, nato pa se nenapovedano oglasila še pri sosedih, ki so bili ravno sredi inšpekcijskega pregleda, in jih prosila, naj na navedbe soseda odgovorijo. Odveč je poudarjati, da je nenapovedan prihod televizijske ekipe za ljudi, zasebnike, ki medijske pozornosti niso vajeni, precej resna preizkušnja.« (H. V.)

Urednica oddaje Koda **Vesna Pfeifer** (poudarek):

»Za pripravo prispevkov in teme smo se odločili na osnovi dejstva, da gre za problematiko, ki je v zimskem času še kako aktualna. Pa tudi zaradi tega, ker se je MOP odločil z novo Uredbo o emisiji snovi v zrak iz malih in srednjih kurilnih naprav vzpostaviti prehodno obdobje, v katerem bo omogočena legalizacija večje zaloge naprav s prevelikimi izpusti, ki so še vedno naprodaj v slovenskih trgovinah. Iz vsega povedanega je torej jasno, da v dveh prispevkih iz Prvačine tema nikakor niso bili spori med zasebniki, temveč onesnaževanja zraka z malimi kurilnimi napravami in neprimernimi energenti, med katere sodijo tudi vlažna drva. Stika /z zasebniki/ vnaprej nismo mogli vzpostaviti, ker imena in kontaktni podatki sosedov našega gledalca uredništvu niso bila znana. Zanje je novinarka zvedela šele na terenu in se je zato pri vpletenih tudi osebno oglasila s prošnjo za izjavo.«

MNENJE: »Menim, da imajo posamezniki v svojem zasebnem življenju vedno možnost, da odklonijo komentar ali izrecno povedo, da se ne želijo pojaviti v sliki v novinarskem prispevku. Novinarji so takšno željo dolžni spoštovati (razen v izjemnih primerih, ko javni interes pretehta nad zasebnim, ko gre npr. za splošno nevarnost ali izredne razmere). Prav tako se od novinarjev pričakuje, da zelo skrbno uporabljajo slikovno gradivo ter poskrbijo za ustrezno razlikovanje med posnetki, ki so nastali na kraju samem, in posnetki, ki so zgolj ilustrativni in bi lahko pri gledalcih vzbudili neupravičen vtis, da gre za odsev realnosti.

»Na TV predvajate sv. mašo v živo. Običajno izberete lepe in z ornamentami bogate cerkve. Vse lepo in prav. Moti me, da kameraman snema tudi navzoče pri maši. S kamero sledi celo v usta, ko je obred obhajila. To je pa neokusno. Snema naj se obred, župljane naj pa od daleč preleti.« (B. Z.)

Vid Stanovnik, urednik uredništva verskih oddaj na TV Slovenija (poudarek):

»TV Slovenija redno enkrat mesečno prenaša katoliško ali evangeličansko bogoslužje. Za vsak prenos bogoslužja se dogovorimo z duhovnikom, ki upravlja župnijo. Pri izvedbi prenosa sodeluje veliko vernikov (člani pevskih zborov, člani različnih skupin, bralci, ministranti, krasilci cerkva,..). Župniki o prenosu župniki seznanijo vernike preko župnijskih glasil ter rednih obvestil pri bogoslužju. Pri obhajanju evharistije sodelujejo vsi zbrani verniki. To upoštevamo tudi pri pripravi televizijskega prenosa in vključujemo tudi posnetke vernikov (med odgovori na mašnikovo molitev, pri izpovedi vere, med prošnjami,...). Seveda pa se ob tem trudimo, da smo spoštljivi. Zaradi tega se npr. poskušamo čim bolj izogibati bližnjim posnetkom vernikov med obhajilom. Ker pa gre za snemanje živega dogodka, vseh stvari žal ne moremo povsem predvideti.«

5.10. VOLILNE VSEBINE

Pri volilnih in referendumskih oddajah se praviloma zastavljajo vprašanja o tem, kako se zagotavlja enaka obravnava vsem tekmecem, kdo in zakaj je povabljen na soočenja, zakaj parlamentarne in neparlamentarne stranke nimajo enakih možnosti predstavitve. Vprašanja se nanašajo tudi na predvolilne ankete, napovedi in vzporedne volitve. Tako je bilo tudi ob evropskih volitvah maja 2019.

»V svoji oddaji Soočenje strank pred evropskimi parlamentarnimi volitvami v studio niste povabili predstavnika stranke Domovinska liga. Zanima me, zakaj? Stranka je na seznamu kandidatov za volitve, torej bi kot gledalec pričakoval, da imam možnost dobiti odgovore VSEH, ki kandidirajo na volitvah, saj si le tako lahko ustvarim mnenje o strankah, kandidatih in njihovem programu.« (M. M.)

Odgovorna urednica informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Soočenja smo v Informativnem programu Televizije Slovenija oblikovali v skladu z 12. členom Zakona o RTV Slovenija. Podobno so bila zastavljena tudi soočenja pred zadnjimi volitvami poslancev v Evropski parlament pred petimi leti, ko smo pripravili tri soočenja: dve za

parlamentarne in eno za neparlamentarne stranke. Letos pripravljamo več soočenj, in sicer pet: tri za parlamentarne in dve za neparlamentarne stranke.

Od sprejetja Zakona o RTV Slovenija je skladno s tem zakonom jasno opredeljena tudi definicija parlamentarnih in neparlamentarnih strank.

Pravila o izrabi programskega časa med kampanjo pred evropskimi volitvami v RTV-programih so bila javno objavljena 28. 2. 2019 in so povsem v skladu s poglavjem II in členov 1, 2, 3, in 4, na podlagi teh pravil so zasnovana tudi naša soočenja. Pravila se dostopna na spletni povezavi Pravila za izrabo programskega časa za predstavitev kandidatnih list oziroma kandidatk in kandidatov za volitve poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament.

Volilna kampanja se je v RTV-programih začela 6. maja 2019. Pravila ne urejajo objavljanja dnevnih novic in poročil o kampanji; za te veljajo še vedno uredniška merila in profesionalni standardi, tako kot pred kampanjo.

Teh meril in standardov se tudi sicer držimo pri našem novinarskem in uredniškem delu, pri čemer smo vseskozi pod drobnogledom in v službi javnosti.«

»Kot slišim, smo ena redkih držav brez vzporednih volitev. Težko me boste prepričali, da je edini razlog denar. In sedaj že 3 ure razpravljajo brez podatkov in čakamo 23. uro.« (J. N.)

Odgovor pomočnika generalnega direktorja RTV Slovenija za programske zadeve **Gorazda Slaka**:

»Vsake volitve, kjer ljudstvo dobi priložnost in odgovornost, da z glasovanjem izbere svoje predstavnike, so praznik demokracije. Tudi tokrat je bilo tako, v Sloveniji v dveh letih že četrtič (predsedniške 2017, državnozborske 2018, lokalne 2018, evropske 2019).

Tudi za evropske volitve smo, tako kot pri ostalih volitvah, tehtali zmožnost, da naročimo (in plačamo) vzporedne volitve. Povezali smo se z drugimi televizijami in mediji, da bi skupaj nastopili na trgu in s tem delili velike stroške, ki jih imajo zaradi svoje kompleksnosti in obsežnosti vzporedne volitve. Nobena druga televizija ni izkazala interesa za sodelovanje, kar pomeni, da bi morala RTV Slovenija nositi celoten strošek.

In celoten strošek kvalitetnih in kredibilnih vzporednih volitev bi bil preko 50.000 EUR. V javnosti so se pojavljale nižje številke, ki pa so se nanašale na "inovativne" metode izvajanja anket. Na RTV Slovenija smo pri predsedniških volitvah leta 2017 zaupali v inovativno metodo meritve in dobili škandalozno nepravilne rezultate, ki so prizadeli kredibilnost našega poročanja na tisti večer. Zato v inovativne metode, ki dajo napačne rezultate (včasih pa sploh ne dajo rezultatov), ne nameravamo več investirati.

Namesto rezultatov vzporednih volitev smo dejansko sporočili rezultate (tako kot ostali slovenski mediji) šele ob 23.00 in ne ob 19.00. Smo pa zato kot edini v Sloveniji, pripravili poročanje o evropskih volitvah iz celotne Evrope. Naši dopisniki so se javljali iz Bruslja,

Londona, Rima, Dunaja, Budimpešte, Beograda in Berlina. Pripravili smo več ur kvalitetnega televizijskega in radijskega programa, z analizo predvolilne kampanje, stanja v EU, morebitnih posledic in tudi rezultati vzporednih volitev v drugih državah.

In ko smo ravno pri drugih državah: vzporednih volitev poleg Slovenije niso izvedli še v 10 državah EU. V 17 državah pa so jih v sodelovanju pripravile medijske hiše komercialnega in javnega značaja. In si tako delile zelo velike stroške. Morda bi v času, ko na RTV Slovenija gledamo res na vsak euro, ko smo zaradi velikih problemov zaradi naraščajočih stroškov dela za pripravo programov zaprosili za povečanje prispevka, kdo presodil, da je 50.000 EUR neupravičen strošek.

Bi imel prav? Morda. Tako kot imajo prav tisti, ki trdijo, da bi vzporedne volitve morale biti. Na RTV Slovenija smo temeljito pretehtali obe možnosti in se odločili, da pripravimo za gledalce kvaliteten, informirajoč, obsežen program, informacijo o zmagovalcu pa smo vsi skupaj morali počakati 4 ure.«

5.11. JAVNO DELOVANJE PROGRAMSKIH USTVARJALCEV

Varuhinja je bila tudi v letu 2019 večkrat vprašana, ali novinarji, voditelji in uredniki javnega medija ravnajo prav, ko na družbenih omrežjih izražajo svoje poglede na delovanje RTV Slovenija ali izstopajoča družbena dogajanja. O posameznih primerih se ne izreka, v odgovorih pa vselej spomni na 21. točko Poklicnih meril in načel novinarske etike, ki svari pred takšnim javnim delovanjem, ki lahko ogrozi verodostojnost programskega ustvarjalca in ugled medija. O posameznih primerih seznaneni vodstvo in poziva k takšnemu ravnanju, ki bi med zaposlenimi okrepilo zavedanje o odgovornosti v javnem delovanju.

Ob konkretni pritožbi glede objave programske vsebine RTV Slovenija v zasebnem mediju pa je sprožila široko notranjo razpravo.

➤ ZADEVA: Ali lahko novinar RTV-ja piše za drug medij? (⇒ septembrsko poročilo, str. 32)

»Praksa se mi zdi najmanj neokusna, če že ni protipravna. Da novinarji javnega medija pišejo članke za medij, ki že vrsto let agitira ravno proti javnemu mediju, se mi zdi hudo problematično in stihijsko. Da v člankih povzemajo delo, ki ga z RTV naročnino plačujemo državljani, še bolj... pričakujem pojasnilo, ali je to v skladu s programskimi načeli zavoda RTV in s protikonkurenčno klavzulo v pogodbi o zaposlitvi.« (D. S.)

Živa Emeršič, odgovorna urednica Kulturno-umetniškega programa (poudarek):

»Načeloma velja, da mora vsak novinar imeti dovoljenje svojega nadrejenega urednika, da lahko dela karkoli izven matične hiše, če pa gre za promocijo oddaje, kot je bilo v tem primeru, pa te omejitve ni. Nova24TV je promocijsko besedilo o vsebini konkretne oddaje Pričevalci povzela po drugih medijih, ime avtorja oddaje pa so pod članek (kot avtorja članka na svoji strani) podpisali brez njegove vednosti.«

V **pravnem mnenju**, ki ga je pridobilo vodstvo RTV-ja, je bilo zapisano, da zaposleni ni kršil konkurenčne klavzule.

 MNENJE: (poudarki): »Menim, da je pritožbo mogoče obravnavati le na splošni ravni in ne izolirano od sorodnih primerov. Da bi ugotavljali konkretne kršitve, potrebujemo jasna pravila, na podlagi katerih je mogoče vzpostaviti prakso.«

»Menim, da bi **moral biti promocijski postopek enak pri vseh televizijskih (in radijskih) oddajah, torej strokovno voden, organiziran, medsebojno primerljiv in poenoten**. Menim tudi, da bi bilo treba delovati tako, da bi bilo stihijskega in personalnega promoviranja vsebin ali oddaj čim manj. Tako zaradi dilem, ki se lahko porodijo občinstvu ob neki nejasni objavi, kot zaradi "sledljivosti" objav promocijskega besedila oz. ustreznega odzivanja ob napakah ali v primerih, če neki medij besedilo nepooblaščen objavi kot avtorski članek, s podpisom avtorja oddaje.«

»**Velja predvsem načelo vnaprejšnjega dogovora z nadrejenimi, in sicer za vse profitno ali neprofitno javno delovanje, v katerem se zunaj RTV Slovenija uporablja znanje, pridobljeno v okviru RTV-ja**. Ko gre za novinarje, poznamo denimo primere pisanja kolumn, analiz ali prilog za tiskane medije, pisanje gesel za leksikone ali biografije, predavanja in vodenje delavnic, zelo pogosti pa so tudi primeri, ko na javnih dogodkih – predstavitev knjig, okroglih mizah itd. – nastopajo kot moderatorji ali povezovalci. Menim, da bi v vseh tovrstnih primerih kakor tudi primerih, ko gre za promocijo vsebin/oddaje/dejavnosti RTV Slovenija, morali dosledno slediti načelu dogovora z odgovornim urednikom oz. vodjo. Še zlasti je to nujno, ko gre za nastopanje ali predstavljanje ali podpisovanje v vlogi novinarja RTV Slovenija.«

»**Kot varuhinja močno podpiram pripravo in uveljavitev pravilnika /o komuniciranju/, tudi zaradi številnih dilem, ki se porajajo ob objavah novinarjev ter drugih sodelavcev in zaposlenih na RTV Slovenija na družbenih omrežjih. Glede tega sem prejela že veliko odzivov, predvsem z vidika ločnice med zasebnim in javnim delovanje**. Kot varuhinja sem v povezavi s tem vodstvo večkrat pozvala, naj spodbudi pripravo pravil, predvsem pa izpelje strokovno razpravo in izobraževanje o primerjalni praksi v drugih javnih medijih v Evropi.«

 PRIPOROČILO: »Odgovornim urednikom priporočam, da **vztrajajo pri načelu informiranosti, da so torej s takšnimi dejavnostmi svojih sodelavcev, ki bi se lahko kakor koli odražale pri rednem delu, vsaj seznanjeni**, tako pri zaposlenih kot pri tistih, ki imajo drugačne pogodbe o sodelovanju. Zlasti **objave v različnih medijih, ki jih je mogoče razumeti kot promocijo vsebin/oddaje/dejavnosti RTV Slovenija, naj potekajo v dogovoru med uredniki in programskimi ustvarjalci**.

Vodstvu bom vnovič priporočila, naj **pospeši prenovu Poklicnih meril in načel novinarske etike**, ki poteka od jeseni 2016 in še ni končana. Menim, da bi bilo posebej nujno osvežiti in novi stvarnosti prilagoditi 21. točko Poklicnih meril in načel novinarske etike, saj je zdaj veljavni dokument nastal leta 2000, ko interneta in drugih sodobnih oblik javnega komuniciranja še nismo poznali.«

← **NOTRANJA RAZPRAVA:** Varuhinja je ob robu obravnave zbrala več dilem glede javnega delovanja programskih ustvarjalcev, na katere ni jasnih odgovorov:

- Kaj je programskim ustvarjalcem in zaposlenim na RTV dovoljeno in kaj ne, ali smejo ob opravljanju svojega dela v javnem mediju povezovati, snovati in voditi dogodke, pisati analize in članke za raznovrstne tiskane ali spletne medije doma in po svetu, nastopati na javnih prireditvah ali celo v oglasih, opravljati sorodno delo prek espejev? Kakšne so omejitve?
- Kdaj – če sploh – je lahko glas in/ali obraz javnega medija tudi glas in/ali obraz neke komercialne oglasne/promocijske kampanj?
- Ali imajo lahko programski ustvarjalci svoje vloge in bloge in kanale na družbenih omrežjih, tudi o enakih tematikah, kot jih poklicno pokrivajo v javnem mediju? Kako se pri tem zagotavlja nepristranskost? Kje so omejitve pri takšnem delovanju?
- Kako je z objavami na družbenih omrežjih, kaj je še zasebno in kaj je že javno, kaj je prav in kaj narobe?
- Kako naj v svojem prostem času oz. ob rednem opravljanju svojega dela na RTV Slovenija v javni sferi delujejo tako, da ne bodo kompromitirali svoje profesionalne vloge v javnem mediju (in s tem tudi javni medij v celoti)?
- Kako lahko s prostočasnim aktivnim družbenim življenjem in javno prepoznavnostjo morda tudi prispevajo k promociji svojih RTV stvaritev in javnega medija v celoti?

Z dilemami je seznanila vodstvo RTV Slovenija ter Programski svet RTV Slovenija in Svet delavcev RTV Slovenija, ki sta o tem razpravljala in sprejela sklep (⇒ v poglavju o delovanju varuhinje), na njeno prošnjo je strokovno mnenje pripravila poznavalka področja integritete **Simona Habič**. Notranja razprava se bo nadaljevala v letu 2020.

VI. VODNIK PO PRIPOROČILIH

Legenda grafičnih oznak

- ✓ Uresničeno oz. upoštevano priporočilo, vsebinski odziv uredništva, programa, vodstva.
- Ni odzivnega poročila uredništva, programa, vodstva; ni podatka, ali je bilo priporočilo upoštevano.

VODSTVU RTV-ja

- Intervju/Perko (januarsko poročilo): priporočilo vodstvu, da na vseh ravneh programskega odločanja spodbudi notranjo razpravo o upoštevanju Programskih standardov ter Poklicnih meril in načel novinarske etike tako v načrtovanju kot v izvedbi programov.
- Samo ponavljate, položnica pa je ista (avgustovsko poročilo): priporočilo, naj se stori več za seznanjanje javnosti z ustrojem in delovanjem RTV Slovenija in tudi s finančnim položajem, ki kroji programsko ponudbo TV Slovenija.
- Ali lahko novinar RTV piše za drug medij? (septembrsko poročilo): vnovični poziv k pospešeni prenovi Poklicnih meril in načel novinarske etike ter smernic javnega delovanja programskih ustvarjalcev; na podlagi te zadeve je Programski svet RTV-ja vodstvo pozval, naj v interesu promocije in zaščite javne službe RTV-ja natančneje opredeli odnos do delovanja programskih ustvarjalcev RTV-ja zunaj službe in s tem seznanji programski svet (oktober).

Iz leta 2018:

- O neprimernih zapisih na družbenih medijih (december 2018): na podlagi te zadeve je Programski svet RTV-ja vodstvo pozval, naj v skladu s svojimi pristojnostmi, predvsem pa z dialogom in izobraževanjem zaposlene pozove k odgovornemu in spoštljivemu delovanju na družbenih omrežjih, kot to za prostočasne dejavnosti sodelavcev RTV Slovenija predvideva 21. točka Poklicnih meril in načel novinarske etike.

VODSTVU TV SLOVENIJA

- Nočemo infokanala, hočemo risanke (januarsko poročilo): poziv vodstvu, da poskusi najti rešitev glede ukinitve jutranjih risank na TV SLO 2.
- Samo ponavljate, položnica pa je ista (avgustovsko poročilo): priporočilo, naj kljub finančnim omejitvam skušajo v večji meri upoštevati pritožbe, saj zaradi okrnjene televizijske ponudbe med poletjem lahko trpi ugled celotnega javnega medija.
- Nerazumne oglasne prekinitve med smučanjem (novembrsko poročilo): priporočilo glede vnovične analize možnih praks v drugih javnih medijih in iskanje vsaj kompromisne rešitve.

Iz leta 2018:

- Bo leta 2019 sprejet pravilnik o prenosu proslav? (letno poročilo 2018; obljuba direktorice TV Slovenija oktobra 2018)

VSEM ODGOVORNIM UREDNIKOM IN UREDNIŠTVOM

- Intervju/Perko (januarsko poročilo): priporočilo vsem uredništvom glede izobraževanja o poklicnih merilih in načelih novinarske etike ter strokovne razprave o etičnih dilemah.

- Ali lahko bioenergetik daje zdravstvene nasvete? (marčevsko poročilo): priporočilo, da o zdravju svetujejo predvsem zdravniki in zdravstveni delavci, če so k besedi povabljeni zdravilci, pa mora občinstvo razumeti, da ne gre za zdravstvene nasvete.
- Je Levica koalicijska ali opozicijska stranka? (aprilsko poročilo): priporočilo, da se upošteva poenoten pristop glede označevanja stranke Levica.
- Ali lahko novinar RTV-ja piše za drug medij? (septembrsko poročilo): priporočilo odg. urednikom, da vztrajajo pri načelu informiranosti o dejavnosti novinarjev, zaradi katerih bi lahko prišlo do navzkrižja zasebnih in poklicnih interesov.
- Odstotki ali odstotne točke: napaka se ponavlja (septembrsko poročilo): priporočilo, da uredništva z delavnicami ali drugače poskrbijo za pravilno interpretacijo števil.
- Kolumna o cepljenju: žaljivo (novembrsko poročilo): vnovično priporočilo o poročanju o javnozdravstvenih temah v javnem mediju.

UREDNIŠTVOM, KI PRIPRAVLJAJO SVETOVALNE VSEBINE

- Psihoterapevt o kaznovanju otrok (novembrsko poročilo): priporočilo glede izbiranja gostov ter definiranja tem glede na kompetence gosta.

UREDNIŠTVOM, KI GOJIJO KOMENTAR

- Utrip/Komentar 2019 (februarsko poročilo): priporočilo, naj redno razpravljajo o pravilih žanra in pluralnosti v podajanju subjektivnih pogledov, stališč in mnenj.
- Kolumna o cepljenju: žaljivo (novembrsko poročilo): priporočilo glede uporabe zaznamovanih besed, opozorilo, da etični in poklicni standardi javnega medija veljajo tudi za zunanje sodelavce.

UREDNIŠTVOM, KI SPREMLJAJO PARLAMENTARNO ŽIVLJENJE

- Spregled opozicijskega predloga? (novembrsko poročilo): priporočilo, da v notranji razpravi spodbujajo raznovrstnost pri posredovanju parlamentarnih vsebin.
- O Plečnikovem stadionu tudi z vidika stanovalcev! (novembrsko poročilo): priporočilo, da znova poglobljeno razpravljajo o načelu natančnosti.

INFORMATIVNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

- ✓ Intervju/Perko (januarsko poročilo): priporočilo za vnovično notranjo razpravo o žanrskih zakonitostih in zasnovi nedeljske pogovorne oddaje Intervju.
- ✓ Nerazumljiva novica o tiskovni konferenci (januarsko poročilo): priporočilo uredništvu, da temeljito pospremi tematiko, ki je predmet pritožbe, da v prostor javnega dialoga vključuje tudi neparlamentarne stranke in opravi notranjo razpravo o pravilih žanra.
- Utrip/Komentar 2019 (februarsko poročilo): priporočilo Informativnemu programu, da nadaljuje strokovna izobraževanja o žanrskih zakonitostih in na njih zagotovi udeležbo avtorjev, ki posamezne žanre (npr. komentar) uporabljajo v praksi.

✓ Odmevi/Magna (februarsko poročilo) ter Nevladniki in okoljevarstveno dovoljenje (majsko poročilo): priporočilo glede strokovne in poglobljene razprave o načelih nepristranskosti, uravnoveženosti in verodostojnosti.

✓ Politično s Tanjo Gobec: po premierju tudi opozicija (februarsko poročilo): priporočilo o razmisleku glede načela politične pluralnosti v nizu oddaj oz. vabila opoziciji po daljšem nastopu premierja.

➔ TV SLO3: ponovitev na sporedu, a ne na ekranu (aprilsko poročilo): priporočilo, naj v primerih, ko se objavljen spored spremeni, o tem gledalce obvestijo.

✓ Intervju o osebnosti ali o nedokončanem procesu? (majsko poročilo) in Intervju s sodnikom v nedokončani zadevi (oktobrsko poročilo): priporočilo glede odgovornega in tenkočutnega poročanja ter natančnega branja in uveljavljanja Poklicnih meril in načel novinarske etike; s tem je povezan tudi sklep Programskega sveta RTV-ja z izrecno podporo priporočilom v oktobrski zadevi (novembra).

➔ Neuradne informacije o usodi Plečnikovega stadiona (septembrsko poročilo): predlog notranje razprave glede uporabe neimenovanih virov in verodostojnosti medija.

RAZVEDRILNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

➔ Vem: slabšalno o temnopoltih? (junijsko poročilo): priporočilo o skrbnejši pripravi oddaj pred predvajanjem v novi sezoni kviza.

PROGRAMU PLUS TV SLOVENIJA

➔ Dobro jutro v spletnem iskalniku (novembrsko poročilo): priporočilo glede objavljanja oddaje po delih na RTV 4D.

PRVEMU PROGRAMU RADIA SLOVENIJA

✓ Koga vabite pred mikrofona in zakaj? (septembrsko poročilo): priporočilo glede vsebinske opreme spletnih objav, da bo uporabniku razumljiv celoten kontekst.

➔ Prikrito oglaševanje zdravstvene storitve? (decembrsko poročilo): priporočilo glede analize zadeve in glede vabljenja gostov, če se izkaže, da svetovalno oddajo zlorabijo za promocijo svoje plačljive storitve.

VALU 202 RADIA SLOVENIJA

➔ Če bi bil bog (oktobrsko poročilo): priporočilo za poglobljeno notranjo razpravo o načelu dobrega okusa in spoštovanja vrednot občinstva iz Poklicnih meril in načel novinarske etike.

RADIU KOPER

✓ Necelovito s padlim gradbincem (junijsko poročilo): priporočilo, da uredništvo opravi poglobljeno notranjo razpravo o ključnih poklicnih načelih.

VODSTVU RADIA SLOVENIJA IN UREDNIŠTVU RADIU SI

✓ Novinarsko javljanje ali oglas? (julijsko poročilo): priporočilo o izvedbi plačanih oglasnih vsebin, da bodo poslušalci nedvoumno razložili, kdaj gre za novinarsko, programsko vsebino in kdaj za plačane oddaje.

MMC: VODJI IN UREDNIŠTVU ZA NOVE MEDIJE

✓ Ukinitev rubrike Na današnji dan (januarsko poročilo) in Kam je izginila rubrika na današnji dan? (avgustovsko poročilo): priporočilo, da se ob prenovi portala prednostno omogoči vnovično branje teh vsebin, morda tudi v sodelovanju z Radiem Slovenija.

✓ Več opozoril glede neprimernih komentarjev (avgustovsko poročilo): priporočilo o dodatnih ukrepih za zagotavljanje spoštovanja standardov in kodeksov.

➔ (Ne)podpisovanje člankov (septembrsko poročilo): priporočilo, da se opravita notranja razprava in analiza podajanja vsebin oz. avtorskega vložka v nepodpisanih člankih.

✓ Kolumna o cepljenju: žaljivo (novembrsko poročilo): priporočilo, da kolumne Studia City opremijo z AV-izrezkom.

➔ Nedelujoča anketa: goljufija ali napaka? (oktobrsko poročilo): priporočilo glede uporabljanja anket in poziv, da se ugotovijo vzroki napake.

MMC-ju, VODSTVU RTV-ja IN VODSTVU TV-ja

✓ Zakaj je potrebna registracija za RTV 4D? (januarsko poročilo): priporočilo, naj se obvezna registracija ukine in ohrani le za ogled tujih TV-vsebin, dokler ne bo zagotovljena ustrezna podpora uporabnikom po e-pošti in telefonu.

TV PRODUKCIJI, VODSTVU TV SLOVENIJA IN RTV SLOVENIJA

✓ Preglasno, moteče (križanje govora in glasbe) (januarsko poročilo): priporočilo, da se vnovič na strokovni ravni preuči pritožbe glede nerazumljivega govora ter išče rešitve in ukrepe za odpravo rešav.

VSEM SNOVALCEM PROGRAMA NA RTV SLOVENIJA

Priporočila ob pripravi PPN-ja za 2020 (aprilsko poročilo)

- 1. Več dialoga, razprav, stroke:** priporočilo za načrtovanje dialoških pogovornih oddaj o kompleksnih in družbeno pomembnih tematikah ter nadaljevanje projektov, ki z analitičnimi in raziskovalnimi prijemi preverjajo dejstva.
- 2. Več konteksta, ozadja, povezovalnosti:** priporočila, da se tematike polpretekle zgodovine obravnavajo v kontekstu, z verodostojnostjo in nepristransko obravnavo, spoštljivo in pietetno, kot pomoč pri premagovanju družbenega razkola in povezovanju.
- 3. Več Slovenije:** priporočilo za takšno snovanje programov, izbiro tem in gostov, ki bo vključevalo različne kraje, regije in dele Slovenije ter njihov govor.
- 4. Več domoznanstva:** priporočila za nadaljnje načrtovanje informativnih, izobraževalnih, dokumentarnih, igranih in pogovornih oddaj, ki osvetlijo etnološke, jezikovne, kulturne, zgodovinske in naravoslovne posebnosti države in naroda, življenje Slovencev v sosednjih državah in po svetu ter formatov, ki vsebujejo »zgodovinski koledar«.
- 5. Več domačega programa:** priporočila za produkcijo in ponavljanje domačih filmov in nadaljevank ter glasbenih programov s slovenskimi izvajalci različnih žanrov.
- 6. Več o RTV-ju:** priporočilo za uporabo vseh medijskih poti za pojasnjevanje dejavnosti, delovanja, financiranja, zavez in kakovosti javnega medijskega servisa.
- 7. Manj oglasov, TV-prodaje, infokanalov, ponovitev:** priporočilo za iskanje rešitev, ki bi omogočile manj oglasnih prekinitev, manj ponovitev in manj obsežne oglasne bloke.
- 8. Česa si še želi ali kaj pohvali občinstvo:** priporočilo, da se prisluhne pobudam, ki so v sozvočju s programskimi standardi (zborni jezik, poučne vsebine, razvedrilo za različne generacije, več optimizma in povezovalnosti, prenosi tekmovanj z uspešnimi slovenskimi športniki, premišljen izbor tujih filmov in dokumentarcev, oddaje, ki občinstvu omogočajo sodelovanje, povzemanje parlamentarnega dogajanja, spoštovanje sporedov, obveščanje o spremembah, previdno in premišljeno poseganje v gledalske, poslušalske, bralske navade ob uvajanju sprememb.

VII. DELOVANJE VARUHNJE

Varuhinja je osrednjo pozornost namenjala komunikaciji z občinstvom, obravnavi odzivov, pisanju odgovorov, mnenj in priporočil ter iskanju in predlaganju rešitev. Vsak mesec je pripravila poročilo o odzivih in ga objavila do 10. v mesecu.

V letu 2019 je varuhinja odgovorila na več kot 1400 sporočil, pisem in telefonskih klicev. Z zbiranjem dodatnih informacij, pridobivanjem odzivov pristojnih uredništev in enot, opominjanjem na roke ter z odgovori na odgovor se je mesečna korespondenca povzpela na več sto pisnih sporočil. Po telefonu je varuhinja odgovarjala več ur na mesec.

Imela je tudi več stikov s strokovno javnostjo, npr. v zvezi z oglaševanjem zdravil in zdravstvenimi storitvami, medijski vzgoji itd.

V iskanju ravnovesja med interesi javnosti in programskih ustvarjalcev je spodbujala stalen dialog z novinarji, uredniki, drugimi sodelavci in vodji različnih služb ter vodstvom RTV Slovenija. Sodelovala je v vseh dejavnostih Programskega sveta RTV Slovenija in vzpostavila redne stike s Svetom delavcev.

7.1. DIALOG Z USTVARJALCI RTV VSEBIN

Varuhinja je spodbujala notranji dialog na vseh ravneh. Vsak mesec je obiskala vsaj eno ali dve uredništvu, tudi v Kopru, Mariboru in Lendavi. Pripravljala je predstavitve za novinarje, urednike in različne službe ter sklicevala delovne sestanke v manjših skupinah.

Sodelavcem in zainteresiranim je 4. marca predstavila poročilo za leto 2018.

Na predlog nove direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak** je vsak mesec na direktoričinem kolegiju predstavila mesečno poročilo in ugotovitve.

Navezala je stike z novim direktorjem Radia Slovenija **Mirkom Štularjem** in se srečala z novimi odgovornimi uredniki RTV-programov: **Mojco Petrič Bužan** (TV Koper), **Danijelom Poslekom** (Radio Prvi), **Tomažem Karatom** (TV Maribor) in **Nejcem Jemcem** (Val 202).

Redno si je izmenjevala informacije s Službo za komuniciranje in vodjo **Polonco Komar**.

Sestala se je z novim vodstvom **Aktiva novinarjev TV Slovenija** in se dogovorila za nadaljevanje dialoga, ki je v korist javnemu mediju.

Vse priložnosti je izkoristila za predstavljanje odzivov in pričakovanj občinstva. Pojasnjevala je svojo vlogo in razpravljala o dilemah, povezanih s poklicnimi merili in programskimi standardi.

Nekaj primerov sodelovanja s programskimi ustvarjalci v vlogi moderatorke ali pobudnice za iskanje sistemskih rešitev.

- **Sodelovanje pri reševanju zapleta na snemanju Malih sivih celic.** Varuhinja je bila vključena v daljšo korespondenco med mentorico in starši otrok ter vodstvom TV Slovenija in Uredništvom otroškega in mladinskega programa. Pritožniki so menili, da

so bili otroci v eni igri prikrajšani. Varuhinja je moderirala pogovor vseh zainteresiranih, ki je pripeljal do umika pritožbe in dogovorjene rešitve.

- **Soorganizacija delovnega srečanja z Akosom.** Na pobudo varuhinje in direktorice TV Slovenija Natalije Gorščak so se na delovnem srečanju na RTV Slovenija sešli predstavniki Agencije za komunikacijska omrežja in storitve (Akos) ter televizijski uredniki, producenti in sodelavci s področja trženja oglasnega prostora, ki se pri delu srečujejo z umeščanjem oglasnih vsebin v programe javne televizije. V ospredju živahne razprave so bile dileme, povezane s promocijskim umeščanjem izdelkov, pogovor pa je potekal tudi o drugih oblikah AV-komercialnega sporočanja (informativno oglaševanje, TV-prodaja, sponzoriranje).
- **Delovni sestanek z uredniki programskih vsebin o Slovencih v sosednjih državah:** V skladu z dogovorom na seji komisije Programskega sveta za zamejce je varuhinja pripravila in vodila sestanek, na katerem je predlagala vzpostavitev enotne spletne vstopne točke za vse vsebine o Slovencih v sosednjih državah, ki nastajajo v okviru različnih medijev, programov in uredništev RTV Slovenija.
- V okviru **Skupine za poenotenje jezikovnih smernic na RTV Slovenija**, ki je nastala na pobudo varuhinje, je bila sprejeta jezikovna smernica glede podnaslavljanja anonimnih slovenskih govorcev s tonsko spremenjenim glasom v televizijskih programih.
- **Sklic drugih delovnih srečanj**, npr. med predstavniki Informativnega programa TV Slovenija in skupino za podnaslavljanje vsebin za gluhe in naglušne; z vodjo TV-produkcije in tehničnim direktorjem RTV-ja o reševanju pritožb glede nerazumljivega govora v TV-programih.

Varuhinja se je udeleževala izstopajočih dogodkov v Zavodu (podelitev priznanj srebrno srečanje sodelavcem ter večjih prireditev RTV Slovenija (Ime leta Vala 202, Osebnost Primorske, Velika panonska muzika ...).

7.2. ODNOSI Z VODSTVOM RTV-ja

Varuhinja je imela redne stike z vodstvom RTV Slovenija. Generalnega direktorja **Igorja Kadunca** je seznanjala z ugotovitvami v odmevnejših zadevah in težavami glede delovnih pogojev (več o tem v poglavju o pisarni varuhinje). Na vsebinska vprašanja sta največkrat odgovarjala pomočnika za programske in tehnične zadeve, **Gorazd Slak** in **Marko Filli**.

Povabljena je bila na dogodek, ki ga je pripravilo vodstvo v okviru prizadevanj za uskladitev RTV-prispevka, in sicer na jesensko srečanje s poslanci, ki jih je zanimalo delovanje javnega medijskega servisa. Srečanja se je udeležila. V drugih aktivnostih glede RTV-prispevka ni sodelovala in o njih ni bila seznanjena.

Tudi v letu 2019 je varuhinja generalnega direktorja večkrat opozorila na nesprejemljive objave na družbenih omrežjih in izrazila mnenje, da bi moral od sodelavcev zahtevati dvig ravni javne komunikacije. Pisno ga je seznanila z žaljivimi zapisi o varuhovem delovanju in ga pozvala, naj poskrbi za spoštovanje 21. točke Poklicnih meril in načel novinarske etike. Odgovora ni prejela.

Avgusta je predlagala izobraževalni projekt za mlajše novinarje, voditelje in urednike RTV Slovenija, na katerem bi predstavila ključne dileme Poklicnih meril in načel novinarske etike ter Programskih standardov, pomen verodostojnosti javnega medija, pričakovanja občinstva in delovanje varuha.

7.3. POROČANJE PROGRAMSKEMU SVETU RTV-ja

Varuhinja je mesečna poročila in ugotovitve na sejah Programskega sveta predstavljala v okviru redne točke. O posameznih zadevah in tematikah je podrobneje govorila na sejah komisij.

Odgovarjala je tudi na vprašanja svetnikov, sodelovala v razpravah o uredniški in novinarski avtonomiji, predvsem pa poudarjala, da v javnem mediju ni prepovednih tem ali gostov, pomembni pa so kontekst, zorni kot in žanr obravnave ter upoštevanje standardov, meril in načel, ki veljajo na RTV Slovenija.

Programski svet se je seznanjal z mesečnimi poročili, dvakrat pa sprejel tudi dodatni sklep:

- O delovanja programskih ustvarjalcev RTV-ja v javni sferi: »Programski svet RTV Slovenija podpira predloge Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev, naj vodstvo RTV-ja v interesu promocije in zaščite javne službe zavoda natančneje opredeli odnos do delovanja programskih ustvarjalcev RTV-ja zunaj službe in s tem seznanji programski svet.« (24. 10. 2019)
- O intervjuju s sodnikom v nedokončani zadevi: »Programski svet RTV Slovenija podpira priporočila, ki jih uredništvu za informativni program daje varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev v zvezi z oddajo Intervju s sodnikom v delu, ki se nanaša na nedokončani sodni primer.« (18. 11. 2019)

Na varuhinjin predlog je Programski svet 25. marca sprejel **Spremembe pravilnika o varuhovem delovanju**. Ta po novem opredeljuje nujne elemente pritožbe na vsebino ali storitev, navaja poti, po katerih lahko gledalci, poslušalci, bralci in uporabniki programskih vsebin RTV Slovenija naslovijo svoje odzive na varuha, ter predpisuje, da se je mogoče pritožiti v 30 dneh po objavi vsebine.

Za aprilsko sejo je pripravila **Priporočila ob pripravi PPN-ja 2020**; v osem točk je strnila ključne poudarke iz odzivov občinstva in njihova pričakovanja (⇒ Vodnik po priporočilih).

Za novembrsko sejo in razpravo o spremembah in dopolnitvah poslovnika programskega sveta je napisala **mnenje o javnosti sej**.

7.4. PROGRAMSKI ODBORI

Varuhinja se je udeleževala seji Programskega odbora za problematiko programskih vsebin za invalide, ki ga vodi **Tomislav Špilak**. Predstavljala je odzive občinstva in prizadevanja za reševanje težav z dostopnostjo vsebin. Ob seznanitvi z varuhinjinim letnim poročilom za leto 2018 je odbor sprejel tudi naslednji sklep:

»Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide se varuhinji zahvaljuje za rahločutno obravnavo vprašanj oz. problemov, ki jih izpostavljajo gledalci in poslušalci z okvarami vida in sluha.«

S člani Programskega odbora za programe madžarske narodne skupnosti, ki ga vodi **Robert Požonec**, je bila v stiku prek videokonference, ob začetku razprav o Programsko-poslovnem načrtu. Na seje Programskega odbora za programe italijanske narodne skupnosti ni bila vabljen.

7.5. SODELOVANJE S SVETOM DELAVCEV

Predsednica Sveta delavcev **Petra Bezjak** je varuhinjo redno vabila na seje Sveta delavcev RTV Slovenija in ji omogočila sodelovanje v razpravi. Na seji sveta 21. marca je varuhinja predstavila poudarke in ugotovitve v letnem poročilu. Svet delavcev je sprejel sklep:

»Svet delavcev se je seznanil z letnim poročilom varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev. Ob tem podpira prizadevanja varuhinje, da se opravi notranja razprava o kulturi govora na družbenih omrežjih in poziva vodstvo, da v javnosti predstavi delovanje in pomen RTV-ja kot javnega servisa posebnega kulturnega in nacionalnega pomena.«

Jeseni je Svet delavcev seznanila z dilemami glede delovanja programskih ustvarjalcev RTV-ja zunaj službe ter pomanjkljive ureditve tega področja v internih aktih (⇒ Ali lahko novinar RTV-ja piše za drug medij, septembrsko poročilo). Pravni odbor Sveta delavcev je na tej podlagi pridobil gradivo o tem, kako je takšno delovanje urejeno v nekaterih drugih javnih medijih v Evropi.

7.6. NEPOSREDNI STIKI Z OBČINSTVOM

Varuhinja je bila v neposrednem stiku z občinstvom ob več priložnostih:

- o jezikovnih dilemah se je 25. aprila pogovarjala s študenti mariborske Filozofske fakultete, ki pod mentorstvom dr. **Irene Stramljič Breznik** izvajajo štirimesečni projekt z imenom Svojljni pridevniki iz prevzetih priimkov – spletna aplikacija za uporabnike (SPiPP). Pri projektu je kot strokovna mentorica sodelovala **Darinka Koderman Patačko**, lektorica in prevajalka na TV Slovenija;
- o varuhovem delu, pomenu novinarstva in neznanem javnem mediju je spregovorila na **Zimskih kratkočasnica**h v Metliki 19. januarja;

- srečala se je z **dijaki kamniškega Ciriusa**: na povabilo Srednje šole CIRIUS Kamnik je varuhinja 2. oktobra dijakinjam in dijakom, ki jih zanimajo mediji, podrobneje predstavila delovanje RTV Slovenija in svoje delo;
- nadaljevala je leta 2018 začet projekt **RTV Slovenija na obisku: Varuhinja sprašuje in odgovarja** in 23. oktobra obiskala jeseniško gimnazijo in Občinsko knjižnico Jesenice. Na obisku Gimnazije Jesenice se je varuhinji pridružil **Jan Novak**, dopisnik TV Slovenija iz Gorenjske in voditelj informativnih oddaj. Na pogovornem večeru v Občinski knjižnici Jesenice se jima je pridružila **Aljana Jocif**, dopisnica Radia Slovenija iz Gorenjske.

Zgibanka o varuhovem delovanju

Pisarna varuhinje je pripravila zgibanko o varuhovem delovanju, ki nudi kratek, zgoščen in informativen vpogled v predstavljanje in obravnavo odzivov. Zgibanka vsebuje tudi nekaj ključnih informacij o javnem medijskem servisu. Kot pripomoček za razumevanje RTV Slovenija in medijsko opismenjevanje ga varuhinja deli na srečanjih z občinstvom in na posameznih dogodkih.

Prenovljena spletna stran

S prenovo leta 2019 je varuhinjina spletna stran www.rtv slo.si/varuh postala preglednejša in uporabnejša. Prenovo je vsebinsko vodila Anja Nab Huš, strokovna sodelavka v varuhinjini pisarni, izvedli pa so jo sodelavci Multimedijskega centra (MMC).

Varuhinjina spletna stran deluje kot vstopna točka za podajanje odzivov, spremljanje novic o obravnavanih zadevah ter dostopanje do mesečnih poročil, pomembnih dokumentov, koristnih povezav, pogostih vprašanj in odgovorov. Objavljeni so pojasnjevalni povzetki varuhinjinih mnenj in priporočil ter njeni medijski nastopi.

Spletna stran bo imela tudi možnost naročila na prejemanje novic (e-časopis).

7.7. JAVNO DELOVANJE

Varuhinja je kot zagovornica odprtega dialoga z javnostjo sodelovala na različnih dogodkih in redno nastopala v medijih.

Predstavitve, dogodki, pobude

Varuhinja se je udeleževala konferenc, dogodkov in javnih razprav o zadevah, povezanih z mediji in občinstvom, medijsko pismenostjo, jezikovno politiko, novinarstvom. Nekajkrat je nastopila kot govornica.

- **Nacionalni program jezikovne politike**: Varuhinja se je 10. januarja udeležila javne razprave o osnutku Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2019–2023, ki je potekala na Ministrstvu za kulturo. V osnutek so tudi na podlagi varuhinjine razprave vključeni ukrepi za spodbujanje kakovostne javne rabe slovenskega jezika. Skupaj s koordinatorico invalidskih vsebin na RTV Slovenija **Matejo Vodeb** je pripravila predlog dopolnil k osnutku. Služba za

slovenski jezik Ministrstva za kulturo je objavila e-zbornik z novimi prispevki ob osnutku nove jezikovnopolitične resolucije; med njimi tudi prispevek o vlogi RTV Slovenija, ki sta ga podali varuhinja in koordinatorka invalidskih vsebin.

- **Letno poročilo 2018** ter ključne programske in etične izzive, kot jih je razbrati iz odzivov javnosti, **je predstavila:** varuhu človekovih pravic **Petru Svetini** in namestniku varuha **Mihu Horvatu** (24. 5. 2019), zagovorniku načela enakosti **Mihi Lobniku** ter njegovim sodelavkam (21. 5. 2019), direktorici Agencije za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS) **Tanji Muha**, vodji sektorja za elektronske medije **Tomažu Gorjancu** in vodji oddelka za regulacijo vsebin **Teji Antončič** (15. 5. 2019) ter državni sekretarki na Ministrstvu za kulturo **Tanji Kerševan Smokvina** (3. 7. 2019).

- Na letnem strokovnem posvetu pomočnikov ravnateljev, ki je v organizaciji Šole za ravnatelje potekal 5. in 6. marca v Portorožu, je varuhinja **vodila delavnice z naslovom Izzivi medijske pismenosti in novinarske etike.**

- V okviru projekta RESPEKT – Za dvig etičnih standardov v medijih in zaupanja državljanov v medije Črne gore sta RTV Slovenija 26. marca obiskali predstavnici črnogorske javne radiotelevizije **Marina Vuković** in **Slavica Krušič Vasović**. Zanimale so ju varuhinjine izkušnje, glede na to, da tudi v Črni gori nameravajo uvesti inštitut medijskega ombudsmana.

- **Predstavitev na konferenci CIRCUM Regional:** Varuhinja je 30. maja govorila na letni konferenci Evropskega združenja regionalnih javnih televizij v Novem Sadu. V predstavitvi z naslovom »Povezava med ustvarjalci vsebin in občinstvom« je poudarila, da odprti dialog lahko koristi vsem – občinstvu, medijem in novinarstvu.

- RTV Slovenija je 19. junija gostila **študijski obisk predstavnikov javnih medijskih servisov z območja Zahodnega Balkana.** V okviru dogodka, ki je potekal pod pokroviteljstvom Evropske komisije, je varuhinja predstavila svoje delo in izkušnje ter vlogo samoregulacije v javnem mediju.

- **(Zadnji) klic za kakovostno novinarstvo:** V organizaciji Sveta Evrope in Ministrstva za kulturo je v Ljubljani med 28. in 29. novembrom potekala konferenca z naslovom (Zadnji) klic za kakovostno novinarstvo. Varuhinja je bila panelistka v razpravi o medijski pismenosti.

Varuhinja se je udeleževala tudi drugih dogodkov, povezanih z mediji. Med drugim je 18. junija spremljala posvet »**Sovražni govor – lokalni odzivi na globalno nevarnost**«, ki je potekal na Fakulteti za družabne vede v okviru projekta Spletno oko.

Medijski nastopi

Varuhinja je odgovarjala na medijska vprašanja o programskih vsebinah, konkretnih ugotovitvah in svojem delovanju. V večini programov in medijev RTV Slovenija je nastopila najmanj enkrat. Letno poročilo je predstavila v radijskih in televizijskih programih ter na spletu. V različnih oddajah je gostovala v povprečju dvakrat na mesec, največkrat v oddaji Dobro jutro.

Nastopi niso bili sistematično načrtovani ali ciklični, kar bi bilo najprimerneje za sprotno sporočanje ugotovitev javnosti.

Konec leta je z odgovornimi uredniki uskladila okvirni načrt nastopov za leto 2020, s katerim bo zagotovljen obseg programskega časa, predviden s pravilnikom o varuhovem delovanju.

7.8. PISARNA VARUHINJE, STATUS IN DELOVNI POGOJI

Ekipa

Varuhinjina ekipa je minimalna in komaj zadostna za kakovostno in pravočasno obravnavo odzivov, tekočo komunikacijo in opravljanje drugih nalog.

Anja Nab Huš kot pomočnica varuhinje sodeluje pri obravnavi odzivov in pridobivanju informacij za pripravo odgovorov gledalcem, poslušalcem, bralcem in uporabnikom RTV-vsebin. Med njenimi nalogami so tudi predpriprava mesečnih poročil, zbiranje strokovnih gradiv, organizacija dogodkov in srečanj ter usklajevanje dela v pisarni varuhinje. Tudi v letu 2019 je vodila skupino za poenotenje jezikovnih smernic. Zadolžena je bila za vsebinsko prenovu varuhinjine spletne strani in izdajo zgibanke. Opredelitev oz. formalna sistematizacija njenega delovnega mesta še vedno ni urejena.

Konec marca se je pisarni varuhinje pridružila **Eva Semič**, ki polovico delovnega časa nudi administrativno podporo varuhinji, polovico časa pa pooblaščenki za varstvo osebnih podatkov na RTV-ju. V pisarni varuhinje je zadolžena za vodenje registra odzivov, delovodnika, statistike odzivov ter arhiva. Pomaga pri pripravi mesečnih poročil in organizaciji dogodkov, skrbi za pošiljanje mesečnih poročil, vodi koledar dejavnosti v varuhovi pisarni in opravlja vsa potrebna administrativna dela (potni nalogi, naročilnice, evidenca prisotnosti itd.).

Številčno tako skromna ekipa ne zadošča, saj zlasti v času dopustov in bolniških odsotnosti ne omogoča niti kontinuiranega kakovostnega dela pri osnovni dejavnosti, torej pri sprejemanju odzivov in odgovarjanju nanje. Ker ni »kadrovske rezerve«, se povečuje tveganje napak in nespoštovanja rokov.

Prostor

Tudi v letu 2019 se ni našlo ustreznih prostorov, da bi varuhinja in sodelavki delo opravljali v skupnih prostorih ali vsaj v neposredni bližini. Delo tako še vedno poteka v treh različnih pisarnah, kar otežuje komunikacijo in upočasnjuje delovni proces.

Statut RTV-ja in Pravilnik o delovanju varuha

Programski svet RTV Slovenija je 25. marca sprejel dopolnjen Pravilnik o delovanju varuha pravic gledalcev, poslušalcev ter uporabnikov programskih vsebin Radiotelevizije Slovenija.

Pravilnik je dosegljiv na spletni strani varuhinje.

Na seji 20. junija je Programski svet RTV Slovenija zavrnil predlagane spremembe in dopolnitve Statuta RTV Slovenija. Med temi so bile tudi dopolnitve, ki jih je v razpravi leta 2018 predlagala varuhinja. S predlagano spremembo bi 13. člen, ki se nanaša na varuha pravic gledalcev in poslušalcev, poleg obstoja tega inštituta opredelil tudi varuhove naloge.

Izobraževanje

Varuhinja se je udeleževala internih izobraževanj: o varstvu osebnih podatkov, o nasprotju interesov na delovnem mestu in strokovnega izpopolnjevanja iz prve pomoči. Nadaljevala je izobraževanja s področja mediiranja. Tečaj mediatorstva je opravila tudi sodelavka Anja Nab Huš.

Nova sodelavka Eva Semič je z obiski v posameznih enotah spoznavala ustroj RTV Slovenija in se tudi govorno izobraževala. Udeležila se je internih izobraževanj o varstvu osebnih podatkov, etiki in integriteti na delovnem mestu in protikorupcijskemu delovanju. Izobraževala se je za uporabo Outlookovih orodij. Udeležila se je tudi izpopolnjevanja znanja iz prve pomoči.

Variabilni stroški

RTV Slovenija je za finančno skromno in varčno delovanje pisarne varuhinje namenila dovolj sredstev. Variabilni stroški so v letu 2019 znašali **4268 evrov**.

2019 REALIZACIJA	2019 načrt	2018 realizacija	2017 realizacija
4268 €	4530 €	3996 €	3807 €

Sredstva so bila porabljena za zgibanko, časopise, pisarniški material, telefonske in potne stroške, izobraževanje, strokovno literaturo, promocijsko gradivo, pripravo dogodkov in z njimi povezano reprezentanco.

VIII. ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

Inštitut varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija je dopolnil 11 let. V tem času se je postopno izoblikovala in izostrila njegova današnja vloga.

Primerjave kažejo, da v svetu niti dva medijska varuha svojega dela ne opravljata na enak način – razlike narekujejo predvsem tradicija, družbene okoliščine, vrednote, medijska krajina in posebnosti posameznega medija. Posebnost RTV Slovenija je, da je silno raznolik medijski servis, ki proizvaja raznovrstne radijske, televizijske in spletne vsebine in storitve. Zato v »delokrog« varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija ne spadajo samo informativne vsebine ali samo programi enega od medijev, ampak kakovost celotne ponudbe, namenjene občinstvu.

Ob tem se je skozi leta razvijala **hibridna vloga varuha, ki pravic občinstva ne varuje le z vestnim branjem odzivov in pisanjem odgovorov nanje, ampak tudi kot »pritožbeni organ«, komunikator, spodbujevalec dialoga, predlagatelj sistemskih rešitev, pojasnjevalec ozadij in zakonitosti, zagovornik transparentnosti in kakovosti, a tudi razlagalec javnega medija ter advokat njegovih vrlin in poslanstva.**

V letu 2019 je ta raznovrstnost prišla še bolj do izraza. Krepila se je predvsem dialoška in pojasnjevalna vloga varuha, kar je bilo najbolj izrazito v obdobju stihijskih razprav o RTV-prispevku, ko so se razgalile vrzeli v medijski pismenosti družbe.

Dvomi in vprašanja povprečnega gledalca, poslušalca ali bralca niti niso bistveno drugačni od zadržkov in pomislekov odločevalcev.

Težko je razumeti, da medijski servis svojih medijskih kanalov ne zna uporabiti za medijsko vzgojo občinstva, za predstavljanje RTV Slovenija, pojasnjevanje vloge kakovostnih medijev in kakovostnega novinarstva v družbi. Leto 2019 je bilo s tega vidika še eno izgubljeno leto. Kaj pa leto 2020?

Prebiranje, razumevanje in upoštevanje odzivov bi moralo pomagati, da bi v letu 2020 samozavestneje odgovarjali na vprašanja: **zakaj je v demokratični družbi tako pomembno kakovostno novinarstvo, zakaj je v globaliziranem svetu tako pomembno zagotavljati slovenske medijske vsebine, zakaj je v razklani družbi tako pomembna povezovalna vloga RTV-ja in zakaj so v časih dobičkarstva in instantne produkcije tako pomembni dobri mediji?**

Varuhinjin pristop ostaja nespremenjen. Še naprej želi biti zagovornica kakovostnega javnega servisa, korektiv samopašnosti in samozaverovanosti, angažirana posrednica med uporabniki in ustvarjalci, podpornica profesionalizma brez tabujskih tem, zaupanja vredna pomočnica v izboljšavah, steber, ki podpira zavezanost javnosti, ter spodbujevalka dostopnosti, javnosti, preglednosti, bližine.